

<p>Onderwerp</p> <p>Vaststelling van Het verbrede gemeentelijke rioleringsplan 2014-2017 (VGRP)</p>	<p>Bestuurlijk behandelvoorstel (2013/416279)</p> <p>GOB/C</p>
<p>Collegebesluit</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het college stelt de raad voor het verbrede gemeentelijke rioleringsplan 2014-2017 vast te stellen: 2. Betrokkenen worden geïnformeerd, de media krijgen een persbericht. 3. Het college stuurt dit voorstel aan de raad, nadat de commissie Beheer hierover een advies heeft uitgebracht. 4. De financiële consequenties zijn gedekt in de begroting. 	<p>Auteur: Braakman, J.P.R.</p> <p>Email: jprbraakman@haarlem.nl</p> <p>Telefoonnr 023-5113907</p>
<p>Samenvatting/Doel/grond besluit</p> <p>Met de vaststelling van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2017 kan rioolheffing worden geheven. Na de vaststelling kunnen de voorstellen uit het plan worden uitgevoerd.</p>	<p>B&W vergadering</p> <p>Vergadering BenW d.d. 12-11-2013</p>
	<p>Bijlagen</p>

Raadsstuk

Onderwerp: Het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (VGRP) 2014-2017
BBV nummer: 2013/416279

1. Inleiding

Een Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) beschrijft het beleid voor de drie gemeentelijke zorgplichten afvalwater, hemelwater en grondwater. In een VGRP wordt het verbrede rioleringsbeleid toetsbaar. Het vigerende VGRP had een looptijd tot 2011. De Provincie Noord Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland hebben de gemeente uitstel verleend om voor 1 januari 2014 een nieuw VGRP vast te stellen. Het college heeft op 18 juni 2013 het plan van aanpak Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2016 vastgesteld met registratienummer 2013/134024. In de periode hierna is gewerkt aan het nieuwe Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP).

Het VGRP is een wettelijk verplicht instrument voor gemeenten en heeft een geldigheidsduur van maximaal 10 jaar, kortere perioden zijn gebruikelijk. De doelen voor de opgegeven periode worden bereikt door middel van uitvoeringsplannen. Alle kosten die nodig zijn om deze zorgplichten te realiseren worden gedekt uit de rioolheffing. Tevens legt het gemeentelijk bestuur met het VGRP verantwoording af over de afgelopen periode aan de inwoners voor de geheven belasting.

Met de vaststelling het VGRP 2014-2017 kan de gemeente rioolheffing heffen. In het nieuwe VGRP worden beperkte investeringen voorgesteld. Dit is conform het besluit uit de woonlastendiscussie om de woonlasten zo min mogelijk te laten stijgen en in 2013 en 2014 beperkt te investeren in de riolering. De nadruk in dit VGRP ligt op onderzoek. Hierdoor kunnen in het opvolgende VGRP (2018 en verder) onderbouwde keuzes gemaakt worden voor de noodzakelijke investeringen, om zo te kunnen blijven voldoen aan de gemeentelijke zorgplicht.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de Raad voor:

1. Het verbrede gemeentelijke rioleringsplan 2014-2017 vast te stellen;

3. Beoogd resultaat

Met de vaststelling van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2017 kan rioolheffing worden geheven. Na de vaststelling kunnen de voorstellen uit het plan worden uitgevoerd.

4. Argumenten

Het VGRP 2014-2017 is in de kern een innovatieplan met geringe investeringsambities waarin voor de nieuwe planperiode een conservatief investeringsprogramma is opgenomen, naast een intensief onderzoeksprogramma over de grote riolerings- en grondwateropgaven

2.

van Haarlem. Dit zijn slim afkoppelen, aansluiten bij afvalwaterketenbeleid van het Hoogheemraadschap van Rijnland, herbezinning van de uitvoering van de geplande bergbezinkbassins, bestrijding grondwateroverlast, opzetten van een waterloket en up-to-date informatie over wet- en regelgeving. De geringe ambitie vloeit mede voort uit de slechte economische omstandigheden. Het nieuwe VGRP luidt een periode van relatieve rust in, waarin een kostenbewust beleid wordt gevoerd, om na een aantal jaren toe te kunnen groeien naar een degelijk onderbouwd investeringsprogramma, ten behoeve van ambitieuze doelen, maar goedkoper dan bereikt kan worden met de huidige technische inzichten.

De lange termijn doelstellingen in het VGRP komen overeen met de doelstellingen uit het Integraal Waterplan Haarlem (IWP). Terwijl het IWP zich richt op het overkoepelend waterbeleid met een focus op het oppervlaktewater, regelt het VGRP het gemeentelijk beleid ten aanzien van het verzamelen en afvoeren van hemelwater en afvalwater alsmede het grondwaterbeheer in de openbare ruimte.

In de afgelopen periode heeft de gemeente Haarlem veel geïnvesteerd in rioolverbetering en het voldoen aan de basisinspanning zoals die door het Hoogheemraadschap van Rijnland was opgelegd. Tijdens de uitvoering van de projecten is echter ook gebleken, dat er verschillen zijn tussen het beheerbestand en de praktijk. Daarom is het nieuwe VGRP een onderzoeks-VGRP. Het bestaande beleid wordt in hoofdlijnen voortgezet, investeringen worden beperkt en er worden extra onderzoeken uitgevoerd om te bepalen hoe zo doelmatig mogelijk kan worden ingespeeld op de wet- en beleidswijzigingen en hoe de ambities van de gemeente gerealiseerd kunnen worden. Daarnaast onderzoeken de gemeente en het Hoogheemraadschap van Rijnland welke ingrepen (randvoorzieningen) in het rioolstelsel eventueel nog nodig zijn om de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren.

Evaluatie vorig VGRP

Een onderdeel van een VGRP is de evaluatie van de voorgaande periode. Uit de gemaakte evaluatie komt naar voren, dat door de investeringen de emissie vanuit de riolering naar het oppervlaktewater is verminderd met circa 50 % door de aanleg van randvoorzieningen en afkoppelen. Ook is de kans op wateroverlast verminderd. Er is een begin gemaakt met de aanpak van de grondwaterproblemen. Niet alle projecten zijn uitgevoerd. De oorzaak hiervan ligt in de beperkte personele capaciteit, interne afstemming om werk-met-werk te maken en de inspraakprocedures om de bewoners zo optimaal mogelijk te betrekken bij de projecten. De exploitatielasten zijn de afgelopen jaren ook toegenomen.

Communicatie externen

Hoogheemraadschap van Rijnland is betrokken bij de opstelling van het nieuwe rioleringsplan. Een andere partij is de Provincie Noord-Holland, die toeziet op het rioleringsbeleid van de gemeenten. De Provincie heeft sinds kort echter geen aanwijzingsbevoegdheid meer ten aanzien van gemeentelijke rioleringsplannen. Hierdoor is bij de totstandkoming alleen Rijnland betrokken.

Wateroverlast

Als gevolg van hoge grondwaterstanden hebben afgelopen winter 2012/2013 ongebruikelijk veel bewoners in de gemeenten van Zuid-Kennemerland wateroverlast gemeld. Omdat de hoge grondwaterstanden op regionale schaal zijn opgetreden, is in opdracht van de samenwerkende gemeenten regionaal onderzoek uitgevoerd naar de oorzaak van de hoge

3.

grondwaterstanden. De conclusie is dat de oorzaak van de hogere grondwaterstand met name te komen door een bovengemiddeld grote hoeveelheid neerslag.

5. Kanttekeningen

Indien het nieuwe beleidsplan niet op 1 januari 2014 is vastgesteld, is overleg met Rijnland en de Provincie Noord-Holland noodzakelijk. De gemeente is wettelijk verplicht om over een nieuwe VGRP te beschikken. Zonder geldig beleidsplan kan er geen rioolheffing geheven worden.

Inspraak

Voor het VGRP 2007-2011 is geen participatie en inspraak traject doorlopen. Voor het VGRP 2014-2017 is voor eenzelfde aanpak gekozen. Het VGRP stelt consoliderend beleid voor. Daarnaast is de verwachting dat inspraak geen aanleiding geeft tot veranderingen aan het VGRP. Met de vaststelling van het VGRP ontstaat geen maatschappelijke onrust. Het plan richt zich op een onderzoeksprogramma. Bij de projecten die volgen uit het VGRP wordt intensief geparticipeerd en bestaat de mogelijkheid voor inspraak.

Personele bezetting

De afdeling Gebiedsontwikkeling en Beheer (GOB) is ingericht als regie organisatie. Dat betekent dat het werk zoveel mogelijk aan de markt wordt overgelaten. Om te borgen dat in de integrale projecten riolering en drainage goed worden meegenomen is het wel essentieel dat de gemeente beschikt over voldoende expertise op het gebied van oppervlaktewater, grondwater en riolering. De huidige bezetting van 3,6 fte is kleiner dan de volgens de Leidraad Riolering berekende minimale omvang van 7,7 fte bij maximale uitbesteding. De werkzaamheden worden momenteel maximaal uitbesteed aan de markt.

Het rioolstelsel en drainagesstelsel in Haarlem is complex. Voor de planperiode betekent dit dat de gemeente afhankelijk is van externe adviseurs die beschikken over kennis van de lokale situatie. Het uitbesteden van werk aan andere partijen dan de huisadviseurs brengt risico's mee. De belangrijkste zijn dat er veel extra aansturing nodig, die niet begroot is in de organisatie en dus onvoldoende ingevuld kan worden. Door de afhankelijkheid van een beperkt aantal adviseurs kan een onwenselijk situatie ontstaan. Om deze afhankelijkheid in de toekomst te voorkomen is in de planperiode extra aandacht besteed worden aan het eenvoudig toegankelijk en uitwisselbaar maken van stelselinformatie zodat de afhankelijkheid van externe adviseurs afneemt.

Wet Houdbare overheidsvoorzieningen (HOF)

Indien de Eerste Kamer akkoord gaat met het wetsvoorstel, treedt de wet per 1 januari 2014 in werking. Met de wet is in principe iedere gemeente verplicht het EMU-tekort te verminderen. Tot 2017 worden geen sancties of boetes opgelegd. Het is mogelijk dat in de periode t/m 2017 de gemeente Haarlem het financieren van investeringen in de (afval)waterketen op een andere wijze moet gaan invullen. Dit kan jaarlijkse grote stijgingen van de rioolheffing tot gevolg hebben. Het overgaan naar een andere financieringsmethodiek wordt gemeentebreed ingevoerd en apart ter besluitvorming worden voorgelegd.

Rioolheffing

4.

Om de kosten te dekken, wordt een rioolheffing geheven. Om de exploitatielasten, kapitaallasten en activiteiten in het kader van het VGRP voor 2014 te dekken, is een stijging €,- ten opzichte van 2013 noodzakelijk. De stijging is vastgelegd in de Begroting 2014. De hoogte van de rioolheffing 2014 wordt daarnaast middels de raadsnota Haarlemse belastingvoorstellen 2014 aan de raad voorgelegd.

Afvalwaterketen

In 2010 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW) een gezamenlijke aanpak voor de afvalwaterketen (riolering en afvalwaterzuivering) uitgewerkt. Uiteindelijk heeft dit geleid tot het Bestuursakkoord Water (2011) waarin de kaders voor de samenwerking in de waterketen zijn gegeven. Van deze samenwerking in de afvalwaterketen tussen gemeenten en waterschappen, en de samenwerking tussen gemeenten onderling op gebied van de afvalwaterketen, wordt een kostenbesparing van EUR 380 miljoen per jaar in 2020 voorzien ten opzichte van de autonome stijging die is voorzien voor de afvalwaterketen. Uiteindelijk is het de bedoeling om minder uit te geven. Voor het gebied van het hoogheemraadschap Rijnland, waar gemeente Haarlem deel uitmaakt, is de kostenbesparing begroot op 24 miljoen. Om deze besparing te realiseren werkt de gemeente Haarlem samen met Rijnland en de omliggende gemeentes in het cluster Kennemerland. Om te bepalen in welke delen van de waterketen bezuinigingen gerealiseerd kunnen worden moet gezamenlijk onderzoek worden uitgevoerd. Dit is, conform het voorliggend VGRP, met name in de komende twee jaar gepland. Onderdeel van het bestuursakkoord is een periodieke toetsing van de voortgang. Dit wordt uitgevoerd door een visitatiecommissie die rapporteert aan de minister. Momenteel wordt een toetsing uitgevoerd. Indien er geen voortgang voor de komende tijd aangetoond kan worden, kan het oordeel van de commissie negatief uitvallen met een aanwijzing van de minister tot gevolg.

6. Uitvoering

Na de vaststelling kan invulling worden gegeven aan de plannen van het nieuwe VGPRP. In de periode 2014-2017 zal een overzichtelijk beeld van de huidige situatie, de noodzakelijke maatregelen en financiële middelen opgesteld worden, zonder dat er grote beleidswijzigingen plaatsvinden.

Na de vaststelling zal een persbericht worden verspreid.

7. Bijlage

1. VGRP Haarlem, opgesteld door Witteveen + Bos d.d. 31 oktober 2013

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

2013/416279 Het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (VGRP) 2014-2017

5.

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

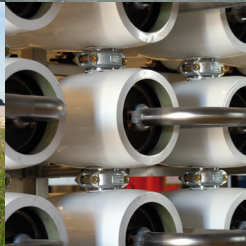
1. Het verbrede gemeentelijke rioleringsplan 2014-2017 vast te stellen;

Gedaan in de vergadering van (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter

VGRP Haarlem

VGRP Haarlem

referentie	projectcode	status
HLM510-1/jen/017	HLM510-1	definitief 02
projectleider	projectdirecteur	datum
ir. D.H. Meijer	ir. Th.G.J. Witjes	5 november 2013

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ir. D.H. Meijer	<i>bla [handwritten signature]</i>

INHOUDSOPGAVE

blz.

SAMENVATTING

1. AANLEIDING	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Doelen riolering en functie VGRP	1
1.3. Samenwerking in de (afval)waterketen	1
1.3.1. Bestuursakkoord water	1
1.3.2. Waterwet	2
1.3.3. Intentieverklaring samenwerking regio Kennemerland	2
1.4. Visie op het VGRP en geldigheidsduur	2
1.4.1. Afbakening	2
1.4.2. Planperiode	3
1.5. Procedures	3
1.6. Leeswijzer	3
2. EVALUATIE	5
2.1. Inleiding	5
2.2. Doelstellingen	5
2.3. Financiële middelen	6
2.4. Wat betekent dit voor het VGRP 2014-2017	7
3. WETTELIJK KADER	11
3.1. Inleiding	11
3.2. Belangrijkste wijzigingen	11
3.3. Gevolgen van de wet- en regelgeving	12
4. VISIE EN DOELEN	13
4.1. Visie	13
4.1.1. Lange termijn	13
4.1.2. Korte termijn	14
4.2. Doelen	14
5. HUIDIGE SITUATIE	17
5.1. Inleiding	17
5.2. Totaal overzicht aanwezige voorzieningen	17
5.3. Afvalwater	18
5.3.1. Niet aangesloten bebouwing	18
5.3.2. Overzicht aanwezige voorzieningen	19
5.3.3. Kwaliteit	21
5.3.4. Functioneren	21
5.3.5. Hemelwater	23
5.3.6. Kwaliteit	24
5.3.7. Functioneren	24
5.4. Grondwater	24
5.4.1. Geohydrologie	24
5.4.2. Ontwaterings situatie	24
5.4.3. Grondwateronderlast	25
5.4.4. Kwaliteit grondwater	25
5.4.5. Grondwatervoorzieningen	26
5.4.6. Grondwatermeetnet	27
5.4.7. Knelpuntenanalyse	27

5.5.	Persleiding	28
5.6.	Vergunningen	28
5.7.	Wat betekent dit voor het VGRP 2014-2017?	29
6.	STRATEGIE	31
6.1.	Inleiding	31
6.2.	Inzamelen van (afval)water	32
6.3.	Beperken wateroverlast	33
6.3.1.	Omgaan met hemelwater	33
6.3.2.	Omgaan met grondwater	35
6.3.3.	Klimaatadaptatie	35
6.4.	Beperken vuilemissie naar bodem en oppervlaktewater	36
6.4.1.	Maatregelen voormalige basisinspanning	36
6.4.2.	Maatregelen tot 2025	37
6.5.	Doelgericht beheer	37
6.5.1.	Wat wordt beheerd?	37
6.5.2.	Wat is de onderhoudstoestand?	37
6.5.3.	Hoe functioneert het?	39
6.5.4.	Vervanging	40
6.6.	Samenwerking	40
6.7.	Organisatie	41
6.7.1.	Administratie	41
6.7.2.	Communicatie	42
6.8.	Activiteiten en onderzoeken	42
6.9.	Risicoparagraaf	46
7.	MIDDELEN EN KOSTENDEKking	47
7.1.	Personele middelen	47
7.2.	Financiële middelen	48
7.2.1.	Uitgangspunten	48
7.2.2.	Exploitatie	48
7.2.3.	Investerings	49
7.2.4.	Kapitaallasten	49
7.2.5.	Kostendekking	50
7.3.	Risico's	52

BIJLAGEN

	aantal blz.
I Verklarende woordenlijst	7
II Evaluatie	16
III Wettelijk kader	8
IV Kaarten	4
V Referenties	1
VI Alternatief administratie	1

SAMENVATTING

Het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (VGRP) is een verplichte planvorm waarin de gemeente vastlegt op welke wijze invulling wordt gegeven aan de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater.

In de afgelopen periode is een aantal belangrijke wetten van kracht geworden. De belangrijkste voor de gemeente Haarlem zijn:

- de Waterwet in combinatie met het Bestuursakkoord water. Hierdoor is de emissie eis (basisinspanning) weggefallen en mag nu in overleg met het hoogheemraadschap van Rijnland bepaald worden, welke emissie vanuit de riolering acceptabel is;
- er moet nadrukkelijk worden samengewerkt met het hoogheemraadschap van Rijnland en buurgemeenten.

In de afgelopen periode heeft de gemeente Haarlem veel geïnvesteerd in rioolverbetering. Tijdens de uitvoering van de projecten is echter ook gebleken, dat er verschillen zijn tussen het beheerbestand en de praktijk. Daarom is dit VGRP een onderzoeks-VGRP. Het bestaande beleid wordt in hoofdlijnen voortgezet, investeringen worden beperkt en er worden extra onderzoeken uitgevoerd om te bepalen hoe zo doelmatig mogelijk kan worden ingespeeld op de wet- en beleidswijzigingen en de ambities van de gemeente gerealiseerd kunnen worden.

Uit de evaluatie komt naar voren, dat door de investeringen de emissie vanuit de riolering naar het oppervlaktewater is verminderd met circa 50 % door de aanleg van randvoorzieningen en afkoppelen. Ook is de kans op wateroverlast verminderd en een begin gemaakt is met de aanpak van de grondwaterproblemen. Niet alle projecten zijn uitgevoerd. De oorzaak hiervan ligt in een aantal wisselingen in de personele capaciteit, veel interne afstemming om zoveel mogelijk werk-met-werk te maken en grootschalige inspraak procedures om de bewoners zo optimaal mogelijk te betrekken bij de projecten en de wens van het bestuur om projecten soms anders aan te vliegen.

De kosten voor de projecten zijn over het algemeen hoger uit gevallen. Dit komt door de inspraakprocedures en veranderingen die zijn opgetreden in de projecten. De exploitatielasten zijn de afgelopen jaren ook toegenomen. Aandachtspunten in de kosten zijn de kosten van Spaarnelanden en de hoge veegkosten.

De doelen voor de lange termijn zijn vastgelegd in het Integraal Waterplan (IWP). Samengevat zijn dit:

- afvalwater:
 - het rioolbeheer is geoptimaliseerd door middel van rioolbeheerplannen waarbij gebruik gemaakt wordt van asset management;
 - in beheer is een besparing gerealiseerd en overlast is verminderd door toepassing van sleufloos te werken bij verlenging van technische levensduur als de huis- en kolkaansluitingen nog op orde zijn;
- hemelwater:
 - riolering is klimaatbestendig. Afkoppelen wordt doelmatig gerealiseerd en er wordt aangesloten bij kansen vanuit herinrichting en nieuwbouw;
 - aanleg van randvoorziening, gescheiden stelsels en andere maatregelen vindt plaats op basis van locale effectiviteit en doelmatigheid;
- grondwater:
 - een grondwaterregime afgestemd op de gebruiksfunctie en karakteristieken van de omgeving;

- een optimaal, structureel en planmatig onderhoud van het drainagesysteem waardoor de levensduur van het stelsel wordt verlengd en de ontwatering in de openbare weg behouden;
- er is een waterloket waar burgers terecht kunnen voor informatie en klachten over water, afvalwater, hemelwater en grondwater.

In de huidige situatie beschikt de gemeente Haarlem over circa 450 km riool, 230 km drainage met een vervangingswaarde van circa 450 M€. De riolering veroudert en daardoor zit er, gelet op de leeftijd van de riolen, op een termijn van 10 à 20 jaar een vervangingspiek aan te komen. De drainage is voor een significant deel nu aan het eind van de technische levensduur en 7 gebieden kampen nog met urgente grondwaterproblemen. In 2 gebieden zijn reeds maatregelen uitgevoerd. Er zijn momenteel geen grote waterkwaliteitsknelpunten bekend, maar nog wel een aantal locaties die gevoelig zijn voor wateroverlast.

Voor de komende planperiode wordt het bestaande beleid op hoofdlijnen doorgezet. Uitzondering hierop is de aanleg van randvoorzieningen. Deze worden alleen nog aangelegd op plekken waar deze nodig zijn om de waterkwaliteit te verbeteren maar niet meer op locaties om 'alleen' de emissie te verminderen. Daarnaast wordt voor nieuwbouwingebieden gekozen voor een zwaardere ontwerpnorm (bui 09 met een herhalingsstijd van 5 jaar) om in te spelen op klimaatsveranderingen.

Het grondwatermodel wordt geactualiseerd op basis van grondwatermetingen. De instel niveaus van de drainagesystemen in de verschillende wijken worden met het model getoetst.

Belangrijke aandachtspunten en onderzoeken voor de komende periode zijn:

- bijwerken van het beheerbestand van de riolering en drainage;
- vaststellen kwaliteitsambities voor het oppervlaktewater in overleg met Rijnland;
- onderzoek naar afkoppel mogelijkheden zowel traditioneel als innovatief;
- meetprogramma's om het inzicht in het werkelijk functioneren te vergroten van zowel de riolering als het grondwater;
- het valideren van riolerings- en grondwatermodellen op basis van de metingen;
- opstellen van risicokaarten;
- actueel houden van inzicht in kwaliteit van de riolering;
- beoordeling en interpretatie van inspectieresultaten en opstellen uitvoeringsprogramma;
- onderzoeken van de mogelijkheden en voordelen van het implementeren van asset management.

Hiervoor zijn personele en financiële middelen nodig. De afdeling gebiedsontwikkeling en beheer is ingericht als regie organisatie. Dat betekent dat het werk zoveel mogelijk aan de markt wordt overgelaten. Om te borgen dat in de integrale projecten riolering en drainage goed worden meegenomen is het wel essentieel dat de gemeente beschikt over voldoende expertise op het gebied van oppervlaktewater, grondwater en riolering. Daarnaast is het van fundamenteel belang dat bij alle projecten afgewogen wordt of drainage en riolering meegenomen worden en dat als er werkzaamheden worden uitgevoerd de revisies goed verwerkt worden in het beheersysteem.

Tabel 1. Rioolheffing planperiode

	2014	2015	2016	2017
totale lasten (x 1.000) EUR	12.415	12.999	13.210	13.646
rioolheffing eigendom EUR	155	162	165	170
rioolheffing klein eigendom EUR	66	71	72	75
totale inkomsten (x 1.000) EUR	12.424	12.991	13.234	13.639
saldo voorziening (x 1.000) EUR	8	67	91	84

De huidige bezetting van 3,6 fte is kleiner dan de volgens de Leidraad Riolerig berekende minimale omvang van 7,7 fte bij maximale uitbesteding. De werkzaamheden worden maximaal uitbesteed aan de markt. Bij het optreden van knelpunten in de capaciteit wordt de volgende prioriteitsvolgorde gehanteerd:

1. het onderhouden van het rioolstelsel en de drainage, met name de bewegende delen (gemalen) en de kolken;
2. het in beeld houden en brengen van het functioneren en kwaliteit van de riolerig en de drainage;
3. het uitvoeren van de noodzakelijke vervangingen;
4. het uitvoeren van verbeteringen, afkoppelen, en toekomst robuust maken van het stelsel.

Om de kosten te dekken, wordt een rioolheffing geheven. Om de exploitatielasten, kapitaallasten en activiteiten in het kader van het VGRP en IWP in de periode 2014-2017 te dekken, is een stijging van de rioolheffing noodzakelijk. In 2014 is een stijging van EUR 9,-- ten opzichte van 2013 noodzakelijk. In tabel 1 is de rioolheffing weergegeven.

1. AANLEIDING

1.1. Aanleiding

Vanuit de Wet milieubeheer (Wm) zijn gemeenten verplicht een actueel verbreed gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) te hebben. Het voorgaande VGRP 'Aan de bak', d.d. 17 januari 2008, is gericht op de periode 2007-2011. De provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland hebben op verzoek van de gemeente Haarlem het VGRP verlengd tot eind 2013. Door middel van dit VGRP geeft de gemeente Haarlem invulling aan de verplichting.

1.2. Doelen riolering en functie VGRP

De functie van riolering is het beschermen van de volksgezondheid door het inzamelen en afvoeren van afvalwater, het tegengaan van wateroverlast en het beschermen van het milieu. Vanwege het belang van de functie van riolering, de economische waarde van het rioolstelsel en de interacties tussen riolering, oppervlaktewater, wegen en groen, is het voor de gemeente Haarlem van belang een goede integrale beleidsafweging te maken. Het beleid wordt vastgelegd in het VGRP.

Dit is een VGRP waarmee invulling wordt gegeven aan de 3 zorgplichten. Het VGRP geeft de hoofdlijn van het riolerings-, hemelwater- en grondwaterbeleid weer. Dit plan heeft een beleidsmatig en strategisch karakter. Het VGRP valt onder het Integraal Waterplan (IWP) Haarlem. In het IWP zijn de algemene doelstellingen voor het waterbeleid in Haarlem geformuleerd. Het VGRP geeft een concretere invulling van het waterbeleid voor het rioleringsdeel.

Het VGRP vormt de paraplu voor meer gedetailleerde plannen zoals de basisrioleringsplannen (BRP'en), beheerprogramma's en de vervangingsplannen.

De volgende plannen zijn onderliggend aan het VGRP:

- BRP Waarderpolder, HLM272-19/marr2/012, d.d. 28 december 2012;
- BRP Schalkwijk, 2012 HLM422-5/marr2/005, d.d. 10 december 2012;
- Bemalingsgebied Spaarndam, Controle op het milieutechnisch- en hydraulisch functioneren, 307671, d.d. 1 augustus 2008;
- Bemalingsgebied Zuiderpolder, Onderzoek realisatie basisinspanning, JL01, d.d. 4 juli 2010.

1.3. Samenwerking in de (afval)waterketen

1.3.1. Bestuursakkoord water

In 2007 is door de VNG, Het IPO, de UvW, de Vewin, en de ministeries van VROM en V&W het Bestuursakkoord Waterketen 2007 (BWK-2007) ondertekend. Het doel van het Bestuursakkoord Waterketen is door middel van samenwerking tussen de koepelorganisaties zorgen voor een meer doelmatige en transparante waterketen, om zo de lastenstijging voor burgers en bedrijven zo veel mogelijk te beperken. In 2010 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW) een gezamenlijke aanpak voor de afvalwaterketen (riolering en afvalwaterzuivering) uitgewerkt. Uiteindelijk heeft dit geleid tot het Bestuursakkoord Water (2011) waarin de kaders voor de samenwerking in de waterketen zijn gegeven. Van deze samenwerking in de afvalwaterketen tussen gemeenten en waterschappen, en de samenwerking tussen gemeenten onderling op gebied van de afvalwaterketen, wordt een kostenbesparing van EUR 380 miljoen per jaar in

2020 voorzien ten opzichte van de autonome stijging die is voorzien voor de afvalwaterketen. Uiteindelijk is het de bedoeling om minder uit te geven.

1.3.2. Waterwet

Waterschappen en gemeente dragen zorg voor de, met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer, benodigde afstemming van taken en bevoegdheden waaronder het zelfstandige beheer van inzameling, transport en zuivering van afvalwater.

1.3.3. Intentieverklaring samenwerking regio Kennemerland

De gemeente Haarlem heeft met het hoogheemraadschap van Rijnland en omliggende gemeenten (regio Kennemerland) een intentieverklaring samenwerking afvalwaterketen opgesteld. Met de intentieverklaring wordt toegewerkt naar een gezamenlijke aanpak op het gebied van beleid, beheer, onderhoud en investeringen. Het doel is het borgen van kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verlagen van de maatschappelijke kosten.

1.4. Visie op het VGRP en geldigheidsduur

De afgelopen jaren heeft de gemeente Haarlem veel rioleringsprojecten uitgevoerd om het functioneren van de riolering te verbeteren. Hier is veel tijd en aandacht naar uitgegaan. Daardoor is er minder tijd besteed aan het beheren van de riolering. Daarom is een data-beheerinhaalslag noodzakelijk.

Momenteel vereisen enerzijds allerlei nieuwe ontwikkelingen een perspectief met een ambitieus beleid voor de zorgplichten afvalwater, hemelwater en grondwater. Nieuw beleid, (grond)wateroverlastproblemen, klimaatverandering, terugwinnen grondstoffen en nieuwe inzichten daarin, geven aanleiding tot het doen van forse investeringen, zoals grootschalig afkoppelen en intensief draineren.

Anderzijds vereisen de huidige economische omstandigheden matiging in investeringen, het Bestuursakkoord Water vereist besparingen in de hele afvalwaterketen en de huidige situatie en Haarlemse ambities vereisen inzicht door onderzoek. Ambitieuze investeringsprogramma's zijn in deze tijd niet opportuun. De afgelopen tijd is ook veel geïnvesteerd in verbetering en is minder aandacht besteed aan dagelijks beheer. Hier moet in worden geïnvesteerd. Dat vereist een periode van onderzoek, met een kostenbewust beleid, om na een aantal jaren toe te kunnen groeien naar een degelijk onderbouwd investeringsprogramma.

De tegenstelling schuilt echter alléén in het tempo waarin doelen moeten worden bereikt. Doelstellingen op lange termijn zoals opgenomen in het Integraal Waterplan Haarlem (IWP), hoe ambitieus ook, blijven overeind. De kernboodschap van het nieuwe VGRP is daarom: onderzoek nu en investeer later. Er wordt pas op de plaats gemaakt en daarom betreft dit een onderzoeks-VGRP zonder grote beleidswijzigingen.

1.4.1. Afbakening

Voor de bebouwde omgeving is een van de kerntaken van de gemeente om de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater in te vullen. Voor het zogenaamde 'buitengebied' richt de zorg zich voornamelijk op het verzamelen van het afvalwater en minder op de zorg voor hemelwater en grondwater.

De zorgplicht voor grondwater betreft het kwantitatief beheer voor het ondiepe freatische grondwatersysteem. En is gericht op de openbare ruimte. Voor kwalitatieve aspecten is gebiedsgericht (milieu)beleid ontwikkeld.

1.4.2. Planperiode

De gemeenten mogen zelf invulling geven aan de planperiode van een VGRP. Voor dit VGRP is het kader van onderzoeken gekozen voor een planperiode van 4 jaar, te weten van 2014 tot en met 2017. In dit tijdsbestek kan namelijk een overzichtelijk beeld van de huidige situatie, de noodzakelijke maatregelen en financiële middelen opgesteld worden, zonder dat er grote beleidswijzigingen plaatsvinden. Er is wel een financiële doorkijk tot 2074 opgenomen. Deze periode is gelijk aan de technische levensduur van het rioolstelsel (60 jaar).

1.5. Procedures

Het vaststellen van het VGRP is een besluit dat door de gemeenteraad wordt genomen. Conform het bepaalde in de Wm is uitvoerig overleg gevoerd met:

- het hoogheemraadschap van Rijnland, verantwoordelijk voor het water- en zuiveringsbeheer in de gemeente Haarlem.

Na vaststelling wordt het VGRP ter kennisneming toegezonden aan de provincie Noord-Holland¹ en het hoogheemraadschap van Rijnland. Voor de te hanteren procedures bij het tot stand komen van dit VGRP, wordt verwezen naar het schema zoals dat is gepresenteerd in de 'Leidraad Rioleringsbeheer'.

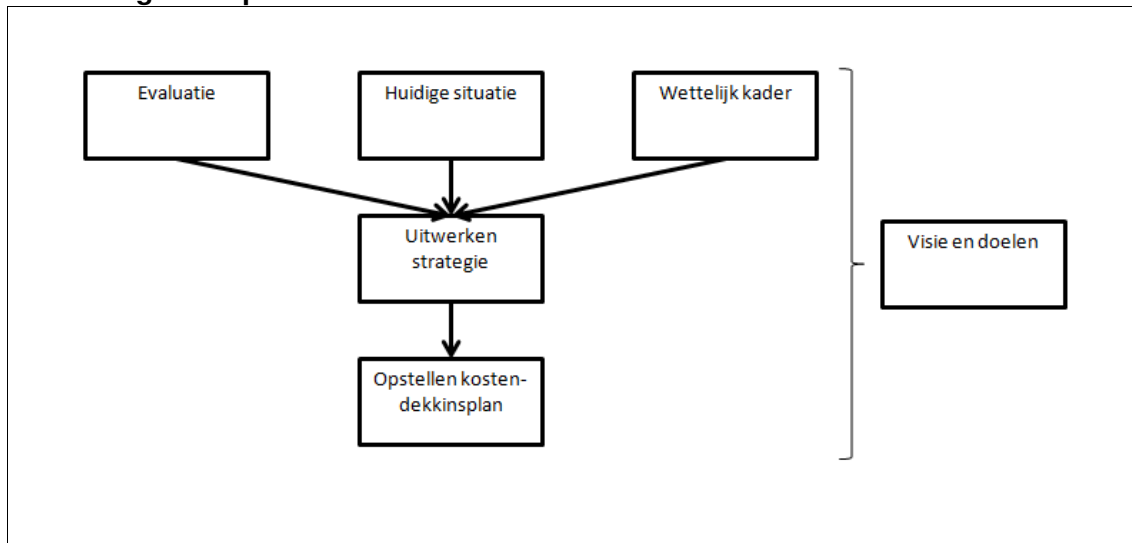
1.6. Leeswijzer

Dit VGRP is opgebouwd op basis van de aanbevelingen van de Leidraad Rioleringsbeheer A1050. Dit heeft geleid tot de volgende opbouw. Het plan begint in hoofdstuk 2 met een evaluatie van het huidige rioleringsbeheer. Hiermee worden het geplande onderhoud en investeringen uit het voorgaande VGRP vergeleken met het gerealiseerde onderhoud en investeringen. Vervolgens is in hoofdstuk 3 het wettelijk kader geschetst, waarmee de wettelijke opgaven duidelijk worden. Aan de hand hiervan zijn in hoofdstuk 4 de doelstellingen van het VGRP geformuleerd. In hoofdstuk 5 wordt de huidige situatie getoetst aan deze doelstellingen. Hoofdstuk 6 geeft invulling aan het strategische kader van het VGRP en hoofdstuk 7 geeft een overzicht van de benodigde personele en financiële middelen. In afbeelding 1.1 is de opbouw het rapport weergegeven.

In bijlage I is een verklarende woordenlijst opgenomen. In bijlage V is een lijst met gebruikte referenties opgenomen. In de tekst staat tussen haakjes [] vermeld, welk artikel of rapport het betreft.

¹ De provincie heeft in een brief met referentie 141743/163798 aangegeven niet meer preventietoezicht te houden bij het opstellen van VGRP'en.

Afbeelding 1.1. Opbouw VGRP Haarlem

2. EVALUATIE

2.1. Inleiding

Het voorgaande VGRP 'Aan de bak', d.d. 17 januari 2008 (GRP2), is gericht op de periode 2007-2011. Voor de voortzetting van het beleid in het nieuwe VGRP is het van belang te evalueren in hoeverre de doelstellingen van/uit het VGRP behaald zijn. De provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland hebben op verzoek van de gemeente Haarlem het VGRP verlengd tot eind 2013.

Het voorgaande VGRP is zeer gedetailleerd. Het is niet mogelijk (en wenselijk) om de evaluatie op hetzelfde detailniveau uit te voeren. Bij het voorgaande VGRP is een grote opgave gesteld waarvoor wel de financiële, maar niet de personele middelen beschikbaar zijn gesteld.

2.2. Doelstellingen

In het vorige VGRP zijn 7 doelstellingen voor de periode 2007 - 2011 geformuleerd. Hieronder zijn de doelstellingen weergegeven en in hoeverre ze behaald zijn. Het algemene beeld is, dat er grote stappen gemaakt zijn, maar dat er ook nog werk verzet moet worden.

Doel 1. Het doelmatig inzamelen van het afvalwater en hemelwater

De afgelopen periode zijn bijna alle percelen aangesloten. Spaarndam is hierin een uitzondering, maar hiervoor is een plan opgesteld om panden aan te sluiten. Er is geen overzicht gemaakt van 'schone' oppervlakken, waarbij het doelmatig is om aan te sluiten op een hemelwaterstelsel.

Doel 2. Het transporteren van rioolwater naar een geschikt lozingspunt

De afgelopen planperiode heeft de gemeente Haarlem de grote transportriolen deels gereinigd. Het controleren van de aanslagpeilen van gemalen en pompen is de afgelopen planperiode niet uitgevoerd. BRP Waarderpolder en Schalkwijk zijn geactualiseerd. Hierbij is de afvoercapaciteit van rioolstelsels getoetst. De gemeente Haarlem en het hoogheemraadschap van Rijnland zouden samen gemaal Parklaan vernieuwen. Dit heeft vertraging opgelopen waar wel al grote investeringen zijn gedaan door het hoogheemraadschap van Rijnland die nu niet ten volle benut worden. Het vervangen van gemaal Parklaan wordt in 2014 voorbereid en in 2015 uitgevoerd. Door de aanpassing loost Zandvoort nu wel rechtstreeks op de zuivering en is er nu geen overlast meer in de Leidsebuurt. Het onderzoek naar verblijftijden van afvalwater in drukriolering is uitgesteld.

Doel 3. Het zoveel mogelijk voorkomen van wateroverlast

Door werk-met-werk uit te voeren zijn hydraulisch kwetsbare riolen waar mogelijk verruimd. Om kwetsbare locaties op te heffen in combinatie met werkzaamheden in de openbare ruimte, zou een onderzoek naar inrichting van het maaiveld worden uitgevoerd, maar dit is niet tot uitvoering gekomen. Het reinigen van kolken zou worden afgestemd op het veegregime en bladerval tijdens de herfst. Hiervoor zou een kolkreinigingsplan worden opgesteld maar dit is niet gebeurd. Kolken worden jaarlijks en bij meldingen gereinigd.

Doel 4. Beperken van vervuiling oppervlaktewater

De afgelopen planperiode zijn maatregelen uitgevoerd om de vuilemissie van het gemengde rioolstelsel naar het oppervlaktewater te verminderen. De uitgevoerde en geplande maatregelen zijn opgenomen in de basisrioleringsplannen (BRP'en) Waarderpolder (2012) en Schalkwijk (2012). De vuilemissie is 40 tot 50 % verminderd ten opzichte van de bere-

kende vuilemissie in de BRP'en uit 2007 door het realiseren van randvoorzieningen en het afkoppelen van verhard oppervlak van het gemengde rioolstelsel.

In Meerwijk Oost is samen met het hoogheemraadschap van Rijnland een pilot afkoppelen uitgevoerd. In de pilot is gekozen voor diverse afkoppeltechnieken zodat de gemeente en het hoogheemraadschap van Rijnland ervaring opdoen met afkoppelen en het beheer en onderhoud van de afgekoppelde systemen. De afkoppelkansenkaart is de afgelopen periode niet opnieuw gemaakt.

Doel 5. Beperken van vervuiling bodem en grondwater

Op basis van afkoppelpilot Meerwijk zijn infiltratie- en afkoppel-eisen opgesteld. De evaluatie van de pilot is beperkt uitgevoerd. Verder zijn er geen activiteiten en maatregelen opgenomen in het vorige VGRP.

Doel 6. Voorkomen van overlast, anders dan wateroverlast

De voorgenomen onderzoeken zijn nog niet uitgevoerd. Om overlast te voorkomen heeft de gemeente Haarlem werk-met-werk uitgevoerd.

Doel 7. Een doelmatig beheer en goed gebruik van de riolering

Om inzicht in de kwaliteit van de riolering te behouden zijn veel inspecties uitgevoerd, maar de beoordeling en interpretatie van de inspecties is nog niet volledig uitgevoerd. Het bevat nog geen afvalwaterriolen uit de periode 2011-2012. Het opstellen van een reinigings-, inspectie- en onderhoudsplan voor mechanische riolering is uitgesteld.

De personele bezetting is niet uitgebreid. Dit was wel voorgesteld in het VGRP. Er heeft wel tweemaal een reorganisatie bij de gemeente Haarlem plaatsgevonden.

2.3. Financiële middelen

De exploitatielasten zijn hoger uitgevallen dan geraamd in het VGRP. Dit komt deels door de reparaties van huisaansluitingen. De kosten voor DVO Spaarnelanden zijn de afgelopen periode nagenoeg verdubbeld van EUR 675.000,- naar EUR 1.260.000,-. De werkzaamheden die Spaarnelanden voor de gemeente uitvoert zijn bekend. Er is alleen geen terugkoppeling en registratie van hoeveelheden en kosten. In 2010-2012 zijn de werkelijke exploitatielasten circa EUR 500.000,- hoger dan in het VGRP was voorzien. De oorzaken zijn areaaluitbreiding en te krappe ramingen.

In het VGRP 2007-2011 was voor de periode 2008-2012 een totaal aan investeringen geraamd van ruim EUR 71.000.000,-. In de periode 2008-2012 is EUR 55.000.000,- geïnvesteerd. In 2008-2010 is fors minder geïnvesteerd dan was opgenomen in het VGRP. In 2011-2013 heeft de gemeente een inhaalslag uitgevoerd. Eerder is geconstateerd dat circa 50 % van de projecten niet is uitgevoerd. Projecten zijn vertraagd uitgevoerd of in verband met bezuinigingen niet uitgevoerd. Besparing door werk met werk uit te voeren is niet altijd haalbaar door ontbrekende financiering bij andere domeinen. Het totaal aan gerealiseerde investeringen betreft meer dan de helft. Dit lijkt er op te duiden dat de kosten per project hoger waren dan begroot in het vorige VGRP of dat alleen de dure projecten zijn uitgevoerd. De oorzaak ligt deels in het verschil tussen de eenheidsprijzen van het voormalige Ingenieursbureau (IB) en Wijkzaken (WZ). Dit leidt ertoe dat de investeringen hoger zijn dan in het VGRP aangenomen.

In tabel 2.1 is een overzicht opgenomen van de inkomsten en kosten en het verloop van de voorziening. In 2011 en 2012 was de voorziening negatief. In 2012 is een toevoeging vanuit de algemene middelen gerealiseerd waardoor de beginstand in 2013 'nul' was.

Het berekende verloop van de voorziening toont eenzelfde patroon. Op basis van inkomsten, exploitatielasten, kapitaallasten en aanvullende kostenposten uit de administratie kan het gereproduceerd worden. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de gemeente Haarlem de administratie op orde heeft.

Tabel 2.1. Financiële evaluatie

	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk
exploitatiekosten (B)	1.826	2.921	1.858	2.116	2.211	2.959	2.223	2.755	2.236	3.036	2.245	2.869
aanvullende kostenposten (A)	980	716	980	1.305	980	1.175	980	1.218	980	1.268	980	1.305
kapitaallasten (D+E)	4.936	5.045	5.762	5.007	6.599	5.254	7.486	5.784	8.131	6.633	8.769	7.589
totale uitgaven (A+B+(D+E))	7.742	8.682	8.600	8.428	9.790	9.389	10.689	9.757	11.347	10.937	11.994	11.763
te dekken saldo (A+B+(D+E)+H)	7.742	8.682	8.600	8.428	9.790	9.389	10.689	9.757	11.347	10.937	11.994	11.763
totale inkomsten (F*G)/1000	7.741	8.716	8.600	8.547	9.791	9.053	10.689	9.116	11.347	10.375	11.993	11.878
saldo ((F*G)/1000)- (A+B+(D+E)+H)	-1	34	0	119	1	-336	0	-642	0	-562	-1	115
werkelijke onttrekking						443		710				
egalisatievoorziening 01-01	-1	0	-2	34	-1	898	0	455	0	-245	0	0
egalisatievoorziening 31-12	-2	34	-2	153	0	562	0	-187	0	-807	-1	115
toevoeging algemene middelen										338		
werkelijke stand 31-12						455		-245		-469		
tekort volgens exploitatie overzicht per kostenplaats												-452

2.4. Wat betekent dit voor het VGRP 2014-2017

In de afgelopen periode zijn een deel van de onderzoeken, rioolvervangingen en verbeteringsmaatregelen niet uitgevoerd.

Risico

Als vervangingsinvesteringen niet worden uitgevoerd, 'verouderd' het stelsel. Hierdoor neemt de kans op calamiteiten toe. Het kan op termijn leiden tot een vervangingspiek, waardoor in een beperkte tijd zeer veel riolen vervangen moeten worden. Het belangrijkste aandachtspunt hierbij is, dat rioolvervanging en wegrenovatie zoveel mogelijk tegelijkertijd uitgevoerd worden om de overlast en kosten te beperken. Daarnaast is het van belang om als de weg wordt vervangen en het riool blijft liggen er zeker van te zijn dat het riool blijft functioneren tot de volgende wegvervanging.

Het niet uitvoeren van rioolvervangingen hoeft niet te leiden tot grotere risico's, indien de kwaliteit van de strengen goed is. Het is dan wel van belang dat de gemeente voldoende inzicht heeft in de kwaliteit van de strengen door middel van inspecties. De afgelopen periode zijn veel inspecties uitgevoerd, maar er is een inhaalslag nodig in de beoordeling en interpretatie van de inspectieresultaten.

Maatregelen in het kader van vuilemissie

De vuilemissie is door het uitvoeren van maatregelen (randvoorzieningen en afkoppelen) sterk verminderd. De basisinspanning bestaat niet meer. Voor de komende periode zal onderzocht moeten worden welke reeds voorgestelde maatregelen (randvoorzieningen) worden uitgevoerd of alternatieve of geen maatregelen worden uitgevoerd en of er kosten bespaard kunnen worden door meten en monitoring in de riolering.

Grondwater

Het grondwatermodel van de gemeente Haarlem is niet meer actueel en moet worden geactualiseerd. Het onderhoud (doorspuiten) van drainage is de afgelopen periode deels uitgevoerd. Vanaf 2013 dient het drainagestelsel structureel te worden gereinigd. Het meetnet is technisch afgeschreven en grondwaterstanden worden handmatig uitgelezen. In de toekomst dient dit meetnet uitgedund, geoptimaliseerd en geautomatiseerd te worden. Tot slot dient een Waterloket opgesteld te worden waar burgers terecht kunnen met al hun (grond)watervragen.

Gegevensbeheer

Het gegevensbeheer is actueel tot 2011. Het beheerbestand wordt als basis gebruikt voor modellen om inzicht in het theoretisch functioneren en verbeteringsmaatregelen te bepalen. De komende periode zullen de gegevens bijgewerkt moeten worden om als basis actuele gegevens te kunnen gebruiken.

Beheer

De exploitatielasten waren de afgelopen planperiode hoger dan geraamd in het vorige VGRP. Om verdere stijging te voorkomen dient er terugkoppeling van de uitgevoerde werkzaamheden vanuit de Spaarnelanden te komen.

Door inzicht in wat wordt beheerd en wat er uitgevoerd wordt, kan asset management geïntroduceerd worden. Beheer en onderhoud wordt resultaatgericht en meetbaar.

Veegkosten

De veegkosten zijn een substantieel onderdeel (circa 1/3) van de exploitatielasten. De totale veegkosten zijn bijna 3,5 M€. Hiervan komt 1,2 M€ ten laste van de rioolheffing.

Samenwerking

Tijdens de afgelopen planperiode is samenwerking in de regio Kennemerland opgestart. De komende planperiode zal de samenwerking moeten worden voortgezet om doelmatig

en doelgericht beheer uit te kunnen voeren. Haarlem is de bestuurlijke trekker van het samenwerkingsverband.

3. WETTELIJK KADER

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste wijzigingen in het wettelijk kader samengevat en is beschreven wat de gevolgen hiervan zijn voor de gemeente Haarlem. Een uitgebreide beschrijving is opgenomen in de bijlage.

3.2. Belangrijkste wijzigingen

Waterwet, Bestuursakkoord Water en lozingsbesluiten

Eind 2009 is de Waterwet van kracht geworden. Vanuit de Waterwet heeft de gemeente de zorgplicht voor hemelwater en grondwater. Ook moet vanuit de watersysteembenadering worden samengewerkt met het hoogheemraadschap van Rijnland en omliggende gemeenten. De normatieve benadering (basisinspanning) is met het inwerking treden van het Bestuursakkoord Water en de Waterwet verdwenen en met het vaststellen van het Besluit lozingen buiten inrichtingen in 2010 zijn de watervergunningen voor overstorten vervallen. De samenwerking tussen gemeente en waterbeheerder op het gebied van lozingen van rioolstelsels (onder andere overstorten) is hierdoor belangrijker geworden. Voor overstorten die een knelpunt vormen moet maatwerk worden uitgevoerd. Er is gekozen voor een effectbenadering waarbij innovatie, de kosteneffectiviteit van maatregelen en efficiëntie in de uitvoering voorop staan.

Het Activiteitenbesluit regelt in beginsel alle lozingen vanuit bedrijven, inrichtingen in de zin van Wm. Bij lozingen op rioolstelsels is de gemeente bijna altijd bevoegd gezag. De voorschriften voor veel voorkomende lozingen zijn geregeld in hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit en zijn van toepassing op alle inrichtingen.

Alle lozingen vanuit particuliere huishoudens in zowel stedelijk gebied als buitengebied zijn geregeld met het besluit lozing afvalwater huishoudens. Huishoudelijk afvalwater mag niet in bodem- of oppervlaktewater geloosd worden als binnen 40 m vanaf de kadastrale grens een vuilwaterriool of zuiveringstechnisch werk bevindt en een aansluiting gerealiseerd kan worden.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

26 vergunningen zijn opgegaan in 1 vergunning: de omgevingsvergunning. Deze vergunning kan bij 1 loket worden aangevraagd. Voor de activiteiten waarvoor een watervergunning nodig is, is de (grond)waterbeheerder, het waterschap, de provincie of Rijkswaterstaat bevoegd gezag, maar **kan** de vergunning worden aangevraagd bij de gemeente. In dat geval heeft de gemeente de coördinatieplicht.

Wet op de informatie-uitwisseling ondergrondse netten (Wion)

De gemeente moet voorafgaand aan graafwerkzaamheden en ter voorbereiding van ruimtelijke plannen de ligging van kabels en leidingen gaan verstrekken. Revisiegegevens moeten binnen 30 werkdagen na aanleg voorzieningen zijn verwerkt.

Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF)

Om de financiering in lijn met de Wet HOF te brengen, moeten investeringen (op termijn) rechtstreeks gedekt worden uit de rioolheffing en niet langer worden geactiveerd. De rioolheffing dient daarbij kostendekkend te zijn. Door de koepelorganisaties VNG, Unie van Waterschappen en IPO is hierover onderhandeld met het Rijk. Uiteindelijk is een gezamenlijk akkoord bereikt waarbij ook de inrichting van het BTW-compensatiefonds is betrokken. De

gemeenten krijgen uitstel tot 2017 om te voldoen aan de vereisten en het Rijk heeft toegezegd coulance te betrachten bij de handhaving.

Bestuursovereenkomst opgave inzameling en het transport van stedelijk afvalwater in Noord-Holland 2013

Op basis van een uitgevoerde evaluatie en aanpassingen in wet- en regelgeving is een aanpassing gemaakt op eerder gemaakte afspraken. Bij de invulling van de gemeentelijke zorgplicht heeft de gemeente de keuze voor brede of smalle zorgplicht invulling. Bij brede zorgplicht invulling zorgt de gemeente voor riolering of een IBA. Bij smalle zorgplicht invulling vraagt gemeente ontheffing aan als rioleren niet doelmatig is.

3.3. Gevolgen van de wet- en regelgeving

Op basis van de Wm en de Waterwet is de gemeente Haarlem verplicht om de zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater uit te werken in een VGRP. De gemeente heeft een heffingsbevoegdheid voor het verhalen van de kosten van de zorgplichten (rioolheffing).

De WvO-vergunning is vervallen en vervangen door algemene regels. In overleg met de waterkwaliteitsbeheerder (Rijnland) moet bepaald worden wat het ambitieniveau is voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Op basis van het vastgestelde ambitieniveau moet in overleg bepaald worden waar eventueel nog maatregelen getroffen moeten worden.

De gemeente moet een keuze maken tussen de smalle of verbrede zorgplicht afvalwater en deze keuze toelichten.

Bij het uitvoeren van de taken moet de gemeente samenwerken met het hoogheemraadschap van Rijnland en de omliggende gemeenten;

Op basis van de WION is de gemeente verplicht om binnen 30 dagen de revisiegegevens te verwerken.

4. VISIE EN DOELEN

4.1. Visie

4.1.1. Lange termijn

De ambities voor de lange termijn zijn vastgelegd in de visie 2050 van het Integraal Waterplan Haarlem.

Waterketen 2050

Goed beheer van de (afval)waterketen begint met het op orde hebben van gegevens, inzicht in het werkelijk functioneren, goede prognoses van afvalwateraanbod en werkzaamheden en kennis van de toestand van assets.

De waterketen werkt volgens een integrale visie op de gehele afvalwaterketen, waarbinnen de afvalwater- en zuiveringsketen (of zowel het gemeentelijke als het waterschapsdeel) in hoge mate geïntegreerd functioneren. Dit betekent dat er een duurzame, intensieve samenwerking met de omliggende gemeenten en het hoogheemraadschap van Rijnland is. Er is sprake van een doelmatige verwerking van hemel- en afvalwater, er is een structurele waterkwaliteitsverbetering gerealiseerd en een klimaatbestendige riolering.

De waterketen wordt gezien in het totaalbeeld van het functioneren van het watersysteem, inclusief oppervlakte- en grondwater. Dit betekent dat er een andere manier van omgaan met de waterketen is gerealiseerd. Dit heeft geleid tot een kostenbesparing, maar ook tot het halen van milieudoelen, vermindering van de belasting van de zuiveringen, verduurzaming van de afvalwaterketen en een goede kwaliteit van invulling van de zorgplichten.

Afvalwater:

- doelmatig inzamelen en transport van afvalwater;
- het rioolbeheer is geoptimaliseerd door middel van rioolbeheerplannen, waarbij gebruik gemaakt wordt van asset management;
- in beheer is een besparing gerealiseerd en overlast is verminderd door toepassing van sleufloos te werken bij verlenging van technische levensduur. Sleufloos werken wordt alleen toegepast wanneer kolken en huisaansluitingen nog niet aan vervanging toe zijn;
- eindgemalen zijn in beheer bij het hoogheemraadschap van Rijnland;
- verantwoordelijkheden en kostendragers bij nieuwe aansluitingen, alsmede het beheer en onderhoud van bestaande aansluitingen zijn goed vastgelegd;
- reductie verontreiniging oppervlaktewater.

Hemelwater:

- hemelwater wordt doelmatig ingezameld en verwerkt;
- riolering is klimaatbestendig. Afkoppelen wordt doelmatig gerealiseerd en er wordt aangesloten bij kansen vanuit herinrichting en nieuwbouw;
- aanleg van randvoorziening, gescheiden stelsels en andere maatregelen vindt plaats op basis van lokale effectiviteit en doelmatigheid.

Grondwater 2050

De toename van open water heeft de ontwaterings situatie verbeterd. Op locaties met van oudsher grondwateroverlast (met name de lager gelegen delen van de stad) zijn in het verleden al maatregelen getroffen die goed lijken te werken. Dat wil niet zeggen dat de rest van de stad nooit last heeft van hoge grondwaterstanden. Waar nodig zijn daarom additionele, wijkgerichte maatregelen genomen in de openbare ruimte. Voor nieuwbouwlocaties hebben grondwatertechnische maatregelen, zoals drainagesystemen, zoveel mogelijk

plaats gemaakt voor bouwtechnische maatregelen. Woningen, ondergrondse parkeergarages en wegen worden grondwaterneutraal gebouwd. Grondwaterstanden volgen daardoor zoveel mogelijk een meer natuurlijk verloop.

Drainagewater wordt zoveel mogelijk op het oppervlaktewater geloosd. Nieuw aangelegde drainages worden in principe niet aangesloten op de riolering. Drainagestrengen die op de riolering lozen, worden afgekoppeld, indien lozing naar het oppervlaktewater mogelijk is. Enkel drainages gelegen in verontreiniginglocaties blijven permanent lozen op de riolering. De drainagesystemen dienen primair voor de ontwatering van de openbare ruimte. De drainagesystemen hebben daarnaast tevens een gunstig effect op de ontwatering van de particuliere terreinen. Desondanks kan ter plaatse van particulier terrein een te geringe ontwateringdiepte optreden. Particulieren zullen daarom in de gelegenheid worden gesteld om aan te sluiten op de ontwateringmiddelen van de gemeente indien particuliere maatregelen op eigen terrein niet doelmatig zijn. De kwaliteit van het grondwater is gebiedsdekkend bekend en voldoet aan het EU-kader (Dochter Richtlijn Grondwater) en aan de eisen vanuit de rijksoverheid. Waar nodig zijn hiervoor maatregelen getroffen.

Grondwater:

- een grondwaterregime afgestemd op de gebruiksfunctie en karakteristieken van de omgeving;
- een optimaal structureel en planmatig onderhoud van het drainagesysteem, waardoor gedurende de gehele levensduur het stelsel goed functioneert en de ontwatering in de openbare weg wordt behouden;
- er is een (grond)waterloket waar burgers terecht kunnen voor informatie en klachten.

4.1.2. Korte termijn

Het economisch klimaat en kostenbesparingsvraagstukken vragen de komende jaren bezuinigingen in de (afval)waterketen. Door het uitvoeren van onderzoeken naar innovaties in de (afval)waterketen, bijvoorbeeld toepassing asset management en nieuwe afkoppeltechnieken, kunnen in de toekomst besparingen worden gerealiseerd.

Door het uitvoeren van meetprogramma's in de riolering, het oppervlaktewater en het grondwater, kunnen doelmatige en kostenbewuste maatregelen uitgevoerd worden die nodig zijn om de lange termijn visie te behalen.

Voor investeringen worden gedaan, wordt eerst zorgvuldig onderzoek uitgevoerd. Hierdoor weten wij zeker dat elke geïnvesteerde euro bijdraagt aan het oplossen van problemen.

4.2. Doelen

De gemeente stelt zich tot doel om tot een doelmatige invulling van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater te komen. Er worden 5 doelen onderscheiden, die ten grondslag liggen aan de rioleringszorg:

1. duurzame bescherming volksgezondheid:
 - de aanleg en het beheer van voorzieningen voor de inzameling en het transport van afval- en hemelwater bewerkstelligen dat verontreinigd water uit de directe leefomgeving wordt verwijderd;
2. voorkomen van wateroverlast:
 - A. ten gevolg van hemelwater. De riolering zorgt, daar waar nodig, voor de afwatering van de bebouwde omgeving en voorkomt overlast door naast het afvalwater van huishoudens en bedrijven, daar waar nodig, ook het hemelwater van pleinen, daken, wegen en dergelijke in te zamelen en af te voeren;

- B. ten gevolge van grondwater. Grondwater vormt geen structurele belemmering voor de bestemming van een gebied. Grondwaterstanden in de openbare ruimte vormen geen belemmering voor particuliere percelen;
- 3. duurzame bescherming van natuur en milieu:
 - door de aanleg van riolering of individuele afvalwatersystemen wordt de directe ongezuiverde lozing van water op bodem of oppervlaktewater voorkomen;
 - het overstortwater vormt geen belemmering voor de gestelde ambities voor het oppervlaktewater;
- 4. voorkomen van hinder door:
 - geur;
 - geluid;
 - hinder (werkzaamheden);
- 5. toekomstgerichte (afval)waterketen en grondwatersysteem:
 - klimaatadaptatie;
 - afkoppelen;
 - nieuwe sanitatie.

Als zesde doel, eigenlijk een randvoorwaarde voor het stedelijk waterbeheer, wordt het hebben van een klantvriendelijke en kosteneffectieve organisatie vastgelegd.

5. HUIDIGE SITUATIE

5.1. Inleiding

Om doelmatige invulling te geven aan de zorgplichten en het riool efficiënt te beheren en te vervangen, moet de gemeente Haarlem voldoen aan 3 basisvoorwaarden:

- weten wat wordt beheerd;
- weten wat de onderhoudstoestand is;
- weten hoe het systeem functioneert (in samenhang met omliggende systemen¹).

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de aanwezige voorzieningen en de situatie 2013 wordt getoetst aan de doelen. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt naar de voorzieningen ten behoeve van het stedelijk afvalwater, het hemelwater, het grondwater en al het water dat via persleidingen wordt getransporteerd. Onder afvalwater wordt verstaan: de droogweer afvoer (DWA) en het hemelwater dat met de DWA wordt vermengd in zogenaamde gemengde stelsels.

5.2. Totaal overzicht aanwezige voorzieningen

In tabel 5.1 is een overzicht weergegeven van de aanwezige rioleringsvoorzieningen in de gemeente Haarlem.

Tabel 5.1. Overzicht aanwezige voorzieningen²

	afvalwater	hemelwater infiltratie transport	ontwateringstelsel	totaal
leidingen (km)	463	11,7	221,3	696,0
persleiding (km)	22,0		0,7	22,7
nog aan te leggen (km)			43,7	
overstorten/lozingspunt	106		206	312
randvoorzieningen	14**			14
rioolgemalen	32			32
pompen		3***	38	41
persriool (pompen)	99			99
putten			3.893	
AWZI*	2			2
IBA*	1			1

* In beheer bij het hoogheemraadschap van Rijnland.

** Exclusief BBB Overveen.

*** Tunnelgemalen.

¹ Riolering omliggende gemeenten, grondwater, zuivering en oppervlaktewater.

² Een volledige beschrijving van de aanwezige voorzieningen is opgenomen in de BRP'en (zie paragraaf 1.3).

Afbeelding 5.1. Haarlem

5.3. Afvalwater

5.3.1. Niet aangesloten bebouwing

De woningen aan de noordzijde van de IJdijk en de Spaarndammerdijk in Spaarndam zijn nog niet aangesloten op de riolering. De gemeente Haarlem heeft een ontwerp laten opstellen voor de aansluiting van de panden op de openbare riolering.

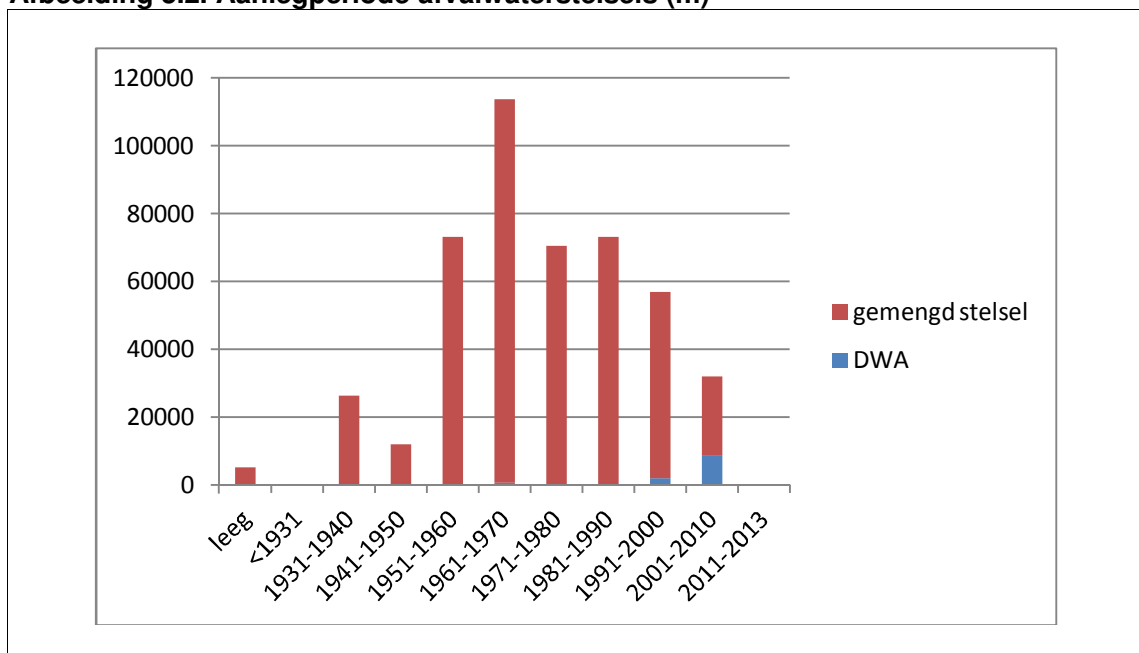
5.3.2. Overzicht aanwezige voorzieningen

Het vrijvervalriool

In afbeelding 5.2 zijn de aanlegperiodes van de afvalwaterstelsels opgenomen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen gemengde stelsels en DWA-stelsels. In de gemeente Haarlem liggen voornamelijk gemengde rioolstelsels. Vanaf 1995 zijn ook DWA-stelsels aangelegd. De DWA-stelsels bevinden zich in nieuwbouwgebieden (Watermolenplantsoen, Ripperda en omgeving Schoolnaerlaan) en gebieden waar verhard oppervlak is afgekoppeld, zoals in Schalkwijk oost.

De riolen tot de aanlegperiode 1954 hebben de technische levensduur bereikt. Het is belangrijk de kwaliteit van deze riolen te weten door middel van inspecties. Er zijn geen riolen met aanlegjaar 2011-2013 opgenomen in het beheerbestand, terwijl in deze jaren wel riolen zijn vervangen zoals in Europawijk. Dit moet nog verwerkt worden.

Afbeelding 5.2. Aanlegperiode afvalwaterstelsels (m)

Drukriolering

Langs de Noord en Zuid Schalkwijkerweg, Jaagpad en Liewegje bevindt zich drukriolering voor hoofdzakelijk woonboten. Er bevinden zich 99 pompen van het persrioolstelsel. Dit is een sterke toename van het areaal ten opzichte van de vorige planperiode.

Overstorten/randvoorzieningen

Binnen de gemeente Haarlem bevinden zich 106 overstorten van het gemengde stelsel, waarvan 14 overstorten zijn voorzien van een randvoorziening. In tabel 5.2 is het aantal overstorten en randvoorzieningen per bemalinggebied weergegeven. In tabel 5.3 zijn de randvoorzieningen en hun inhoud opgenomen.

Tabel 5.2. Overstorten naar bemalinggebied

	overstorten	randvoorzieningen
Waarderpolder	61	12
Schalkwijk	37	2
Spaarndam	5	0
Zuiderpolder	3	0
totaal	106	14

Tabel 5.3. Overzicht randvoorzieningen

randvoorziening	volume (m ³)
Waarderpolder	
BBB Stuyvesantplein	474
BBB Kleverlaan	235
BBB Schotersingel	310
BBB Spaarndamseweg	600
BBB Kinderhuissingel	400
BBB Wilsonsplein	400
BBB Theemsplein	700
BBB Leidsevaart	255
BBB de Krim	430
BBB Orionweg	310
BBB Kloppersingel	440
BBL Planetenlaan	330
BBB Overveen ¹	640
Schalkwijk	
BBB Lintumpad	400
BBB Zuiderzeelaan	700
totaal	5.984 (6.624 inclusief Overveen)

Gemalen

In de gemeente Haarlem bevinden zich 32 rioolgemalen waarvan 14 spoelpompen van de randvoorzieningen. Het grootste rioolgemaal is Parklaan. Dit gemaal wordt vernieuwd in 2014 - 2015.

AWZI

Het afvalwater van Stadsdeel Noord en Parklaan wordt afgevoerd naar AWZI Waarderpolder. Schalkwijk en Zuiderpolder voeren af naar AWZI Schalkwijk. De gevolgen voor de gemeente Haarlem moeten inzichtelijk worden gemaakt.

In 2013 heeft het hoogheemraadschap van Rijnland besloten op korte termijn (voor 2020) AWZI Heemstede te sluiten en op de langere termijn (voor 2030) AWZI Schalkwijk. AWZI Heemstede wordt tijdelijk aangesloten op AWZI Schalkwijk.

Op de langere termijn voeren de dan voormalige AWZI Schalkwijk en Heemstede af naar AWZI Zwanenburg.

¹ Niet in beheer bij de gemeente Haarlem, maar wel in het rioolstelsel van Haarlem.

Doorspoelgemalen

De gemeente heeft verspreid over het oppervlaktewatersysteem 7 doorspoelgemalen, die zorgen voor een goede doorstroming van het oppervlaktewater, met name in situaties dat de overstorten van het gemengd rioolsysteem in werking treden. In 2008 zijn deze gemalen in eigendom, beheer en onderhoud aan het hoogheemraadschap van Rijnland overgedragen. Dat gebeurde in het kader van de overdracht van het onderhoud en beheer van het oppervlaktewater aan het hoogheemraadschap van Rijnland. Met de verwachte afname van de vuilemissie van de riolering op het oppervlaktewater, verliezen de doorspoelgemalen hun functie en gaan het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente de komende jaren per gemaal onderzoeken of deze opgeheven kunnen worden.

5.3.3. Kwaliteit

De afgelopen 10 jaar is ruim 50 % (248 km) van het vrijverval rioolstelsel geïnspecteerd door middel van panorama-inspectie.

Circa 90 % van de inspectieresultaten is door de gemeente Haarlem of door een extern bedrijf beoordeeld. 40 % van de inspectieresultaten is ook geïnterpreteerd en vertaald in acties uitgezet. De geadviseerde maatregelen zijn te verdelen in de volgende categorieën:

- geen maatregel noodzakelijk;
- nader onderzoek: werkelijke ernst is onduidelijk;
- onderhoud: vuil verwijderen, wortels verwijderen, etc.;
- plaatselijke reparatie: deelrelinen of vervangen.

Het beeld dat de geïnterpreteerde inspecties ontstaat is, dat de kwaliteit van de riolering over het algemeen redelijk is. Maar dat op sommige locaties lokale reparaties noodzakelijk zijn.

In een aantal gevallen zijn acties, zoals reparaties of gedeeltelijke vervangingen uitgevoerd. Een aantal geadviseerde maatregelen, zoals het vervangen van riolen zouden worden uitgevoerd in diverse projecten. Een aantal projecten zijn echter uitgesteld door bezuinigingen, waardoor het riool niet is opgepakt. Niet alle slechte riolen waar direct ingrijpen noodzakelijk is, zijn opgepakt. Ook zijn maatregelen opgesteld op basis van inspecties, maar niet uitgevoerd omdat in een aantal wijken grootschalige ombouw van rioolstelsels gepland is.

Het diepriool is slechts voor een klein deel gereinigd en geïnspecteerd. De kwaliteit van het geïnspecteerde diepriool is over het algemeen goed maar er bevindt zich wel een grote hoeveelheid vervuiling in het diepriool.

In de planperiode 2014-2017 dient het diepriool gereinigd en geïnspecteerd te worden en dienen de inspecties te worden beoordeeld, geïnterpreteerd en vertaald te worden in een uitvoeringsprogramma. Ook moet een eenduidige methodiek worden opgesteld voor het interpreteren van inspectieresultaten en opstellen van maatregelen.

5.3.4. Functioneren

Water-op-straat (wos)

In Spaarndam en Zuiderpolder wordt bij bui 08 (T=2) geen wos berekend. In de praktijk worden ook geen problemen ervaren.

In Schalkwijk wordt met model bij bui 08 wos berekend in Europawijk-Noord, Boerhaavewijk en Meerwijk. In bemalingsgebied Waarderpolder wordt vooral in Ramplaankwartier,

Vondelkwartier en Leidsevaartbuurt was berekend bij bui 08. In praktijk zijn een beperkt aantal klachten van wateroverlast bekend.

In bemalingsgebied Waarderpolder is een meetprogramma uitgevoerd. Het resultaat komt grotendeels overeen de modelresultaten. Het functioneren van het rioolstelsel in praktijk als in theorie is bekend. Alleen de resultaten van industrieterrein Waarderpolder komen niet geheel overeen met de modelresultaten waardoor het werkelijk functioneren van het rioolstelsel verschillen. In Spaarndam, Zuiderpolder en Schalkwijk wordt nog niet gemeten in de rioolstelsels.

Berekeningen

Het theoretisch hydraulisch functioneren van een rioolstelsel, wordt getoetst met een model. berekende wos-locaties kunnen in de praktijk niet bekend zijn of niet optreden. enerzijds hoeft wos geen probleem te veroorzaken, door bijvoorbeeld afstroming naar lagere groene delen. anderzijds kunnen er uitgangspunten en aannames gehanteerd zijn in de opzet van de modellering die niet kloppen. daarom is het van belang dat vaste gegevens in het beheerbestand zijn opgenomen en juist zijn. dit kan namelijk ook leiden tot wos in de praktijk, maar niet in de berekeningen. om het functioneren van rioolssystemen goed in kaart te brengen, moeten meldingen van wos, monitoring (praktijk) en berekeningen (theorie) worden toegepast.

Vuilemissie

De gemengde rioolstelsels zijn in de BRP'en getoetst aan de voormalige basisinspanning. Spaarndam voldoet aan de voormalige basisinspanning. Het rioolstelsel van Zuiderpolder voldoet aan de gemiddelde jaarlijkse vuilemissie maar de piekmissies T=1 en T=2 overschrijden de referentiewaarden. Schalkwijk en Waarderpolder voldoen in 2012 niet aan de voormalige basisinspanning. De theoretische vuilemissie is ten opzichte van 2007 wel sterk (50 %) verminderd.

In de waterkwaliteitsspoortoetsing, waarin het effect van de overstorten op de zuurstofhuishouding in het oppervlaktewater wordt onderzocht, zijn voor Zuiderpolder geen knelpunten berekend.

In 2008 is door het hoogheemraadschap van Rijnland een waterkwaliteitsspoortoetsing voor bemalingsgebied Waarderpolder samen met Bloemendaal uitgevoerd. De BRP-maatregelen (randvoorzieningen) die in de waterkwaliteitsspoortoetsing zijn doorgerekend, zijn grotendeels uitgevoerd of er zijn alternatieve maatregelen uitgevoerd (afkoppelen). Met maatregelen zijn er nog enkele knelpunten in de waterkwaliteit op te lossen.

In 2009 zijn de BRP-maatregelen voor bemalingsgebied Schalkwijk doorgerekend. De maatregelen betreffen voornamelijk realisatie van randvoorzieningen. Hier zijn er 2 van gerealiseerd en zijn alternatieve maatregelen uitgevoerd. In de waterkwaliteitsspoortoetsing Schalkwijk zijn ook geen knelpunten berekend. Een deel van (alternatieve) maatregelen is nog in uitvoering.

Voormalige basisinspanning

Om de effecten van riooloverstorten op de waterkwaliteit te verminderen was in het begin van de jaren 90 gekozen voor een 2-sporenaanpak. Via een zogenaamde basisinspanning dienden rioolssystemen in overeenstemming te worden gebracht met een zogenaamd referentiestelsel. In het algemeen betekende de basisinspanning dat de capaciteit van het rioolstelsel wordt vergroot, waardoor een generieke reductie van het aantal overstortingen wordt bereikt. Om vervolgens te bereiken dat het betreffende oppervlaktewater aan de waterkwaliteitsdoelstelling zou voldoen, dienden waar nodig aanvullende maatregelen te worden genomen. Hierbij dienden ook andere bronnen en oplossingsrichtingen gemotiveerd in beschouwing te worden genomen. Dit wordt ook wel waterkwaliteitsspoor genoemd.

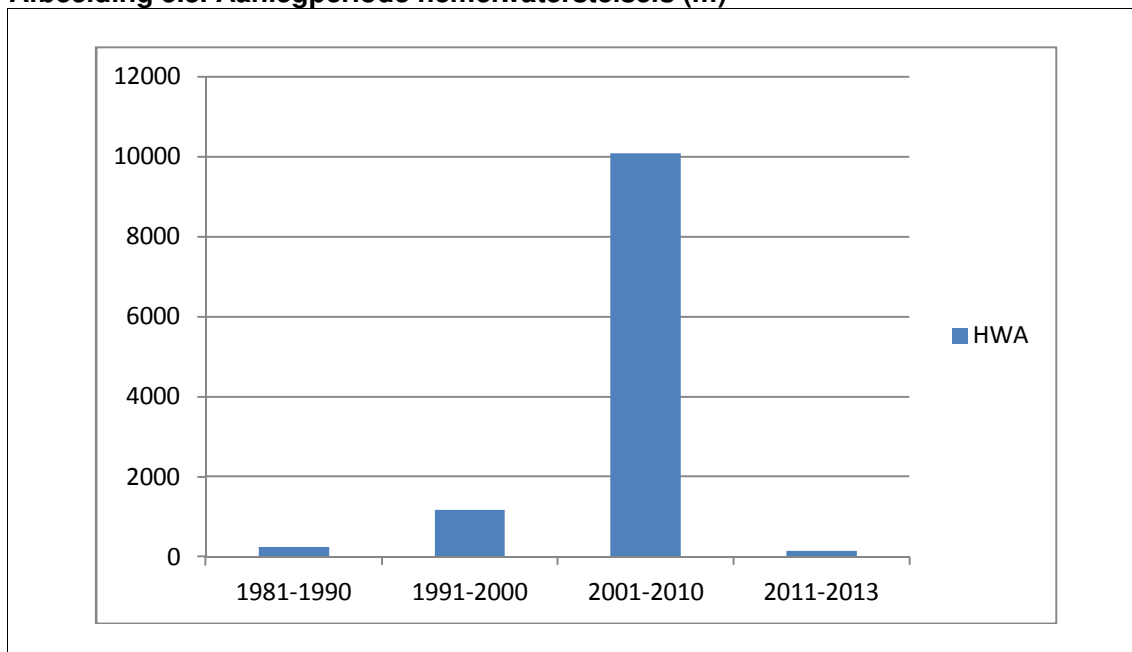
De normatieve benadering (basisinspanning) is met het in werking treden van het Bestuursakkoord Water verdwenen. Er is gekozen voor een effectbenadering waarbij innovatie, de kosteneffectiviteit van maatregelen en efficiëntie in de uitvoering voorop staan.

5.3.5. Hemelwater

In afbeelding 5.3 zijn de aanlegperiodes van de hemelwaterstelsels weergegeven. Circa 10 km HWA-riolering is in de periode 2001-2010 aangelegd. Dit betreft HWA-stelsels in Schalkwijk-Oost, Watermolenplantsoen, Schoolenaerlaan en omgeving, industrieterrein Waarderpolder en Ripperda. In Schalkwijk-Oost liggen een infiltratietransport (IT) stelsels. Tussen de rijbanen van de Waarderweg op het industrieterrein Waarderpolder is een wadi aangelegd waar het afstromend hemelwater van de weg naar afstroomt.

In de periode 2011-2013 is slechts een beperkte lengte hemelwaterriolering aangelegd. In deze periode is onder andere in Europawijk hemelwaterriolering aangelegd. Het beheerbestand moet nog worden bijgewerkt.

Afbeelding 5.3. Aanlegperiode hemelwaterstelsels (m)

Gemalen

In de gemeente Haarlem bevinden zich 3 tunnelgemalen die tijdens neerslag afstromend hemelwater uit de diepe delen pompen.

Overstorten/uitlaten

De RWA-stelsels zijn ontworpen, zodat in de toekomst eventueel drempels kunnen worden toegepast als blijkt dat de waterkwaliteit verslechtert.

5.3.6. Kwaliteit

Het HWA-riool is nog relatief jong en de kwaliteit is naar verwachting goed.

5.3.7. Functioneren

Op het industrieterrein Waarderpolder wordt wos berekend. Het industrieterrein was opgenomen in het meetprogramma. De resultaten kwamen echter niet overeen met de modelberekeningen. Nader onderzoek is noodzakelijk.

5.4. Grondwater

5.4.1. Geohydrologie

De geohydrologische situatie van de gemeente Haarlem wordt gekenmerkt door de ligging in het overgangsgebied van het kustgebied naar een poldergebied. De regionale grondwaterstroming in het wadzand- en eerste watervoerend pakket, wordt in hoge mate bepaald door het duingebied aan de westkant en de laaggelegen polders aan de oostkant van de gemeente Haarlem. De grondwaterstroming in deze diepere bodemlagen is overwegend oostelijk gericht: vanuit het duingebied naar de polders. De freatische, ondiepe grondwaterstand in de gemeente Haarlem wordt naast neerslag en verdamping bepaald door de stijghoogte in de diepere watervoerende pakketten (kwel of infiltratie). De grootschalige grondwaterwinningen van PWN in het duingebied zijn in het voorjaar van 2002 in het geheel beëindigd. Het effect grondwaterstand in het stedelijk gebied van Haarlem is ingeschat op enkele centimeters tot maximaal 12 cm, afhankelijk van de locatie [ref. 4.]. Dit wordt veroorzaakt door de aanwezige klei- en veenlagen van de Holocene deklaag. Deze waterscheidende lagen hebben een dempend effect op de stijging van de grondwaterstand [ref. 3.].

5.4.2. Ontwaterings situatie

De ontwaterings situatie (de afstand van maaiveld tot het grondwaterpeil) wordt voor een groot deel bepaald door de hoeveelheid neerslag die infiltreert in de bodem en hoe gemakkelijk dit via het grondwater kan afstromen naar het oppervlaktewater of naar de diepere ondergrond. In grote delen van de gemeente Haarlem is sprake van een geringe ontwateringsdiepte en is de afstand tussen het open water groot. De infiltrerende neerslag bereikt derhalve niet gemakkelijk het open water. Naast het open water, is het huidige systeem van drainage bepalend voor de huidige aanwezige grondwaterstand in de stad [ref. 3.].

Sinds 2000 beschikt de gemeente Haarlem over een grondwatermodel van het stedelijk gebied van de gemeente Haarlem. Met dit grondwatermodel is inzicht verkregen in de grondwaterstromingen in de stad. De huidige ontwaterings situatie van de gemeente Haarlem is berekend voor een representatieve natte periode. In bijlage IV, afbeelding IV.4 is de huidige ontwaterings situatie weergegeven in een maatgevende natte periode. Het grondwatermodel is gedateerd en dient opnieuw gekalibreerd en gevalideerd te worden.

Door de gemeente Haarlem zijn urgente gebieden vastgesteld. In urgente wijken is de (verwachte) ontwateringsdiepte in meer dan 50 % van het gebiedsoppervlak kleiner dan 0,7 m. De urgente gebieden zijn:

- Ramplaankwartier;
- Leidsebuurt;
- Sinnevelt;
- Nieuwe Amsterdamsebuurt West;
- Zuiderpolder (zuiderlijk deel);
- Kleverparkbuurt;
- Bomenbuurt.

In bijlage IV, afbeelding IV.1 is een kaart met een overzicht van urgente wijken opgenomen. De urgente wijken De Krim (Overdelft) en Zijlweg-West zijn inmiddels aangepakt.

5.4.3. Grondwateronderlast

Uit navraag bij de afdeling Wonen [ref. 3.] is gebleken, dat in de gemeente Haarlem voor zover bekend geen droogstand van houten paalfunderingen voorkomt. Wel kan bacteriële aantasting van houten paalfunderingen plaatsvinden. Een bacteriële aantasting vindt ook onder het grondwaterpeil plaats. De bacteriële aantasting staat ook bekend als de palenpest (FUCA-woningen (Fundering- en Cascoherstel)).

Geconcludeerd wordt, dat er geen gebieden zijn aan te wijzen waar een hogere grondwaterstand gewenst is om droogstand van houten paalfunderingen te voorkomen. Dit is ook begrijpelijk gezien de geringe ontwaterings situatie in de gemeente Haarlem, zie bijlage IV, afbeelding IV.3. Op de hogere delen zijn vaak geen paalfunderingen nodig in verband met de zandige ondergrond.

5.4.4. Kwaliteit grondwater

IJzer en Nutriënten

Het grondwater in de gemeente Haarlem bevat veel ijzer. Indien ijzerrijk grondwater in contact komt met zuurstof, vormen zich ijzerafzettingen in de drainageleidingen. Deze ijzerafzettingen kunnen een afname in het drainerend vermogen van het stelsel veroorzaken, waardoor de grondwaterstand onbedoeld kan stijgen en grondwateroverlast kan optreden. Er ontbreekt echter een stadsdekkend beeld ten aanzien van de nutriëntconcentraties van het ondiepe grondwater. In het westelijk deel van het strandwalgebied komen van nature verhoogde concentraties arseen in het grondwater voor [ref. 3.].

Verontreinigingen

In de gemeente Haarlem is op diverse plaatsen sprake van verontreinigd grondwater als gevolg van (historische) lozingen en bedrijfsactiviteiten. De bodemverontreiniginglocaties zijn opgenomen in een bodeminformatiesysteem en de grondwaterverontreinigingen zijn ruimtelijk vastgelegd door de afdeling Milieu van de gemeente Haarlem, het Wbb-bevoegd gezag. Drainageplannen zijn in het verleden dan ook door de afdeling Milieu bekeken.

Via de Wet Bodembescherming en de Wm dient uittreding naar het oppervlaktewater zoveel mogelijk te voorkomen. Nieuwe drainageontwerpen of herzieningen van bestaande drainagesystemen worden daarom gecontroleerd door de afdeling Milieu. Die delen van drainageleidingen die door een verontreinigde grondwaterpluim lopen, dienen met een blinde buis afgewerkt te worden of tijdelijk geloosd te worden op de riolering.

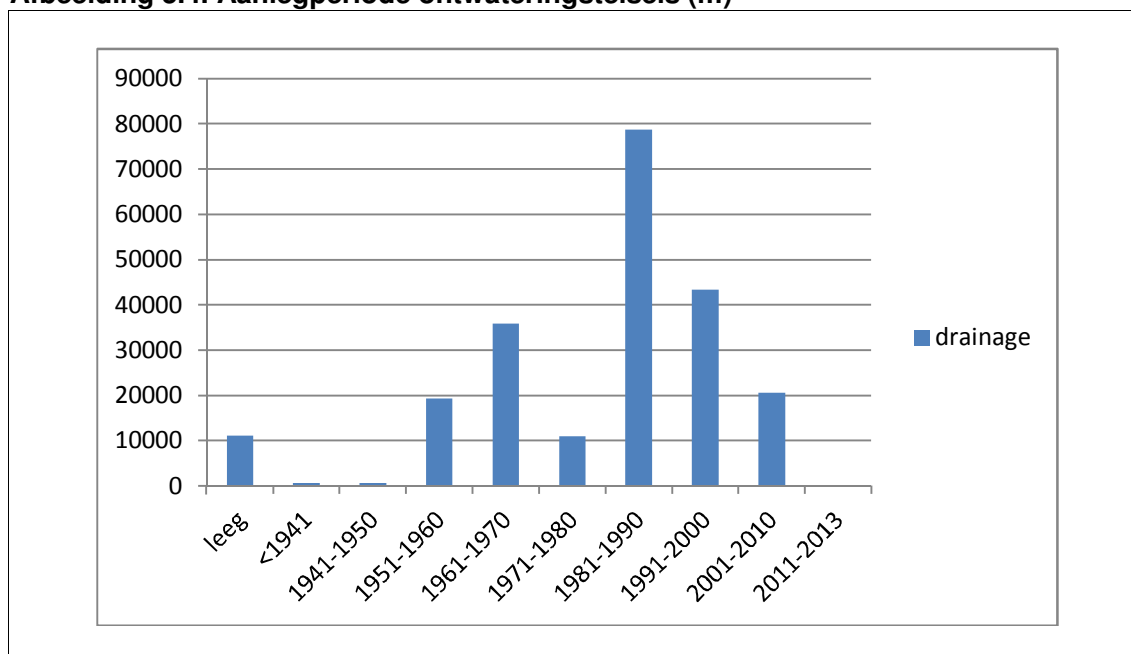
5.4.5. Grondwatervoorzieningen

Drainage

Tot circa 1985 werden veel drainageleidingen pvc Ø 100 mm aangelegd met dikwijls een kokosomhulling. Ook zijn gresbuizen gebruikt. Veel van deze drainagesystemen zijn inmiddels aan vervanging toe. Vanaf 1985 zijn pvc Ø 125 mm drainageleidingen aangelegd in een grindkoffer. Uit literatuuronderzoek naar drainagesystemen in stedelijk gebied, is gebleken dat deze drainageleidingen een verwachte levensduur hebben van circa 30 jaar. Vanaf 2000 worden dubbelwandige PE-drainagebuizen aangelegd, Ø 150/160 mm (binnen-/buitendiameter). Deze buizen, type Strabusil, hebben een geribbelde buitenkant en een gladde binnenkant. De verwachte levensduur van dit type drainagebuizen is circa 60 jaar en is daarmee vergelijkbaar met de levensduur van rioleringen. De drainagebuizen liggen onder het grondwaterniveau. Vaak ligt de b.o.b. op NAP - 1,10 m.

In afbeelding 5.4 zijn de aanlegperiodes van de ontwateringsystemen opgenomen.

Afbeelding 5.4. Aanlegperiode ontwateringstelsels (m)

In de gemeente Haarlem ligt circa 223 km drainages. In totaal is in de gemeente Haarlem een drainagesysteem met een totale lengte van circa 265 km nodig. Dit betekent dat het drainagesysteem met circa 42 km dient te worden uitgebreid en 160 km moet worden vervangen.

Alle door de gemeente Haarlem aangelegde drainagesystemen zijn ontworpen voor de ontwatering van de openbare weg. Hierdoor wordt tevens de ontwatering ter plaatse van particuliere woningen verbeterd.

De gemeente Haarlem heeft ontwerprichtlijnen opgesteld, waaraan drainagesystemen in Haarlem moeten voldoen. Daarnaast hanteert de gemeente Haarlem een programma van eisen ten aanzien van drainagesystemen. Samen vormen zij de randvoorwaarden bij de bestekvoorbereiding van de aanleg van een drainagesysteem.

Drainagesystemen worden gebiedsgericht ontworpen met een samenhangend stelsel van drainage- en afvoerleidingen. Drainageaanleg wordt in principe gecombineerd met rioolvervangingswerken. Dit betekent dat een ontworpen drainagesysteem voor een wijk gefaseerd kan worden aangelegd. Er zijn derhalve in een aantal wijken 'groeisystemen' aanwezig.

De drainagesystemen in de gemeente Haarlem lozen voornamelijk op het oppervlaktewater (schatting 123 lozingspunten) onder vrij verval of via een drainagepomp. Drainagepompen worden gebruikt als het drainage-instelpunt lager ligt dan het te lozen waterpeil. Het gebruik van pompen is in de loop der jaren organisch gegroeid. Een drainage met pomp is formeel een grondwateronttrekking en in dat geval meldingsplichtig. Dit is vooralsnog niet gebeurd en wordt in de komende planperiode opgepakt.

Er wordt (tijdelijk) op het rioolsysteem geloosd (circa 48 lozingspunten), wanneer de afvoerleidingen naar het oppervlaktewater nog niet aanwezig zijn of wanneer de drainageleidingen zich in verontreinigd grondwater bevinden.

Voor een deel van de lozingspunten is niet bekend of op het oppervlaktewater of het riool wordt geloosd (circa 27 lozingspunten). Dit dient te worden uitgezocht. De kwaliteit van het te lozen drainagewater is niet bekend. Derhalve is niet bekend wat de kwalitatieve effecten zijn van de lozingen voor het ontvangende oppervlaktewater. Conform het beleid van het hoogheemraadschap van Rijnland en het VGRP dienen de lozingen op het rioolstelsel verminderd te worden.

In bijlage IV, afbeelding IV.2 is een overzicht van het huidige drainagesysteem, inclusief de lozingspunten weergegeven [ref. 3.].

Gemalen

Er zijn in de gemeente Haarlem 38 gemalen voor de ontwateringstelsels.

5.4.6. Grondwatermeetnet

In de gemeente Haarlem is sinds 1989 een systematisch grondwatermeetnet aanwezig, waarmee periodiek de grondwaterstanden worden gemeten in het wadzand- en freatisch watervoerend pakket. Het meetnet heeft als doel het verzamelen van basisgegevens, ten behoeve van onder andere drainageonderzoeken, en geeft inzicht in het grondwatersysteem van de gemeente Haarlem in relatie tot de regionale grondwatersituatie. De meetgegevens vormen de basis voor het ontwerp van aan te leggen drainagesystemen, geven informatie over het functioneren van drainagesystemen en dienen als algemene informatiebron.

Het meetnet bestaat momenteel uit 204 peilbuizen van het secundaire meetnet, waarvan tweewekelijks de grondwaterstanden handmatig worden opgenomen en uit 53 peilbuizen van het primaire meetnet, welke zijn voorzien van dataloggers.

De meetgegevens worden opgeslagen in een database (Ideoma). Neerslaggegevens zitten nog niet in deze database. De database is momenteel slecht toegankelijk. Gegevens zijn lastig opvraagbaar, bovendien zijn de gegevens niet altijd even betrouwbaar omdat geen validatie op de gegevens heeft plaatsgevonden.

5.4.7. Knelpuntenanalyse

Bestuurlijk, juridisch en financieel:

- voor het lozen van drainagewater op het oppervlaktewater zijn geen formele afspraken met de waterkwaliteitsbeheerder gemaakt of mogelijk;
- voor aansluiting van particuliere drainages op het gemeentelijk drainagesysteem ontbreken aansluitvoorschriften en juridische voorschriften.

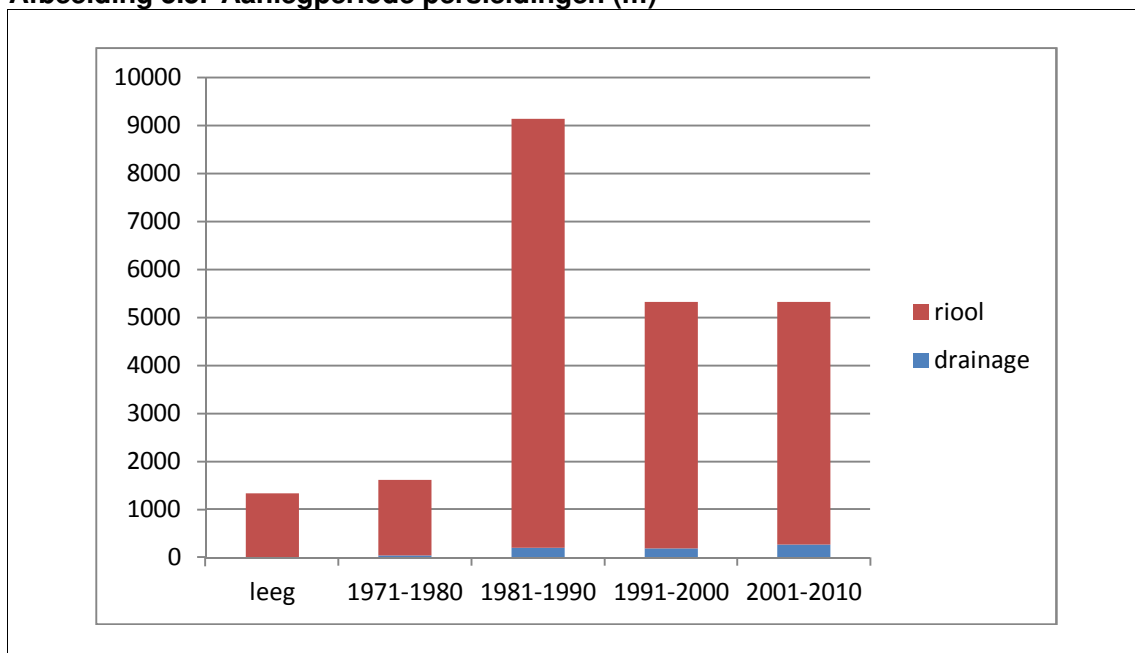
Technisch:

- er is weinig open water in de stad, waardoor van nature sprake is van een beperkte ontwaterings situatie. Dit wordt versterkt doordat in het verleden grachten zijn gedempt;
- in veel wijken van de gemeente Haarlem, waar nog geen drainages zijn aangelegd, wordt door de burgers grondwateroverlast ervaren. In een aantal wijken met oude drainagesystemen wordt grondwateroverlast ervaren. In deze wijken functioneren de oude drainagesystemen onvoldoende;
- er zijn 9 urgente grondwateroverlastgebieden in de gemeente Haarlem. Hiervan zijn er inmiddels 2 aangepakt (De Krim (Overdelft) en Zijlweg-west);
- er ontbreekt een stadsdekkend beeld ten aanzien van nutriënten;
- de kwaliteit van het drainagewater is onbekend.

5.5. Persleiding

In afbeelding 5.5 zijn de aanlegperiodes van persleidingen in de gemeente Haarlem weer gegeven.

Afbeelding 5.5. Aanlegperiode persleidingen (m)

5.6. Vergunningen

De Wvo-vergunningen voor overstorten van gemeentelijke rioolstelsels zijn na inwerking-treding van de Waterwet eerst van rechtswege omgezet in watervergunningen. Met inwer-kingtreding van het Besluit lozen buiten inrichtingen op 1 juli 2011, gelden de algeme-ne regels van het Besluit in plaats van de hiervoor genoemde Wvo-vergunning(en).

Tussen Unie van waterschappen en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten is afge-sproken dat aansluitvergunningen zullen verdwijnen. Aansluitvergunningen zullen door het

hoogheemraadschap van Rijnland worden ingetrokken, nadat afspraken voor een goed werkende afvalwaterketen zijn vastgelegd in een afvalwaterakkoord.

5.7. Wat betekent dit voor het VGRP 2014-2017?

Uit de huidige situatie is gebleken dat in de periode 2014-2017 de volgende activiteiten moeten worden opgepakt:

- meetplan/monitoring Schalkwijk, Zuiderpolder en Spaarndam;
- revisieverwerking moet worden opgepakt;
- inzicht in de kwaliteit van de riolering ouder dan de technische levensduur van 60 jaar moet worden vergroot;
- beoordeling en interpretatie van de inspectieresultaten;
- knelpunten voor oppervlaktewaterkwaliteit moeten worden gesaneerd;
- formaliseren lozingsafspraken drainagewater met Rijnland;
- opstellen van aansluitvoorschriften van particuliere drainage op de openbare drainage;
- het aanpakken van de oude drainage en de urgente grondwateroverlastgebieden;
- inspecteren/inzicht kwaliteit drainage ouder dan 30 jaar;
- stand van zaken van de groeisystemen (drainage);
- goed inzicht in af te voeren en te zuiveren hoeveelheden en vastleggen in een afvalwaterakkoord;
- inspectie en reinigen diepriool;
- nader onderzoek industrieterrein Waarderpolder (monitoring en modellering);
- onderzoek of woonboten zijn aangesloten.

6. STRATEGIE

6.1. Inleiding

In hoofdstuk 4 zijn de doelstellingen van het VGRP beschreven met de bijbehorende functionele eisen en maatstaven. Om de doelstelling van het VGRP te bereiken, is een strategie nodig. Deze strategie is gebaseerd op de evaluatie en de toetsing van de huidige situatie aan de doelstellingen (zie hoofdstuk 5). Daarnaast zijn er de gebruikelijke beheertaken die uitgevoerd moeten worden om de riolering en grondwaterstand gedurende de planperiode op voldoende kwalitatief en kwantitatief niveau te houden.

Doelstellingen

De gemeente wil tot een doelmatige invulling van de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater komen. Er worden 5 doelen onderscheiden die ten grondslag liggen aan de riolerings- en grondwaterzorg:

1. duurzame bescherming volksgezondheid:
 - de aanleg en het beheer van voorzieningen voor de inzameling en het transport van afval- en hemelwater bewerkstelligen dat verontreinigd uit de directie leefomgeving wordt verwijderd;
2. voorkomen van wateroverlast:
 - A. ten gevolg van riolering. De riolering zorgt, daar waar nodig, voor de afwatering van de bebouwde omgeving en voorkomt overlast door naast het afvalwater van huishoudens en bedrijven, daar waar nodig, ook het hemelwater van pleinen, daken, wegen en dergelijke in te zamelen en af te voeren;
 - B. ten gevolge van grondwater. Grondwater vormt geen structurele belemmering voor de bestemming van een gebied;
3. duurzame bescherming van natuur en milieu:
 - door de aanleg van riolering of individuele afvalwatersystemen wordt de directe ongezuiverde lozing van water op bodem of oppervlaktewater voorkomen;
 - het overstortwater vormt geen belemmering voor de gestelde ambities voor het oppervlaktewater;
4. voorkomen van hinder door:
 - geur;
 - geluid;
 - hinder (werkzaamheden);
5. toekomstgerichte (afval)waterketen en grondwater:
 - klimaatadaptatie;
 - afkoppelen;
 - nieuwe sanitatie.

Als zesde doel, eigenlijk een randvoorwaarde voor het stedelijk waterbeheer, wordt het hebben van een klantvriendelijke en kosteneffectieve organisatie vastgelegd.

Thema's:

1. inzamelen van (afval)water:
 - smalle of verbrede zorgplicht afvalwater;
2. beperken wateroverlast:
 - omgaan met hemelwater;
 - omgaan met grondwater;
 - klimaatverandering:
 - afkoppelen;
3. beperken vuilemissie naar bodem en oppervlaktewater;

4. doelgericht beheer:
 - wat wordt beheerd (beheerbestand)?
 - wat is de toestand (inspecties en onderhoud)?
 - hoe functioneert het (meten, rekenen en waarnemingen)?
 - asset management;
5. doelmatig beheer - rioolheffing/kostendekking;
6. samenwerking:
 - onder andere meten en monitoren;
7. organisatie;
8. communicatie.

Tabel 6.1. Koppeling doelen en thema's

doel	thema's
duurzame bescherming volksgezondheid	inzamelen van (afval)water beperken wateroverlast samenwerking doelgericht beheer
voorkomen van wateroverlast	beperken wateroverlast doelgericht beheer
duurzame bescherming van natuur en milieu	beperken vuilemissie naar bodem en oppervlaktewater samenwerking
voorkomen van hinder	doelgericht beheer samenwerking communicatie
toekomstgerichte (afval)waterketen	beperken wateroverlast samenwerking
klantvriendelijke en kosteneffectieve organisatie	doelgericht beheer doelmatig beheer samenwerking communicatie

6.2. Inzamelen van (afval)water

Volksgezondheid is de belangrijkste reden voor het aanleggen van de riolering. Door het verzamelen en transporteren van afvalwater, wordt contact met rioolwater zo veel mogelijk voorkomen. Het niet verzamelen en transporteren, vergroot de kans op contact met afvalwater en daardoor met ziektekiemen.

Ongezuiverde lozingen

In Spaarndam zijn nog ongezuiverde lozingen. De gemeente heeft al een plan opgesteld om de panden aan te sluiten op de openbare riolering.

Buitengebied

De gemeente Haarlem hanteert de smalle zorgplicht voor bestaande (ongezuiverde) lozingen in het buitengebied (en woonboten) in verband met doelmatigheid. De verbetering van de waterkwaliteit weegt niet op tegen de kosten die in veel gevallen gemaakt moeten worden voor de aanleg van riolering in het buitengebied en woonboten. Dit wordt in overleg met het hoogheemraadschap van Rijnland afgestemd. Dit betekent, dat voor percelen die een ontheffing hebben die in 2013/2014 afloopt, een nieuwe ontheffing bij de provincie Noord-Holland zal worden aangevraagd. Tot de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet waarbij de ontheffingsbevoegdheid van de provincie vervalt, beoordeelt de pro-

vincie het ontheffingsverzoek. Het hoogheemraadschap van Rijnland dient bij de aanvraag van ontheffing een advies te geven.

Nieuwbouw

Alle nieuwbouw wordt ofwel op kosten van de eigenaar aangesloten op de riolering, of de kosten voor de aansluiting op de riolering worden verwerkt in de grondexploitatie. Afvalwater dient bij nieuwbouw gescheiden van het hemelwater door de perceeleigenaar te worden aangeboden (volgens bouwbesluit). Dit moet altijd bij (ver)nieuwbouw.

Binnen nieuwbouwprojecten wordt de haalbaarheid van het principe van het lokaal zuiveren en benutten van afvalwater onderzocht.

6.3. Beperken wateroverlast

Beperken wateroverlast betreft meerdere aspecten. Het gaat over het beperken van regenwater op straat na een intense bui, maar ook het beperken van lozingen van ongezuiverd (gemengd afval- en regenwater) na intensieve neerslag.

Daarnaast gaat het over het beperken van grondwateroverlast. Een te kleine ontwatering levert schade op aan wegen (opvriezen) en bebouwing (vochtschade).

6.3.1. Omgaan met hemelwater

Het afstromend hemelwater van het openbare gebied wordt door de gemeente ingezameld. De particulier heeft bij nieuwbouw de verantwoordelijkheid voor de verwerking van het hemelwater, tenzij dit om praktische redenen niet mogelijk is. Hierbij moet gedacht worden aan situaties waarin infiltratie niet mogelijk is, vanwege de eigenschappen van de ondergrond en wanneer het perceel niet grenst aan oppervlaktewater. In deze situaties treedt gemeentelijke zorgplicht in werking en is de gemeente verantwoordelijk voor de ontvangst en verwerking van het hemelwater. Het hemelwater wordt in dat geval gescheiden van het afvalwater ingezameld.

Ontwerp/toetsnorm

Gemengde stelsels en hemelwaterstelsels worden ontworpen op een bepaalde bui. Bij buien die heviger zijn dan de ontwerpbui, kan wos optreden. Wos geeft overlast en veroorzaakt risico's voor het verkeer. Daarnaast veroorzaakt het bij gemengde stelsels ook besmettingsrisico's. Als er zoveel wos optreedt dat mensen hinder ondervinden of schade ontstaat, gaat wos over in wateroverlast.

De huidige ontwerpnorm voor rioelstelsels is $T=2$ jaar (bui 08 uit de Leidraad Riolering). Dit betekent dat het rioelstelsel theoretisch een regenbui die gemiddeld eenmaal per 2 jaar voorkomt, moet kunnen verwerken zonder overlast te veroorzaken. De overlast wordt hier gedefinieerd als wos. Bij de toetsbui mag er geen wos worden berekend.

De gemeente Haarlem gaat de komende planperiode een onderzoek uitvoeren naar de robuustheid van de rioelstelsels. Er wordt een risicokaart opgesteld om gebieden waar een verhoogd risico op wos is en gebieden waar een lager risico op wos gewenst is, inzichtelijk te maken. De inrichting van de bovengrondse infrastructuur bepaalt ook of in modellen berekend wos in werkelijkheid leidt tot overlast. De gemeente hanteert ook een praktijknorm. Wos is acceptabel, zolang het water tussen 'de banden' van de weg blijft. Richting de burgers moet worden gecommuniceerd dat het af en toe kan voorkomen dat er wos staat gedurende korte periodes.

De ontwerpnorm voor nieuwbouwgebieden en grootschalige herstructureringsgebieden wordt verzwaaard naar T=5 jaar (bui 09 uit de Leidraad Riolering).

Afkoppelbeleid/hemelwaterbeleid

Haarlem wil gezamenlijk met het hoogheemraadschap van Rijnland aan een duurzame en doelmatige afvalwaterketen werken. Een duurzame invulling betekent dat zo min mogelijk schoon hemelwater naar de AWZI wordt afgevoerd. In de waterstructuur, zoals weergegeven in de visie in het Waterplan, zijn watergangen opgenomen die tot een fijnmazigere structuur leiden en mogelijkheden bieden voor afkoppelen.

De gemeente Haarlem koppelt alleen verhard oppervlak af indien dit doelmatig is, wijksgewijs kan worden aangepakt en meerdere doelen dient. De focus ligt op gebieden waar herstructurering zal plaatsvinden en open water wordt aangelegd:

- Schalkwijk;
- Industriegebied Waarderpolder;
- Delftwijk.

Er zijn verschillende technieken om verhard oppervlak van de gemengde riolering af te koppelen. Per project moeten verschillende maatregelen en technieken tegen elkaar worden afgewogen. De criteria die voor de keuze van een afkoppeltechniek van belang zijn, zijn grondwaterniveau, bodemtype, afstand tot oppervlaktewater en gebruik van het gebied. Het heeft de voorkeur om hemelwater zichtbaar en dus bovengronds af te koppelen. Bij afkoppelen dient rekening gehouden te worden met de trits vasthouden, bergen en afvoeren. Het lokaal vasthouden door infiltratie heeft de voorkeur indien dit mogelijk is en niet tot problemen leidt. Voor de gemeente Haarlem wordt een integraal afkoppelplan opgesteld.

Kansenkaart/integraal afkoppelplan

Het afkoppelbeleid wordt voor Haarlem concreet gemaakt met een afkoppelkansenkaart met de verschillende afkoppeltechnieken. Per gebied worden de mogelijke technieken inzichtelijk gemaakt door de volgende aspecten te beschouwen:

- soort fundering (zandcunet, en dergelijke) openbare wegen;
- soort weg (asfalt, klinker, anders);
- bodemopbouw;
- ontwateringdiepte;
- open water;
- historische grondwatergerelateerde klachten;
- concreet maken kengetallen voor Haarlemse situatie;
- beheerbaar;
- wijksgewijs;
- realistische kansen herstructurering;
- doelmatig;
- gebruik.

Maatregelen baseren op beheer, modellen en waarnemingen

In bestaande gebieden wordt naast de theoretische modelberekening ook expliciet naar de metingen gekeken, voordat er maatregelen getroffen worden. Concreet betekent dit, dat voor maatregelen uitgevoerd gaan worden, het beheer, het model en de metingen geraadpleegd worden om te beoordelen of maatregelen zoals verbeteringen noodzakelijk zijn.

Maatregelen om de kans op wateroverlast te verminderen worden alleen uitgevoerd als het geen 'spijmaatregelen' betreffen. De overige maatregelen worden uitgesteld totdat de rekenmodellen zijn gevalideerd op basis van meetdata (paragraaf 6.5.2).

6.3.2. Omgaan met grondwater

Taken en verantwoordelijkheden

De particulier draagt verantwoordelijkheid voor de maatregelen voor het inzamelen en verwerken van hemel- en grondwater op eigen terrein. Als dit niet mogelijk is, moet het via gemeentelijk hemelwaterstelsel of drainagestelsel kunnen worden afgevoerd. Daarnaast zorgt de particulier ervoor dat zijn pand voldoet aan de eisen uit het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit maakt in een aantal gevallen onderscheid in voorschriften voor nieuwbouw en voor bestaande bouw. Bij verbouwingen moet in principe en voor zover mogelijk voldaan worden aan de nieuwbouweisen van het Bouwbesluit. Voor nieuwbouw zijn er eisen vastgelegd in het Bouwbesluit aan het doordringen van lucht vanuit de kruipruimte en het waterdicht zijn van kelders/kruipruimte. Voor bestaande bouw is deze eis niet vastgelegd.

Ontwateringsnorm

De gemeente Haarlem is, als beheerder van de openbare ruimte, verantwoordelijk voor de ontwateringdiepte van haar terrein. Dit betekent, dat ter plaatse van wegen ten minste een ontwateringdiepte van 0,7 m gewenst is. Voor primaire wegen is een ontwateringdiepte van ten minste 1,0 m gewenst. In gebieden met een voldoende drooglegging wordt ook bij secundaire wegen gestreefd naar een ontwateringdiepte van 1,0 m. Deze ten hoogste gewenste grondwaterstand kan als gevolg van hevige neerslag tijdelijk worden overschreden. Aanvullende informatie is in bijlage V en VI opgenomen.

In de gebieden waar gebouwen op houten palen gefundeerd zijn, moet de ontwateringsnorm niet groter zijn in verband met de mogelijke droogval van paalkoppen en paalrot. Grondwater (van nature laagst voorkomende grondwaterstand) moet altijd boven het bovenste funderingshout staan. Dit vraagt echter maatwerk.

Bestaande bebouwing

Maatregelen om de ontwateringsnorm te realiseren is ophogen of het creëren van meer open water. Een andere manier om vochtoverlast bij woningen te voorkomen is het nemen van bouwtechnische maatregelen. Deze 3 maatregelen kunnen pas over een langere periode volledig gerealiseerd worden. Nadat in een wijk alle panden zijn aangepast en/of het terrein is opgehoogd, kan de grondwaterstand meer natuurlijk gaan fluctueren zonder dat dit tot overlast hoeft te leiden.

Tot die tijd zijn aanvullende grondwatertechnische maatregelen nodig om grondwateroverlast bij panden en wegen te voorkomen. Er wordt daarom ingezet op de continuering van de aanleg van drainagesystemen in het openbaar gebied in combinatie met rioolvervanging.

Nieuwbouw

In nieuwbouwingebieden wordt getracht de bodem niet te ontwateren door de aanleg van drainage of bouw bronbemaling. Overlast door te hoge grondwaterstanden wordt voorkomen door ontwateringseisen op te leggen aan de ontwikkelaar. Om niet te ontwateren door de aanleg van drainage, maar om wel voldoende ontwateringdiepte te realiseren moet het gebied worden opgehoogd.

6.3.3. Klimaatadaptatie

Het klimaat zal in de toekomst wijzigen. Wat de consequenties daarvan zijn, is reeds uitvoerig beschreven in paragraaf 2.3 van het Integraal Waterplan Haarlem [ref. 1.].

Grondwater

Om als gemeente hierop voor te bereiden is inzicht gewenst in verwachte wijziging van de grondwaterstand. Het bestaande grondwatermodel dient te worden geactualiseerd om dit mogelijk te maken. Het grondwatermodel van Haarlem is opgesteld om de verwachte stijging van het grondwater te kunnen voorspellen, indien gestopt zou worden met onttrekken van grondwater in de duinen. Nadat de winningen daadwerkelijk gestaakt zijn, is het bestaande grondwatermodel hier nooit op doorgerekend. Het model dient gecalibreerd en gevalideerd te worden om de werkelijke situatie van de laatste jaren goed in beeld te brengen. Als deze calibratieslag correct is doorlopen, kan doorgerekend worden wat de verandering van de grondwaterstand als gevolg van klimaatsverandering zal worden en hoe negatieve gevolgen geneutraliseerd kunnen worden door bijvoorbeeld de aanleg van nieuwe drainagestelsels.

Ook kan doorgerekend worden of de grondwateroverlast in de winter van 2012/2013 met grote regelmaat gaat optreden, of dat het een statische uitschieter betrof.

Op basis van het model dienen dan tevens de huidige drainageplannen voor de verschillende wijken getoetst te worden of het drainage-instelniveau aangepast dient te worden.

Tevens wordt op basis van het model een nieuw, compact en geautomatiseerd grondwatermeetnet ontworpen. Het huidige grondwatermeetnet is verouderd, te groot en wordt handmatig ingemeten. Het huidige meetnet is kortom niet betrouwbaar genoeg en kostbaar in beheer.

Riolering

Voor riolering wordt een risicokaart opgesteld en de ontwerpnorm voor nieuwbouw en grootschalige herstructurering aangepast naar bui 09 (T=5 jaar). Dit is beschreven in paragraaf 6.3.1 en 6.5.3.

6.4. Beperken vuilemissie naar bodem en oppervlaktewater

In het westen van Haarlem heeft het duinwatersysteem hoge ecologische potentie. Er is geen onderscheid tussen het boezem- en poldersysteem (relatief voedselrijk), wat betreft qua waterkwaliteit.

6.4.1. Maatregelen voormalige basisinspanning

In de planperiode worden de voorgestelde maatregelen die eerder zijn opgesteld om te voldoen aan de voormalige basisinspanning samen met het hoogheemraadschap van Rijnland geëvalueerd. Ook wordt met Rijnland geëvalueerd welke overstorten nog knelpunten vormen voor de ambities van watergangen. Het doel van de evaluaties is een overzicht te creëren van welke randvoorzieningen nog gerealiseerd moeten worden en voor welke randvoorzieningen andere maatregelen mogelijk zijn. De nieuwe beoordelingssystematiek van het hoogheemraadschap van Rijnland is hierin leidend. De knelpunten moeten uiterlijk 2025 zijn gesaneerd.

Er worden echter geen ingrijpende emissie maatregelen uitgevoerd voordat de rekenmodellen van de Haarlemse bemalinggebieden zijn gevalideerd op basis van meetdata (zie paragraaf 6.5.2). Knelpunten in de praktijk zijn leidend en niet de berekende emissies. De beoordeling of een overstort al dan niet een probleem vormt, wordt uitgevoerd op basis van de Beoordeling riooloverstorten in Rijnland (Smalle waterkwaliteitsspoor) van het hoogheemraadschap van Rijnland.

6.4.2. Maatregelen tot 2025

Om de vuilemissie te reduceren en de waterkwaliteit te verbeteren gaat de gemeente Haarlem afkoppelen waar mogelijk en doelmatig en overstorten die knelpunten vormen saneren. Afkoppelen draagt ook bij aan het verbeteren van het rendement van de AWZI en het terugwinnen van grondstoffen.

Het doel is om de wijken Schalkwijk en de Waarderpolder en delen van Delftwijk, Dietsveld en Oosterduin in 2025 afgekoppeld te hebben. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kanskaart en het afkoppelplan dat wordt opgesteld (paragraaf 6.3.1). In industriegebied Waarderpolder wordt een pilot uitgevoerd met kansrijke technieken, omdat hier al een aantal maatregelen zullen worden uitgevoerd.

6.5. Doelgericht beheer

Om het riool en het drainagestelsel efficiënt te beheren en te vervangen moet aan 3 basisvoorwaarden worden voldaan:

- de gemeente moet weten wat wordt beheerd;
- de gemeente moet weten wat de onderhoudstoestand is;
- de gemeente moet weten hoe het systeem functioneert;
- grip hebben op work-flow van A tot Z (van melding tot maatregel).

6.5.1. Wat wordt beheerd?

Beheerbestand

Uit de evaluatie en de beschrijving van de huidige situatie is gebleken, dat het beheerbestand niet actueel is. Het beheerbestand van de riolering en het drainagestelsel moet worden bijgewerkt om actueel te blijven. Om het beheerbestand actueel te houden en om te voldoen aan de regels van de WION moeten de revisie tekeningen binnen 1 maand na oplevering verwerkt worden. Dit moet worden geborgen in de organisatie.

In het huidige drainageontwerp voor de stad is ook drainage opgenomen die te zijner tijd aangelegd moet worden. Het vervangingsprogramma is niet opgenomen in het beheerbestand. Hierdoor ontbreekt er een koppeling tussen het vervangingsprogramma en de beheerbestanden voor riolering en drainage. Dit dient door een beter beheersysteem voorkomen te worden.

Work-flow

Er is behoefte aan een systeem om meer grip te hebben op de work-flow. Van Planvorming en/of Klachten en Meldingen tot uitvoer van (herstel)werkzaamheden dienen de werkzaamheden te worden gekoppeld aan het work-flow systeem. Dit resulteert in een efficiëntere werkwijze, heldere periodieke MT-rapportages en, door opslaan van historie, beter inzicht in functioneren systeem.

6.5.2. Wat is de onderhoudstoestand?

Inspecties

Op basis van de actuele inspectieresultaten die beoordeeld zijn en waarvoor maatregelen zijn voorgesteld, moet een uitvoeringsprogramma worden opgesteld. De voorgestelde maatregelen dienen beoordeeld te worden en worden opgenomen in het uitvoeringsprogramma dat wordt opgesteld op basis van lopende en komende projecten. De maatregelen moeten vervolgens worden uitgezet naar de markt. Voor het interpreteren en het opstellen van maatregelen wordt een methodiek opgesteld.

Dit betekent voor de gemeente Haarlem dat de maatregelen beoordeeld moeten worden door personeel met kennis van het rioelstelsel, bodem etc. en projecten. Ook moet toezicht gehouden worden op de uitvoering van maatregelen.

Onderhoud

In een rioelbeheerplan wordt het beheer en onderhoud, inclusief dagelijks onderhoud, opgenomen. Het operationeel beheer wordt geoptimaliseerd door asset management te gaan toepassen. Door dit toe te passen wordt het beheer controleerbaar, toetsbaar en beheersbaar. De komende planperiode wordt een onderzoek uitgevoerd hoe dit vormgegeven zal worden.

<p>Asset management</p> <p>'Systematische en gecoördineerde activiteiten waarmee een organisatie haar fysieke bedrijfsmiddelen optimaal beheert, evenals de daarmee verbonden prestaties, risico's en uitgaven, gedurende de levensduur, met als doel het realiseren van de doelstellingen van de organisatie.'</p> <p>De 3 basisvoorwaarden voor het beheer waar aan voldaan moet worden, zijn het fundament voor asset management:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de gemeente moet weten wat wordt beheerd; - de gemeente moet weten wat de onderhoudstoestand is; - de gemeente moet weten hoe het systeem functioneert. <p>De prestaties (functioneren) van objecten (assets) worden getoetst aan prestatie-indicatoren om de maximale waarde uit objecten halen. Dit leidt er toe dat objecten niet worden vervangen op basis van levensduur maar op basis van prestaties.</p>

In tabel 6.2 is een overzicht weergegeven van de onderhoudsfrequenties voor de riolering, drainage en riool- en drainagevoorzieningen

Tabel 6.2. Onderhoud riolering en bijbehorende objecten

	frequentie
riolering	
reinigen en inspecteren vv riolering	jaarlijks circa 45 km
reinigen zinkers	jaarlijks
toetsen aanslagpeilen gemalen	1 keer per planperiode
uitzuigen kolken	1 keer per jaar
kwetsbare kolken	> 1 keer per jaar
mechanische riolering	op basis van onderhoudsplan
randvoorzieningen	1 keer 5 jaar inspecteren
inspectiegegevens actualiseren	jaarlijks
drempelhoogtes overstorten	1 keer per 10 jaar
schuiven	jaarlijks
drainage	
reinigen drainageleidingen	1 keer per 3 jaar
reinigen drainageputten	1 keer per 3 jaar
reinigen lozingspunten	1 keer per jaar
inspecteren en reinigen pompen gemalen	jaarlijks
inspectiegegevens actualiseren	jaarlijks
metingen analyseren	2 keer per jaar

Mogelijk kan door een intensiever onderhoudsprogramma de levensduur van drainage verlengd worden. De levenscyclus van de huidige drainagestelsels is de helft van het rioolstelsel. Door intensiever het drainagesysteem te onderhouden, in combinatie met kleine reparaties, kan het systeem mogelijk langer blijven functioneren. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar een doelmatige oplossing voor de oudere drainagestelsels.

Voor het reinigen van drainage is uitgegaan van een frequentie van 1 keer per 3 jaar. Indien uit het onderzoek functioneren en onderhoud drainage volgt dat het drainagesysteem frequenter moet worden onderhouden, wordt de onderhoudsfrequentie aangepast.

6.5.3. Hoe functioneert het?

Monitoring riolering

In 2014 stelt de gemeente Haarlem een meetplan op om het functioneren van de riolering te monitoren. In het verleden is in bemalinggebied Waarderpolder al gemeten. In industriegebied Waarderpolder en Schalkwijk is dit nog niet uitgevoerd. Het meetplan wordt opgesteld voor alle gebieden. Voor Waarderpolder wordt opnieuw gemeten, omdat er veel maatregelen zijn uitgevoerd die het inzicht in het functioneren hebben veranderd.

Rekenen riolering

De resultaten van de modelberekeningen worden vergeleken met de meetgegevens. Op basis van de vergelijkingen, worden de modellen gevalideerd. Door het combineren van modellen en metingen wordt het inzicht in het werkelijk functioneren van de riolering in Haarlem vergroot.

Risicokaart

Na validatie van het rekenmodel op basis van meetresultaten, wordt een risicokaart opgesteld. Door middel van de risicokaart worden gebieden waar een verhoogd risico op wos is en gebieden waar een lager risico op wos gewenst is, inzichtelijk gemaakt.

Monitoring grondwater

De gemeente Haarlem zet in op het realiseren van een grondwatermeetnet dat in lijn is met de gemeenten van cluster Kennemerland en het hoogheemraadschap van Rijnland.

Op basis van de actualisatie van het grondwatermodel (zie paragraaf 6.3), kan een nieuw, compact en geautomatiseerd grondwatermeetnet worden ontworpen.

Op basis van grondwatermetingen en evaluatierapporten onderhoud drainage, kan nagegaan worden of de drainagesystemen optimaal functioneren.

Rekenen grondwater

Op basis van het model en de gegevens van het meetnet kan tevens getoetst worden of de huidige drainage-instelniveaus nog actueel zijn, of aanvullende drainage nodig is en wat het effect van meer neerslag zal zijn op de stijging van de grondwaterstand en wat daaraan gedaan dient te worden.

Klachtenregistratie

Door het toepassen van work-flow management wordt de voortgang van klachten/meldingen vastgelegd. Hierdoor blijft het proces van melding tot reactie tot maatregelen in- en overzichtelijk.

Voor het klachtenregistratiesysteem voor (grond)wateroverlast uit te breiden, kan nagegaan worden of klachten daadwerkelijk veroorzaakt worden door een te lage ontwatering of dat de oorzaak gelegen is in het niet kunnen wegstromen van regenwater.

6.5.4. Vervanging

Riolering

Aan het eind van de planperiode van het vorige VGRP is een aantal projecten uitgesteld of niet uitgevoerd doordat andere domeinen en afdelingen moesten bezuinigen. Van de geplande rioolvervangingen is circa 50 % uitgevoerd. Dit betekent, dat de leeftijd van het riool en het risico op falen is toegenomen.

Vanaf 2021 begint de vervangingspiek van het gemengde rioolstelsel. In de jaren 60 is veel gemengde riolering aangelegd en dit bereikt vanaf 2021 een leeftijd van 60 jaar. Op basis van levensduur wordt er een vervangingspiek verwacht tussen 2025 en 2035. Riolering die nog in goede toestand verkeert, hoeft echter niet vervangen te worden. Op basis van leeftijd, meldingen, metingen, berekeningen en inspectieresultaten wordt beoordeeld of strengen vervangen moeten worden.

Om de risico's te beperken voert de gemeente onderzoek uit om de kwaliteit van de vrijverval riolering te behouden/verlengen. Om riolering niet alleen op basis van leeftijd te vervangen maar ook op basis van kwaliteit en risico (kans x gevolg) wordt een gebiedsgerichte risicoanalyse uitgevoerd. Op basis van gebruik (hoofdweg, uitrijdroute hulpdienst, wijkweg) en bodemtype wordt het risico bepaald van het falen van de constructie op het gebruik bovengronds. Dit wordt afgestemd met de gebiedsbeheerder. De uitkomsten van de onderzoeken wordt opgenomen in het beheer. Hierdoor is het ook van belang van asset management toe te passen in het beheer en onderhoud.

Indien kolken en huisaansluitingen nog niet aan vervanging toe zijn, kan een besparing worden gerealiseerd door sleufloos werken toe te passen. Riolen worden van binnen uit voorzien van een kunststof laag waardoor de levensduur een aantal jaar wordt verlengd. Dit betekent wel dat afkoppelen dan niet doelmatig is. Indien er gegraven moet worden is het doelmatiger om alles te vervangen.

Drainage

De levenscyclus van de oude drainagesystemen is de helft van de rioolssystemen (circa 30 jaar). Drainagesystemen dienen dan vervangen te worden (zie bijlage IV, kaart X) terwijl het rioolstelsel nog tientallen jaren goed functioneert. De nieuw aan te leggen drainagesystemen gaan even lang mee als rioolssystemen.

Het vervangingsprogramma van de riolering en drainage dient in elkaar geschoven te worden. Nagegaan dient te worden, welke wijken als (urgent) overlastgebied worden aangemerkt. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar welke aanpak in de urgente wijken het meest doelmatig is. Op basis van deze gegevens kan de vervangingscyclus worden opgesteld. Circa 160 km drainage is reeds technisch afgeschreven.

6.6. Samenwerking

In 2012 hebben de gemeenten in het cluster Kennemerland en het hoogheemraadschap van Rijnland de intentieverklaring Samenwerking afvalwaterketen de optimale gezamenlijke aanpak van beleid, beheer, onderhoud en investeringen in de afvalwaterketen vastgelegd. De intentieverklaring bestaat uit 3 inhoudelijke modules meten in de afvalwaterketen, meten in het grondwater en optimalisatie afvalwatersysteem Velsen. In bovenstaande para-

grafen is de uitwerking van meten in de afvalwaterketen en meten in het grondwater beschreven.

De gemeente Haarlem is samen met het hoogheemraadschap van Rijnland het trekkend bestuurlijk en ambtelijk duo van cluster Kennemerland.

Meten en monitoring wordt samen met de omliggende gemeenten opgepakt in het kader van de samenwerkingsovereenkomst. Meten en monitoring in Waarderpolder moet samen worden opgepakt met meten in de gemeente Bloemendaal. Het rioolstelsel van Bloemendaal voert onder vrijverval af naar het rioolstelsel van de gemeente Haarlem.

Voor continuering van de samenwerking met het hoogheemraadschap van Rijnland en omliggende gemeenten, is een duidelijk aanspreekpunt nodig.

In 2013 heeft het hoogheemraadschap van Rijnland besloten op korte termijn (voor 2020) AWZI Heemstede te sluiten en op de langere termijn (voor 2030) AWZI Schalkwijk. AWZI Heemstede wordt tijdelijk aangesloten op AWZI Schalkwijk. Op de langere termijn voeren de dan voormalige AWZI Schalkwijk en Heemstede af naar AWZI Zwanenburg. Samen met het hoogheemraadschap van Rijnland wordt het onderzoek hiernaar uitgevoerd.

6.7. Organisatie

De organisatie van Haarlem is na de reorganisatie regiegericht. Dit betekent dat activiteiten voornamelijk door derden zullen worden uitgevoerd. Dit heeft echter ook invloed op de organisatie binnen de gemeente Haarlem. De gemeente Haarlem dient te allen tijde voldoende personele middelen te hebben om haar eigen taken uit te kunnen voeren. Niet alle activiteiten kunnen door de markt worden uitgevoerd. Aan de personele middelen binnen de gemeente dienen ook minimale eisen te worden gesteld. Medewerkers moeten technisch inzicht koppelen met andere domeinen en kennis van de lokale situatie hebben. Hierdoor worden de klachten en meldingen begrepen, de juiste vragen gesteld en de juiste vragen uitgezet op de markt. Ten grondslag ligt een actueel informatiesysteem ter ondersteuning.

Het inzicht in het functioneren van het stelsel is een noodzakelijke basisvoorwaarde voor doelmatig beheer en voor kostenbeheersing bij het uitvoeren van werken. Bij een gemeente van deze omvang hoort een robuuste organisatie die sturend kan optreden op basis van een zeer goed gegevensbeheer.

Producten en uitgevoerd beheer en onderhoud door de markt moet door de gemeente gecontroleerd kunnen worden.

6.7.1. Administratie

Work-flow management

Door een betere beheersing van de work-flow in combinatie met het stroomlijnen van de rapportages in het kader van de planning en control cyclus kan er beter gestuurd worden en wordt de rapportage over het gevoerde beleid en de uitgevoerde werkzaamheden transparanter.

De opzet van exploitatiekosten, die is opgebouwd in het kader van dit VGRP, wordt ook in de administraties verwerkt. Dit betekent een wijziging van de inrichting van alle 3 de administraties.

Afstemming administratie - VGRP

De kostenposten en inkomsten in het VGRP, de administratie en de begroting worden op elkaar afgestemd. Het financiële beleid kan in het volgende VGRP nader geëvalueerd worden.

6.7.2. Communicatie

(Grond)waterloket

De Waterwet geeft aan dat Haarlem het eerste aanspreekpunt (loket) voor de burger moet zijn. Het waterloket wordt digitaal ingericht, zodat de burgers van Haarlem het via de website kunnen raadplegen. Het waterloket zal in samenwerking met andere afdelingen en het hoogheemraadschap van Rijnland worden opgesteld. Het waterloket vervult op deze manier ook de rol als communicatiemiddel. Het digitale waterloket moet ook informeren over water en alles wat daar mee samenhangt, zoals:

- drinkwater;
- riolering;
- grondwater;
- waterprojecten (rioolvervanging, baggeren, etc.);
- belastingen (riool, waterschap);
- vergunningen;
- klachten;
- samenwerking;
- watertoets;
 - compensatie toename verhard oppervlak;
 - demping bestaand water.

Het beheer van het waterloket kan extern worden weggezet maar heeft wel een input nodig vanuit de gemeente Haarlem.

6.8. Activiteiten en onderzoeken

In tabel 6.3 is een overzicht van alle activiteiten en onderzoeken voor de planperiode opgenomen. De investeringen voor de meetprogramma's kunnen geactiveerd worden, maar in verband met de beperkte technische levensduur zijn de kosten opgenomen in de exploitatie.

In tabel 6.3 is aangegeven om wat voor type activiteit het gaat:

- B: beheer;
- O: onderzoek;
- M: maatregel;
- P: planvorming.

De gemeente Haarlem hanteert in de planperiode de volgende prioriteitsvolgorde voor de uitvoer van activiteiten en onderzoeken:

- gegevensbeheer;
- modellering en monitoring;
- samenwerking;
- waterloket.

Tabel 6.3. Activiteiten 2014-2017

titel			kosten		planning		
			EUR 2015-2017	2015	2016	2017	na 2017
beheer en onderhoud							
onderzoek toepassen beginselen asset management	O		20.000		20.000		
onderzoek gegevensbeheer	O		30.000	30.000			
VGRP 2017-2021	P		40.000			40.000	
waterloket	B		65.000	35.000	15.000	15.000	15.000
inhaalslag beoordeling en interpreteren inspecties en opstellen uitvoeringsprogramma	B		150.000	50.000	50.000	50.000	
opstellen PvA onderhoudscyclus drainagesystemen	B		10.000	10.000			
opstellen PvA vervangingscyclus drainagesystemen	B		20.000	20.000			
beheer en onderhoud grondwatermeetnet	B		75.000	25.000	25.000	25.000	
afvalwaterketen							
meetprogramma oppervlaktewater en riolering	O		360.000	180.000	90.000	90.000	
vergelijking metingen en berekeningen (model)	O	Schalkwijk, Waarderpolder en Zuiderpolder	75.000		37.500	37.500	
onderzoek knelpunten riooloverstorten	O			Rijnland + interne uren			
afkoppelkansenkaart en afkoppelplan Haarlem	O	IWP	60.000	60.000			
onderzoek pilot decentrale zuivering Ramplaankwartier	O	IWP	20.000		20.000		
onderzoek knelpunten watersysteem	O	IWP	15.000		15.000		

titel			kosten	planning			na 2017
				EUR 2015-2017	2015	2016	
Zuiderpolder							
pilot afkoppelen Waarderpolder	O		70.000		35.000	35.000	
opstellen risicokaart	O		20.000			20.000	
samenwerking afvalwaterketen Kennemerland	B		interne uren				
onderzoek opheffen AWZI Schalkwijk na 2025	O	IWP	Rijnland				
afkoppelen delen van Haarlem	M		investeringsprogramma				
afkoppelen Europawijk zuid	M		investeringsprogramma				
afkoppelen Geneesherenbuurt, Boerhaavewijk Zuid	M		investeringsprogramma				
vernieuwen rioolgemaal Parklaan	M		investeringsprogramma				
aanbrengen milieuranvoorzieningen in gemengd rioolstelsel	M		investeringsprogramma				
grondwater							
onderzoek risico van grondwateroverlast en -onderlast	O	7 gebieden	150.000	50.000	50.000	50.000	
aanleg meetnet grondwater	M	IWP	125.000		125.000		

titel			kosten	planning			na 2017
			EUR 2015-2017	2015	2016	2017	
onderzoek toekomstig oppervlaktewaterpeil Kleverlaanzone en Stadskweektuin	O	IWP	20.000	20.000			
actualiseren drainageplannen op basis van klimaatstudie	B		25.000			25.000	
onderzoek optimalisatie compact grondwatermeetnet	O		20.000			20.000	
actualisatie grondwatermodel	O		35.000	35.000			
klimaatscenario studie	O		20.000		20.000		
controle studie op functioneren onderhoud en drainage			15.000	5.000	5.000	5.000	5.000
aanpak grondwateroverlast en -onderlast	M		investeringsprogramma				
totaal exploitatie			1.440.000	520.000	382.500	412.500	20.000
totaal investeringen					125.000		

6.9. Risicoparagraaf

Organisatie

Doordat de gemeente een reorganisatie heeft doorgemaakt en voornamelijk regiegericht is, bestaat het risico dat lokale kennis, technisch inzicht en afstemming tussen verschillende disciplines binnen de gemeente verwatert. Het inzicht in het functioneren van systemen en wat beheerd wordt, kan hierdoor minder worden. Hierdoor bestaat het risico dat in de toekomst minder snel gereageerd kan worden op vragen vanuit de burgers en de samenwerkingspartners. Het is van belang dat kennis over het functioneren van systemen goed ontsloten wordt.

Riolvervanging

Als vervangingsinvesteringen niet worden uitgevoerd, 'verouderd' het stelsel. Hierdoor neemt de kans op calamiteiten toe. Het kan op termijn leiden tot een vervangingspiek, waardoor in een beperkte tijd zeer veel riolen vervangen moeten worden.

Het niet uitvoeren van riolvervangingen hoeft niet te leiden tot grotere risico's indien de kwaliteit van de strengen goed is. Het is dan wel van belang dat de gemeente voldoende inzicht heeft in de kwaliteit van de strengen door middel van inspecties.

Drainage

Een deel van de drainagesystemen is verouderd en is toe aan vervanging. Het riool is in veel gevallen nog niet toe aan vervanging. Indien geen maatregelen worden getroffen, neemt het risico op grondwateroverlast toe. Er moet een keuze gemaakt worden hoe hier binnen de gemeente Haarlem mee omgegaan wordt. Hiervoor wordt tijdens de planperiode een onderzoek naar het mogelijk verlengen van de levensduur van drainage uitgevoerd.

Beheersysteem

Het beheersysteem vormt basis voor veel van de onderzoeken die de gemeente Haarlem gaat uitvoeren. Een volledig en actueel beheersysteem met riolering en grondwatersystemen is daarvoor essentieel. Ontbrekende of verkeerde gegevens kunnen leiden tot verkeerde inschattingen en onnodige maatregelen en kosten.

Samenwerking

Voor de samenwerking regio Kennemerland is de gemeente vast aanspreekpunt. Om de samenwerking en de taak als aanspreekpunt te continueren, moeten voldoende personele middelen beschikbaar zijn.

Wet Houdbare overheidsvoorzieningen (HOF)

Indien de Eerste Kamer akkoord gaat met het wetsvoorstel, treedt de wet per 1 januari 2014 in werking. In principe is iedere gemeente verplicht het EMU-tekort te verminderen. Het tekort van lagere overheden zal tot 0,2 % van het nationale inkomen in 2017 moeten dalen. Hoe dit per gemeente gaat worden geregeld is nog niet bekend, omdat het EMU-tekort voor het totaal aan lagere overheden is bepaald en ook nog geen verdeling tussen provincies, waterschappen en gemeenten is gemaakt. Tot 2017 worden geen sancties of boetes opgelegd.

Het is mogelijk dat de gemeente Haarlem voor 2017 het financieren van investeringen in de (afval)waterketen op een andere wijze moet gaan invullen. Dit kan jaarlijkse grote stijgingen van de rioolheffing tot gevolg hebben. Het eerder overgaan naar een andere financieringsmethodiek leidt tot een geleidelijke stijging van de rioolheffing voor burgers en niet tot een grote stijging van de lasten in 1 keer.

7. MIDDELEN EN KOSTENDEKKING

7.1. Personele middelen

De gemeente Haarlem is in 2013 gereorganiseerd. De formatie voor beleid, strategisch beheer en dagelijks beheer riolering en grondwater, bestaat na de reorganisatie uit 2,4 fte bij GOB en 1,2 fte's bij andere afdelingen, waarvan 0,2 strategisch beleid alleen de afstemming betreft van oppervlaktewaterbeleid richting GOB. Intentie van de gemeente is, om de beleidstaken op het gebied van riolering en grondwater in regie op de markt weg te zetten.

Tabel 7.1. Personele middelen 2013

afdeling	FTE
GOB	2,4
strategisch beleid	0,2
project- en procesmanagement	1
totaal	3,6

Op basis van de Leidraad Riolering module D2000 Personele gemeentelijke watertaken, is de benodigde personele inzet voor de gemeente Haarlem bepaald voor maximale uitbesteding. In tabel 7.2 is de benodigde personele inzet weergegeven. Volgens de Leidraad Riolering zou een gemeente met een omvang vergelijkbaar met Haarlem minstens 7,7 fte in dienst nodig hebben om haar taken uit te voeren. Deze personele middelen zijn noodzakelijk om producten (plannen) en activiteiten (onderhoud) uit de markt te toetsen, klachten analyse en interne afstemming.

Tabel 7.2. Personele inzet bij maximale uitbesteding

	tijdsbesteding (dagen)	fte (175 dagen/jaar)
planvorming en onderzoek ¹	288	1,6
onderhoud ²	277	1,5
maatregelen ³	800	4,6
totaal	1.365	7,7

Voor het stedelijk waterbeheer worden doorgaans 5 hoofdtaken onderscheiden die moeten worden uitgevoerd, namelijk:

1. Planvorming (SB)⁴

Dit is het gehele proces rond het vastleggen van doelstellingen en voornemens. Belangrijkste planvormingwerkzaamheden zijn het opstellen van plannen (VGRP en andere beleidsplannen), het uitvoeren van in- en externe afstemming, het uitvoeren van onderzoeken bij uitbreidings- en reconstructieprogramma's en het opstellen van jaarprogramma's. Ook onderzoeken ten behoeve van beleidsontwikkeling horen bij de planvorming.

2. Onderzoek (SB en TA)

Onder onderzoek worden de activiteiten verstaan die horen bij het in beeld krijgen van de kwaliteit van systemen (inspecties, en dergelijke) en van het functioneren van systemen (herberekenen en meten en monitoren). Ook optimalisatiestudies worden hiertoe gerekend.

¹ Inclusief facilitair 403.

² 90 % uitbesteed.

³ Op basis van 8 M€ investeringen per jaar.

⁴ SB is strategisch beheer, TA is technisch adviseur.

3. Onderhoud (TA)
Bij deze activiteit gaat het om reiniging van systeemonderdelen en het uitvoeren van gemaalonderhoud, en dergelijke. Ook de dagelijkse reparatiewerkzaamheden vallen hieronder. De werkzaamheden worden vaak uitbesteed, maar de gemeentelijke organisatie dient wel de uitvoeringsplannen op te (laten) stellen, de uitvoering te bewaken en de administratieve afwikkeling te verzorgen.
4. Maatregelen (SB)
De activiteiten die bij deze taak horen worden uitgevoerd ten behoeve van de aanleg en beheer van (investering)maatregelen. Het gaat daarbij om het ontwerpen van voorzieningen, het afstemmen van de uitvoering, het laten uitvoeren, het begeleiden van de uitvoering en als laatste het verzorgen van de administratieve afwikkeling.
5. Overig/facilitair
Tot deze laatste groep van activiteiten worden onder andere bestandsbeheer en revisieverwerking gerekend en het uitvoeren van klachtenanalyses.

Voor al deze gebieden is het noodzakelijk dat de organisatie naast voldoende theoretische en conceptuele kennis ook ervaring heeft met de toepassing in de praktijk.

Geadviseerd wordt om tijdelijk extra fte's in te zetten voor het beleid en het strategisch beheer voor riolering (afvalwater) en drainage (grondwater). Momenteel is het aantal fte's die zich inzet voor een stad van deze omvang te beperkt, zoals ingegeven uit de praktijk en geformuleerd in de Leidraad Riolering. De kosten voor extra fte's vallen weg tegen de besparing op de kosten voor efficiënt en doordacht beheer en onderhoud van het riool- en drainagesysteem van Haarlem en het verder vorm geven van het afkoppelbeleid.

7.2. Financiële middelen

7.2.1. Uitgangspunten

Voor het opstellen van het kostendekkingsplan zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- rente 5 %;
- levensduur riolering en bouwkundig deel gemalen 60 jaar;
- afschrijvingstermijn riolering en bouwkundig deel gemalen 40 jaar;
- levensduur en afschrijvingstermijn elektrisch+mechanisch gemalen 20 jaar;
- eenheidsprijs Haarlem (inclusief drainage) vervanging riolering;
- exclusief inflatie;
- stand egalisatievoorziening per 1 januari 2014 is EUR 0,--;
- heffingseenheden eigendom 78.300;
- heffingseenheden klein eigendom 4.350.

7.2.2. Exploitatie

De exploitatielasten zijn weergegeven in tabel 7.3. De exploitatielasten zijn bepaald op basis van het gemiddelde in de periode 2010-2012. De exploitatielasten zijn in lijn met de exploitatielasten van GRP2. De jaarlijkse exploitatielasten zijn hoger door een toename in de lasten van straatvegen en de werkzaamheden van de Spaarnelanden. Voor de periode 2014-2017 is jaarlijks EUR 86.000,-- opgenomen als onvoorzien lasten.

Tabel 7.3. Exploitatielasten (x EUR 1.000)¹

post	2014	2015	2016	2017
beheer onderhoud pompen	159	159	159	159
reinigen en inspecteren	259	259	259	259
onderhoud riool en putten	736	736	736	736
reparaties	787	787	787	787
organisatie	223	223	223	223
nieuwe aansluitingen	350	350	350	350
o.b.v. exploitatie (niet investeringen)	475	475	475	475
straatvegen	1.179	1.179	1.179	1.179
inningskosten (Cosensus)	191	191	191	191
Bloemendaal en Zandvoort	-45	-45	-45	-45
onderzoekskosten (tabel 6.3)	-	520	383	413
totaal	4.315	4.835	4.697	4.727

Organisatie

De inhuur van diensten om beheer en onderhoud en vervangingen uit te voeren wordt gedeckt vanuit de investeringen, Er wordt van uitgegaan dat de gemeente voldoende personele capaciteit heeft om de onderzoeken uit te voeren en te begeleiden.

7.2.3. Investerings

Voor de planperiode zijn de investeringen overgenomen van de gemeente Haarlem. In 2015 tot en met 2017 investeert de gemeente jaarlijks 8 miljoen, Hiervan worden alle investeringen voor vervanging, meetnet en gemalen gebudgetteerd.

Tabel 7.4. Investerings (x EUR 1.000)

	2014	2015	2016	2017
rioolvervanging	2.319*	-	-	-
gemalen e+m	-	-	-	-
grondwatermeetnet	-	--	-	-
totaal	2.319	8.000	8.000	8.000

* Inclusief renovatie gemaal Parklaan.

7.2.4. Kapitaallasten

In tabel 7.5 zijn de kapitaallasten weergegeven van investeringen die in het verleden zijn gedaan. Nieuwe investeringen in de planperiode leiden tot nieuwe kapitaallasten.

¹ In verband met het evalueren van het GRP wordt geadviseerd de posten anders in te delen dan wel een andere benaming te geven. Er moet een helder en duidelijk verband zijn tussen GRP en begroting zodat ramingen makkelijk te vergelijken zijn. Een voorbeeld voor deze administratie is opgenomen in bijlage VI.

Tabel 7.5. Kapitaallasten (x EUR 1.000)

	2014	2015	2016	2017
oude kapitaallasten	8.101	7.925	7.742	7.561
nieuwe kapitaallasten	-	174	771	1.358
totaal	8.101	8.099	8.513	8.919

7.2.5. Kostendekking

Om de exploitatielasten, (investeringen) en kapitaallasten te dekken wordt een rioolheffing geïnd. De rioolheffing in Haarlem bedraagt in 2013 EUR 146,--. De rioolheffing in omliggende gemeenten is weergegeven in tabel 7.6. In vergelijking met omliggende gemeenten is de rioolheffing in Haarlem gemiddeld.

Tabel 7.6. Rioolheffing omliggende gemeenten 2013

gemeente	heffingsgrondslag	Rioolheffing
Haarlemmermeer	verbruik	eigenarendeel: 119,76 tot 250 m ³ gebruikersdeel: 4,68 per 10 m ³
Heemstede	aansluiting	177,39
Bloemendaal	eigenarendeel naar economisch verkeer perceel	huishoudens met een verbruik tot 250 m ³ : 120
Zandvoort	verbruik	verbruik tot 250 m ³ : 202,60
Velsen	vast bedrag per perceel	eigenarendeel afvalwater 110,26 gebruikersdeel afvalwater 71,32 eigenarendeel hemel- en grondwater 55,13 gebruikersdeel hemel- en grondwater 35,65

Planperiode

De rioolheffing is voor 2014 vastgesteld en stijgt met EUR 9,-- tot EUR 155,--. Dit is alleen voldoende om de kapitaallasten en exploitatielasten te dekken. De onderzoeken worden daarom pas in 2015 gestart. Een voorstel voor de verdere ontwikkeling van de rioolheffing is opgenomen in tabel 7.7.

Tabel 7.7. Rioolheffing planperiode

	2014	2015	2016	2017
totale lasten (x 1.000) EUR	12.415	12.999	13.210	13.646
rioolheffing eigendom EUR	155	162	165	170
rioolheffing klein eigendom EUR	66	71	72	75
totale inkomsten (x 1.000) EUR	12.424	12.991	13.234	13.639
saldo voorziening (x 1.000) EUR	8	67	91	84

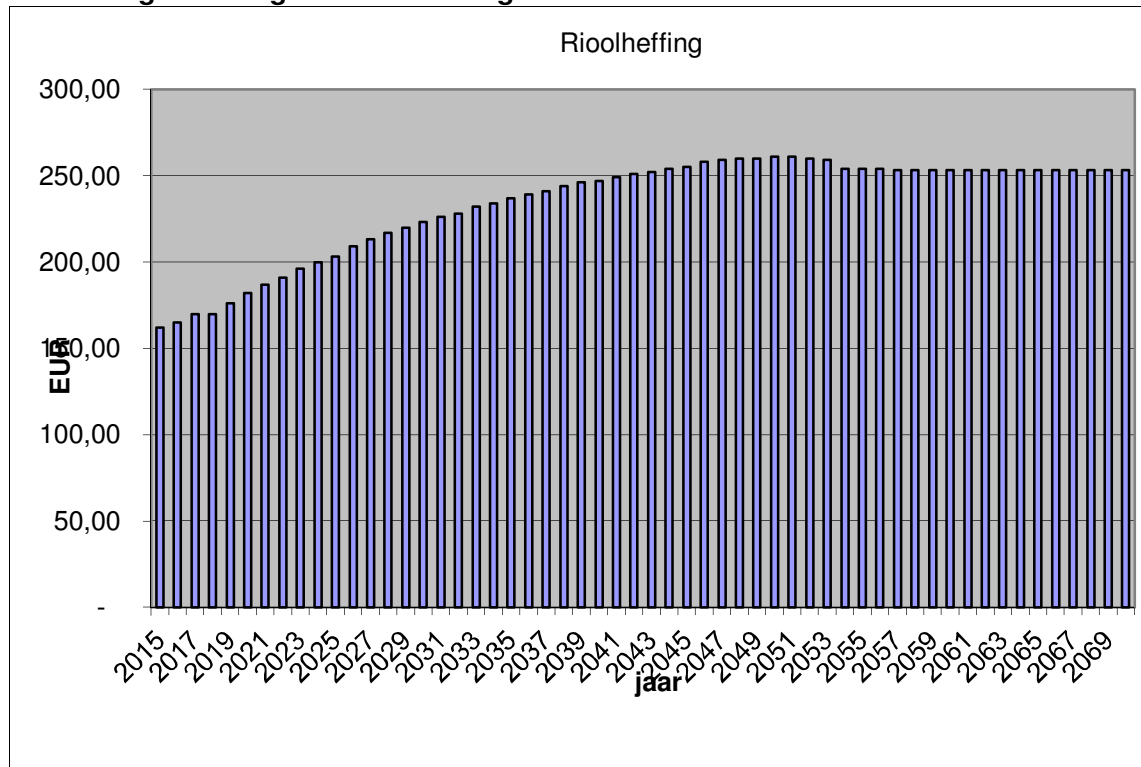
Lange termijn

In afbeelding 7.1 is de prognose voor de rioolheffing weergegeven bij het voortzetten van het huidige beleid van activeren van investeringen. In afbeelding 7.2 is het verloop van de voorziening weergegeven.

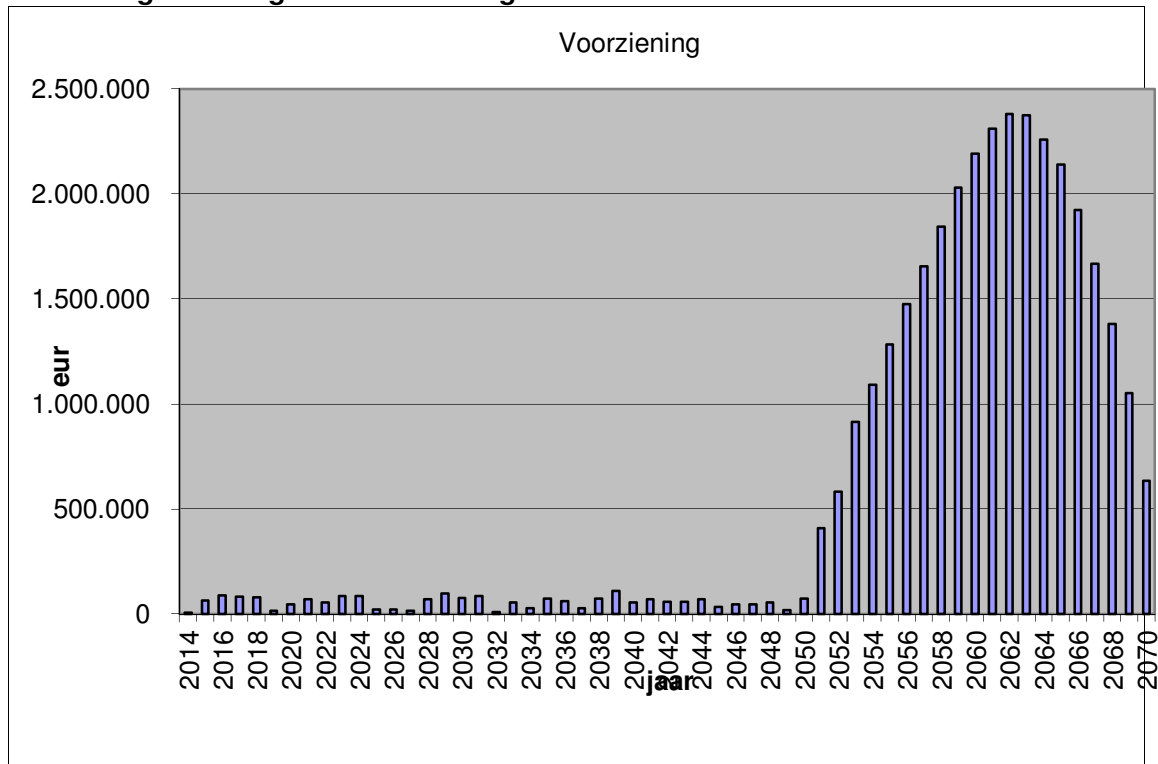
Op de lange termijn neemt de rioolheffing toe als gevolg van het activeren van investeringen. De verwachting is de Wet HOF per 1 januari 2017 van kracht is. Om het EMU-saldo af te laten nemen kan de gemeente Haarlem overstappen op een andere financieringsmethode.

diek. Door het direct afschrijven van investeringen zal rioolheffing op de korte termijn snel toenemen maar is op de middellange termijn al lager dan bij het activeren van investeringen.

Afbeelding 7.1. Prognose rioolheffing

Afbeelding 7.2. Prognose voorziening

7.3. Risico's

De huidige bezetting van 3,6 fte is kleiner dan de volgens de Leidraad Riolering berekende minimale omvang van 7,7 fte bij maximale uitbesteding. Gebiedsontwikkeling en beheer (GOB) werkt als regie organisatie. De werkzaamheden worden maximaal uitbesteed aan de markt. Bij het optreden van knelpunten in de capaciteit wordt de volgende prioriteitsvolgorde gehanteerd:

1. het onderhouden van het rioolstelsel en de drainage, met name de bewegende delen (gemalen) en de kolken;
2. het in beeld houden en brengen van het functioneren en kwaliteit van de riolering en de drainage;
3. het uitvoeren van de noodzakelijke vervangingen;
4. het uitvoeren van verbeteringen, afkoppelen, en toekomst robuust maken van het stelsel.

Het rioolstelsel en drainagesstelsel in Haarlem zijn complex. Voor de planperiode betekent dit dat de gemeente grotendeels deel afhankelijk is van huisadviseurs die beschikken over kennis van de lokale situatie. Het uitbesteden van werk aan andere partijen dan de huisadviseurs brengt het risico mee dat dan vanuit de gemeentelijke organisatie extra aansturing nodig is. De organisatie is hier niet op ingericht.

De afhankelijkheid van een beperkt aantal huisadviseurs is een onwenselijke situatie (kwetsbaarheid en financieel nadelig). Daarom zal in de planperiode ook extra aandacht besteed worden aan het eenvoudig toegankelijk en uitwisselbaar maken van stelselinformatie zodat de afhankelijkheid van huisadviseurs afneemt.

BIJLAGE I VERKLARENDE WOORDENLIJST

Afkoppelen

Afkoppelen staat voor scheiding van regenwaterafvoer en vuilwaterafvoer. Bij afkoppelen wordt het regenwater (of hemelwater) van de vuilwaterriolering losgekoppeld. Er zijn meerdere manieren om het regenwater af te koppelen. Hier enkele voorbeelden: het regenwater kan in de grond worden geïnfiltreerd (alleen bij goed doorlatende bodem, zonder verstoringe lagen met een niet te hoge grondwaterstand). Het water kan direct worden geloosd op oppervlaktewater (bijvoorbeeld als een woning aan het water ligt), of het water wordt via hemelwaterleidingen naar het oppervlaktewater geleid.

Afvalwater

Alle huishoudelijk water waarvan de houder zich - met het oog op de verwijdering daarvan - ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen.

Afvalwaterstelsel

Zie: 'DWA-stelsel'.

Afvalwatersysteem

Het geheel van rioleringstechnische en zuiveringstechnische werken.

Afvalwaterzuiveringsinrichting (AWZI)

Een inrichting (werk) waar het afvalwater wordt ontdaan (van een groot deel) van de verontreinigingen.

Basisrioleringsplan (BRP)

Plan waarin op gedetailleerde wijze wordt aangegeven hoe de huidige en geprojecteerde inzameling en afvoer van afvalwater en neerslag binnen een bepaald gebied dient te geschieden.

Basisinspanning

Om de effecten van rioloverstorten op de waterkwaliteit te verminderen, is in het begin van de jaren 90 gekozen voor een 2-sporenaanpak. Via een zogenaamde basisinspanning dienen rioolsystemen in overeenstemming te worden gebracht met een zogenaamd referentiestelsel. In het algemeen betekent de basisinspanning dat de capaciteit van het rioolstelsel wordt vergroot, waardoor een generieke reductie van het aantal overstortingen wordt bereikt. Om vervolgens te bereiken dat het betreffende oppervlaktewater aan de waterkwaliteitsdoelstelling voldoet, dienen waar nodig aanvullende maatregelen te worden genomen. Hierbij dienen ook andere bronnen en oplossingsrichtingen gemotiveerd in beschouwing te worden genomen. Dit wordt ook wel waterkwaliteitsspoor genoemd. De basisinspanning is inmiddels achterhaald.

Bedrijfsafvalwater

Zie: 'Industrieel afvalwater'.

Bemalinggebied

Een gebied dat door 1 rioolgemaal wordt bemalen. Bij drukriolering en vacuümriolering het totale gebied dat op het systeem van pomputjes, c.q. vacuümputten is aangesloten.

Bergbezinkbassin (BBB)

Vuilreducerende randvoorziening in de vorm van een reservoir voor de tijdelijke opslag van afvalwater, waarin tevens slibafzetting plaatsvindt met een voorziening om het slib te kunnen verwijderen en waaruit overstortingen kunnen plaatsvinden.

Bergbezinkleiding (BBL)

Vuilreducerende randvoorziening in de vorm van een riool voor de tijdelijke opslag van afvalwater, waarin tevens slibafzetting plaatsvindt met een voorziening om het slib te kunnen verwijderen en waaruit overstortingen kunnen plaatsvinden.

Berging op straat (BOS)

Dat deel van de neerslag dat niet tot afstroming komt naar het riool maar achterblijft op het afvoerende oppervlak (bijvoorbeeld plasvorming), verdampt of infiltreert.

Berging (B)

Nuttige inhoud van een rioolstelsel uitgedrukt in (m³) dan wel gerelateerd aan het daarop aangesloten verhard oppervlak (mm). Onderscheid wordt onder meer gemaakt tussen statische berging, dynamische berging, verloren berging en berging op straat (zie aldaar).

Buitenriolering

De verzameling van objecten bedoeld voor de inzameling en het transport van afvalwater en neerslag, die zich bevinden buiten gebouwen zoals riolen, putten en kolken, perceel- en kolkaansluitleidingen, gemalen, overstorten, zinkers, randvoorzieningen (BBB, etc.).

Capaciteit van het gemaal

De hoeveelheid water die per tijdseenheid door het rioolgemaal kan worden verplaatst.

Controleberekening

Hydraulische berekening die wordt uitgevoerd om vast te stellen of de afvoercapaciteit van het rioolnet voldoet aan de gestelde eisen.

Diver

Instrument om het grondwaterpeil automatisch te meten en te registreren.

Droogweerafvoer (DWA)

De hoeveelheid per tijdseenheid van afvalwater, lekwater en koelwater tijdens droog weer. Er wordt bij DWA geen hemelwater afgevoerd.

Drukriolering

Een riolering waarbij het transport van rioolwater plaatsvindt door middel van pompen en overdrukleidingen.

DWA-stelsel

Netwerk van buizen als onderdeel van het gescheiden rioolstelsel waarbij uitsluitend afvalwater wordt ingezameld en afgevoerd. Ook wel 'afvalwaterstelsel' of 'vuilwaterstelsel' genoemd. Er wordt via een DWA-stelsel geen hemelwater afgevoerd. Hemelwater wordt apart via een hemelwaterstelsel (zie HWA-stelsel) naar het oppervlaktewater afgevoerd.

Ecologie

De leer van de betrekkingen tussen organismen onderling en organismen en groepen van organismen en hun omgeving.

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)

Een in gevolge de Wm verplicht plan (strategische beleidsnota) waarin op hoofdlijnen de visie van het gemeentebestuur voor de komende planperiode is neergelegd met betrekking tot het aanleggen van een geoptimaliseerd rioleringssysteem en het zorgvuldig beheren van dit systeem (zie ook: operationeel programma).

Gemengd rioolstelsel (GM)

Rioolstelsel waarbij afvalwater en regenwater door 1 buizenstelsel worden ingezameld en afgevoerd.

Gescheiden stelsel (GS)

Rioolstelsel waarbij afvalwater en regenwater door afzonderlijke buizenstelsels worden ingezameld. Het afvalwater wordt afgevoerd naar een AWZI, het regenwater wordt rechtstreeks afgevoerd naar het oppervlaktewater.

Hemelwater

Regen- en smeltwater.

Huishoudelijk afvalwater

Afvalwater afkomstig van huishoudens.

IBA

Systeem voor Individuele Behandeling van Afvalwater, te onderscheiden in laag- en hoogrendements-systemen.

Industrieel afvalwater

Afvalwater afkomstig van industrieën of bedrijven.

Inspecteren

Het waarnemen, herkennen en beschrijven van de toestand van de objecten waaruit de riolering is opgebouwd.

Inspectieput

Een put dienende voor inspectie, reiniging en verbinding, de verandering van richting, van materiaal of van middellijn van het riool, alsmede voor aansluiting van zijriolen en aansluitleidingen.

IT- riool (infiltratie-transportriool)

IT-riolen zijn doorlatende buizen, zodat het water door de buiswand in de bodem kan infiltreren. Omdat infiltreren langzaam gaat, kan een IT-riool bij hevige neerslag vol raken. Het water kan dan door de IT-buis wegstromen. IT-riolen hebben dus 2 functies: infiltratie en transport.

OAS (Optimalisatie AfvalwaterSysteem)

Om de doelmatigheid van het functioneren van het afvalwatersysteem te verhogen, voeren gemeenten en waterschappen samen OAS-trajecten uit. In een OAS-traject streven zij er naar om gezamenlijk gedragen doelen voor emissie en waterkwaliteit tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten te realiseren. Naast winst (voor het milieu en maatschappelijke kosten) levert een OAS meer inzicht in het functioneren van een afvalwatersysteem op. Daarmee zijn ook na de OAS beter onderbouwde keuzes te maken voor specifieke detailmaatregelen, bij herinrichting en bij uitbreiding van delen van het afvalwatersysteem.

Openbare riolering

Het gedeelte van de buitenriolering dat in eigendom en beheer is bij de overheid in de meeste gevallen van de gemeente.

Operationeel onderzoekprogramma

Beschrijving van de op korte termijn uit te voeren onderzoeken naar aard, omvang en tijdstip en de daartoe te verrichten activiteiten.

Oppervlaktewater

Een watergang of iets dergelijks, welke deel uitmaakt van een waterbeheersingsysteem en in open verbinding staat met bodem en lucht en de waterbodem.

Overstort

Voorziening door middel waarvan bij regen het teveel aan rioolwater (hemelwater al of niet vermengd met afvalwater) dat niet in het stelsel wordt geborgen, kan worden geloosd op oppervlaktewater.

Overstorting

De gebeurtenis bestaande uit alle overstortingsperioden en overstortingspauzes, waarbij een overstortingspauze niet groter is dan een bepaalde tijdsduur.

Peilbuis

Een buis die in de bodem geplaatst wordt om het peil van het grondwater (grondwaterstand) vast te stellen.

Pompput

Rioolput met een inrichting voor het verpompen van afvalwater.

Randvoorziening

Vloeistofdichte voorziening als onderdeel van het rioolstelsel, die als doel heeft de lozing van vuil uit het rioolstelsel op oppervlaktewater te verminderen.

Regenintensiteit

Hoeveelheid neerslag gedurende een bepaalde tijd.

Regenwaterriool

Riool alleen bestemd voor de inzameling en het transport van neerslag.

Regenwaterstelsel

Zie: 'RWA-stelsel'.

Regenwateruitlaat

Constructie voor de directe lozing op oppervlaktewater van regenwater uit een regenwaterriool.

Regenwaterafvoer (RWA)

Som van de DWA en de pompoevercapaciteit (poc).

Riolering

Het geheel van riolen, rioolputten en bijbehorende voorzieningen voor de inzameling en het transport van afvalwater.

Rioleringsbeheer

Zie 'rioolbeheer'.

Rioleringsgebied

Gebied waarbinnen de afvoer van afvalwater en, voor zover van toepassing, de neerslag, geschiedt via 1 rioolstelsel (kunnen meerdere bemalinggebieden zijn).

Rioolbeheer

Zorg voor het goed functioneren van de riolering.

Rioolbeheerder

Openbaar lichaam belast met de zorg voor (het goed functioneren van) de riolering.

Rioolgemaal

Bouwwerk met een inrichting voor het verpompen van water uit een riool.

Rioolput

Een put dienende voor inspectie, reiniging en verbinding, de verandering van richting, van materiaal of van middellijn van het riool, alsmede voor aansluiting van zijriolen en aansluitleidingen.

Rioolheffing

Een betaling aan een overheid ter zake van concrete door de overheid als zodanig individueel bewezen diensten ter dekking van de kosten verbonden aan het rioolbeheer, hemelwaterbeheer en het beheer van grondwater.

Rioolstelsel

Samenstel van riolen en rioolputten voor de inzameling en het transport van afvalwater.

Rioolwater

Verzamelnaam van alle soorten water die door een riool stromen: lekwater, hemelwater, bedrijfsafvalwater, huishoudelijk afvalwater, drainwater, etc.

RWA-stelsel

Rioolstelsel alleen bestemd voor de inzameling en het transport van neerslag.

Stelsel

Aanduiding voor de wijze van verzamelen, gescheiden of gemengd en dergelijke.

Straatkolk

Ontvangconstructie met inlaat aan de bovenzijde voor het naar de riolering afvoeren van het op de weg gevallen neerslag.

T=2 en T=5 (ontwerpbui met herhalingsstijd T=2 en T=5)

Er zijn 10 standaard neerslaggebeurtenissen afgeleid uit de 15 minuten neerslagreeks, die is waargenomen in De Bilt van 1955 tot 1979. Deze standaard neerslaggebeurtenissen (ontwerpbuizen) worden gebruikt bij hydraulische rioleringsberekeningen bij het ontwerpen van de riolering en worden gebruikt bij het toetsen van het ontwerp. Een bui met T=2 is een bui die statistisch gezien, in de gemeten periode 1955 tot 1979, een herhalingsstijd (kans van optreden) heeft van eenmaal per 2 jaar en een bui met T=5 heeft een herhalingsstijd van eenmaal per 5 jaar. De bui met T=5 is een meer extreme bui dan een bui met T=2.

Trottoirkolk

In de trottoirband aangebrachte ontvangconstructie met inlaat aan de wegzijde voor het naar de riolering afvoeren van de op de weg gevallen neerslag.

Verhard oppervlak

Alle verharde oppervlakken waarvan het hemelwater wordt afgevoerd naar de riolering of naar oppervlaktewater.

VGRP (Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan)

Het is een GRP (zie GRP) aangevuld met de zorgtaken grondwater en hemelwater.

Vrijvervalriolering

Een riolering waarbij het transport van rioolwater plaatsvindt door de zwaartekracht.

Vuilemissie

Het totaal aan stoffen (niet zijnde water) geloosd uit een rioolstelsel op oppervlaktewater via overstorten.

Vuilwaterriool

Riool alleen bestemd voor de inzameling en het transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater, niet zijnde neerslag.

Vuilwaterstelsel

Zie 'afvalwaterstelsel'.

Water-op-straat (WOS)

Het verschijnsel tijdens hevige regenval dat of water uit de riolering op straat komt te staan of dat regenwater niet in de riolering kan stromen als gevolg van onvoldoende afvoercapaciteit van de rioolbuizen.

Waterkwaliteitsbeheer

De zorg voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, inclusief de waterbodem, met het oog op de aan het oppervlaktewater toegekende functies. Dit houdt in: de optimale handhaving en ontwikkeling van de gezondheid van de mens, het behouden of herstellen van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan soorten planten en dieren en ecosystemen, het voorkomen van schade of hinder voor de landbouw en visserij, de drinkwatervoorziening, bouwwerken, etc.

Waterkwaliteitsbeheerder

Openbaar lichaam belast met de zorg voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Waterkwantiteitsbeheer

De beheersing van de hoeveelheid oppervlaktewater door het aan- en afvoeren van water en het in stand houden van de daarvoor benodigde infrastructuur.

Waterkwantiteitsbeheerder

Openbaar lichaam belast met de zorg voor de kwantiteit van het oppervlaktewater.

Waterkwaliteitsspoor

Voor het waterkwaliteitsspoor geldt dat na het bereiken van de basisinspanning de resterende vuiluitwerp uit het rioolstelsel op het oppervlaktewater geen belemmering mag zijn voor het bereiken van de gewenste waterkwaliteit. Is dit toch het geval, dan moeten boven op de basisinspanning nog aanvullende maatregelen worden getroffen.

Wateroverlast

Het verschijnsel dat ten gevolge van 'water-op-straat' of hoge (grond)waterstanden als overlast wordt ondervonden en/of waardoor schade ontstaat.

AWZI	afvalwaterzuiveringsinrichting
BBB	bergbezinkbassin
BBL	bergbezinkleiding
BRP	basisrioleringsplan
DWA	droogweerafvoer
GM	gemengd stelsel
GRP	gemeentelijk rioleringsplan
GS	gescheiden stelsel
HWA	hemelwaterafvoer
IBA	individueel behandelingssysteem van afvalwater
IT	infiltratietransport
IWP	Integraal Waterplan Haarlem
KRW	Kaderrichtlijn water
OAS	optimalisatie afvalwatersysteem
PP	polypropeen
RAB	regionaal (afval)waterketenbeleid
RWA	regenwaterafvoer
VGRP	verbreed gemeentelijk rioleringsplan
Wm	Wet milieubeheer
WOS	water-op-sstraat
wRw	werkgroep Riolering West-Nederland

BIJLAGE II EVALUATIE

Witteveen+Bos
Louis Armstrongweg 6
Postbus 10095
1301 AB Almere
telefoon 036 548 29 00
fax 036 533 38 83
www.witteveenbos.nl

onderwerp evaluatie
project VGRP Haarlem
opdrachtgever gemeente Haarlem
projectcode HLM510-1
referentie HLM510-1/jenj/016
opgemaakt door R. Gerritsen MSc.
goedgekeurd door ir. D.H. Meijer
status definitief 02
datum opmaak 5 november 2013
bijlagen -

paraaf

aan	gemeente Haarlem	J. Bolwidt J. Sulman R. Snijder J. Braakman
kopie	Witteveen+Bos	R. Gerritsen

1. INLEIDING

Het voorgaande VGRP 'Aan de bak', d.d. 17 januari 2008 (GRP2), is gericht op de periode 2007-2011. Voor de voortzetting van het beleid in het nieuwe VGRP, is het van belang te evalueren in hoeverre de doelstellingen van/uit het VGRP behaald zijn. De provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland hebben op verzoek van de gemeente Haarlem het GRP verlengd tot eind 2013.

Het voorgaande VGRP is zeer gedetailleerd. Het is niet mogelijk (en wenselijk) om de evaluatie op hetzelfde detailniveau uit te voeren. Bij het voorgaande VGRP is een grote opgave gesteld waarvoor wel de financiële, maar niet de personele middelen beschikbaar zijn gesteld.

2. EVALUATIE GRP 2007-2011

In het vorige GRP zijn 7 doelstellingen voor de periode 2007-2011 geformuleerd. Hieronder zijn de doelstellingen weergegeven en in hoeverre ze behaald zijn.

Doel 1. Het doelmatig inzamelen van het afvalwater en hemelwater

De afgelopen periode zijn bijna alle percelen aangesloten. Spaarndam is hierin een uitzondering, maar hiervoor is een plan opgesteld om panden aan te sluiten. Er is geen overzicht gemaakt van 'schone' oppervlakken, waarbij het doelmatig is om aan te sluiten op een hemelwaterstelsel.

Doel 2. Het transporteren van rioolwater naar een geschikt lozingspunt

De afgelopen planperiode heeft de gemeente Haarlem de grote transportriolen deels gereinigd. Het controleren van de aanslagpeilen van gemalen en pompen, is de afgelopen planperiode niet uitgevoerd. BRP Waarderpolder en Schalkwijk zijn geactualiseerd. Hierbij is de afvoercapaciteit van rioolstelsels getoetst. De gemeente Haarlem en het hoogheemraadschap van Rijnland zouden samen gemaal Parklaan vernieuwen. Dit heeft vertraging opgelopen, waar wel al grote investeringen zijn gedaan door het hoogheemraadschap van Rijnland, waardoor die nu niet ten volle benut worden. Het vervangen van gemaal Parklaan wordt in 2014 voorbereid en in 2015 uitgevoerd. Door de aanpassing loost Zandvoort nu wel rechtstreeks op de zuivering en is er nu geen overlast meer in de Leidsebuurt. Het onderzoek naar verblijftijden van afvalwater in drukriolering is uitgesteld.

Doel 3. Het zoveel mogelijk voorkomen van wateroverlast

Door werk-met-werk uit te voeren zijn hydraulisch kwetsbare riolen waar mogelijk verruimd. Om kwetsbare locaties op te heffen in combinatie met werkzaamheden in de openbare ruimte, zou een onderzoek naar inrichting van het maaiveld worden uitgevoerd, maar dit is niet tot uitvoering gekomen. Het reinigen van kolken zou worden afgestemd op het veegregime en bladerval tijdens de herfst. Hiervoor zou een kolkreinigingsplan worden opgesteld, maar dit is niet gebeurd. Kolken worden jaarlijks en bij meldingen gereinigd.

Doel 4. Beperken van vervuiling oppervlaktewater

De afgelopen planperiode zijn maatregelen uitgevoerd om de vuilemissie van het gemengde rioolstelsel naar het oppervlaktewater te verminderen. De uitgevoerde en geplande maatregelen zijn opgenomen in de basisrioleringsplannen (BRP'en) Waarderpolder (2012) en Schalkwijk (2012). De vuilemissie is 40 tot 50 % verminderd ten opzichte van de berekende vuilemissie in de BRP'en uit 2007.

In Meerwijk Oost is samen met het hoogheemraadschap van Rijnland een pilot afkoppelen uitgevoerd. In de pilot is gekozen voor diverse afkoppeltechnieken, zodat de gemeente en het hoogheemraadschap van Rijnland ervaring opdoen met afkoppelen en het beheer en onderhoud van de afgekoppelde systemen. De afkoppel kansenkaart is de afgelopen periode niet opnieuw gemaakt.

Doel 5. Beperken van vervuiling bodem en grondwater

Op basis van afkoppelpilot Meerwijk, zijn infiltratie- en afkoppelen eisen opgesteld. De evaluatie van de pilot is beperkt uitgevoerd. Verder zijn er geen activiteiten en maatregelen opgenomen in het vorige VGRP.

Doel 6. Voorkomen van overlast, anders dan wateroverlast

De voorgenomen onderzoeken zijn nog niet uitgevoerd. Om overlast te voorkomen heeft de gemeente Haarlem werk-met-werk uitgevoerd.

Doel 7. Een doelmatig beheer en goed gebruik van de riolering

Om inzicht in de kwaliteit van de riolering te behouden zijn veel inspecties uitgevoerd, maar de beoordeling en interpretatie van de inspecties is nog niet volledig uitgevoerd. Het bevat nog geen afvalwaterriolen uit de periode 2011-2012. Het opstellen van een reinigings-, inspectie- en onderhoudsplan voor mechanische riolering is uitgevoerd, maar moet inhoudelijk geëvalueerd worden.

De personele bezetting is niet uitgebreid conform het voorstel in het VGRP. Er heeft wel tweemaal een reorganisatie bij de gemeente Haarlem plaatsgevonden.

2.1. Onderzoeken en plannen

In de planperiode zijn alle panden en woonboten (behalve Spaarndam), aangesloten op de riolering. Voor 37 percelen in Spaarndam zou samen met Rijkswaterstaat naar een passende oplossing gezocht worden. Inmiddels is er een definitief ontwerp waarin alle woningen door middel van een vrijvervalstelsel met een aantal pompen worden aangesloten. De contracten met de bewoners worden tijdens moment van schrijven afgesloten.

Tabel 2.1. Onderzoeken

onderzoek	planning	uitgevoerd
inventarisatie welke panden niet zijn aangesloten en aansluiten	2008	
alternatieve oplossingen ongerioleerde percelen IJdijk (Spaarndam)	2007	2011
inrichting maaiveld ten behoeve van waterberging bij zware buien zonder overlast		nee
controle hemelwaterstelsels op foutaansluitingen		nee
controle hemelwateraansluitingen op afvalwaterstelsel door middel van draaiuren gemalen		nee
verblijftijden drukrioleringsgebieden		nee
opstellen BRP Spaarndam		2008
opstellen afkoppelbeleid met het hoogheemraadschap van Rijnland		2008, afkoppelpilot Meerwijk Oost
opstellen kolkreinigingsplan		nee
opstellen reinigings-, inspectie- en onderhoudsplan mechanische riolering		ja, inhoudelijk evalueren
opstellen en uitvoeren meetplan Waarderpolder, Schalkwijk, Zuiderpolder en Spaarndam		nee
opstellen calamiteiten- en rampenplan		nee
BRP'en om de 5 jaar actualiseren	2012	Waarderpolder 2012 Schalkwijk 2012 Zuiderpolder 2010
opstellen regenwaterverordening		nee
overzicht oppervlakken waarbij het doelmatig is aan te sluiten op HWA		nee
afspraken met PWN en brandweer inzake kosten en beheeractiviteiten bluswatervoorzieningen	vanaf 2008	loopt maar moeizame voortgang

2.2. Vervangingsmaatregelen

In het GRP is een planning voor de rioolvervangingen opgenomen. In tabel 2.2 zijn de maatregelen opgenomen die in de looptijd van het GRP en 2012 en 2013 zijn gepland.

Door allerlei bezuinigingen op de diverse domeinen en afdelingen, is het bij integrale projecten niet mogelijk geweest het werk uit te voeren. Hierdoor is slechts circa 50 % van de geplande rioolvervangingen uitgevoerd.

Tabel 2.2. Geplande rioolvervangingen GRP 2007-2011

locatie	planning	uitgevoerd
Vondelweg fase 2	2009	ja
Dietsveld e.o.	2011	nee
Schotersingel e.o.	2007-2008	ja
Ostadestraat		ja
Velserstraat	2009	nee
Kloppersingel	2006-2007	ja
Kenastraat	2011	nee
Garenkokerskwartier	2008	ja
Jansstraat	2008	ja
Sophiaplein e.o.	2011-2013	nee
Rollandslaan	2008	nee
Jan van Galenstraat e.o.	2009	nee
Westergracht	2008	ja, ventweg
Emmaplein	2013	nee
Kampersingel	2007-2008	ja
Theemsplein fase 2	2006	ja
Wagenweg	2006	ja
Oranjeplein e.o.	2008	ja
Leidsevaart fase 2	2007	ja
Jacob Catslaan	2008	ja
Oosterduin	2008-2009	ja
Delftlaan Noord	2009	ja
Pijnboomstraat	2009	ja
Spaarndamseweg fase 1	2010	ja
Leidsevaart fase 3	2009	nee
Julianastraat	2009	nee
Florapark e.o.	2012	nee
Nijverheidsweg e.o.	2012-2014	nee
Teding van Berkhoutstraat e.o.	2013	nee
Zomervaart	2010	nee
Hannie Schaftstraat	2013	nee
Oostenrijklaan e.o.	2014	nee
Surinameweg e.o.	2012	nee
Stresemannlaan e.o.	2008-2011	nee

2.3. Verbeteringsmaatregelen

In tabel 2.3 is een overzicht van verbeteringsmaatregelen uit het GRP opgenomen. De maatregelen in tabel 2.3 betreffen hoofdzakelijk milieumaatregelen. Een aantal maatregelen zijn niet uitgevoerd zoals is opgenomen in het GRP. Door nieuwe inzichten of gebruik te maken van kansen zijn maatregelen anders ingevuld. In de wijken Oosterduin en Europawijk, is verhard oppervlak van het gemengde rioolstelsel afgekoppeld. De maatregelen realiseren van randvoorzieningen in deze wijken, zijn hiermee komen te vervallen. Er wordt bij neerslag minder water afgevoerd naar de AWZI.

Een aantal randvoorzieningen is op andere locaties aangelegd of vervangingen door andere maatregelen. Daar waar in projecten sprake is van aanleg van een BBB, is vertraging opgelopen in de uitvoer. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door inspraak en bezwaren van burgers. Dit heeft geleid tot moeilijke en moeizame projecten.

In Boerhaavewijk-Zuid (Geneesherenbuurt), is de gemeente Haarlem reeds begonnen met de aanleg van een gescheiden rioolstelsel. Tussen de rijbanen van de Waarderweg heeft de gemeente een wadi aangelegd.

Tabel 2.3. Verbeteringsmaatregelen

maatregel	planning	uitgevoerd/opmerking
aansluiten ongerioleerde percelen	2006	deels
vernieuwen rioolgemaal Parklaan	2009	nee
BBB Kinderhuissingel	2007-2008	ja
BBB Theemsplein	2008	ja
BBB Wilsonsplein	2007-2008	ja
BBB Kloppersingel	2007	ja
BBL Oosterduin	2008	nee, alternatieve maatregel uitgevoerd
BBB Zomervaart	2010	nee
BBL Pijnboomstraat	2009	ja, BBB Stuyvesantplein
BBB Spaarndamseweg	2008	ja
BBB Stresemannlaan	2011	nee, alternatieve maatregel opgesteld
BBB Zuiderpolder	2008-2009	nee, alternatieve maatregel opgesteld
BBB Muiderslotweg	2010	nee, alternatieve maatregel opgesteld
BBB Delftplein	2010	nee
BBB Oost/Amsterdamse Poort (ov135-140)	2011	nee
BBB Slachthuisbuurt (ov127-129)	2011	nee, alternatieve maatregel opgesteld en in voorbereiding
BBB Europawijk (ov124)	2012	nee, alternatieve maatregel in uitvoering
BBB Delftilaan Noord	2009	nee
BBB Rollandslaan	2008	nee
BBB Leidseplein	2010	nee, alternatieve maatregel BBB Westergracht, project stilgelegd
BBB Jan van Galenstraat	2008-2009	nee

De uitgevoerde verbeteringsmaatregelen hebben geleid tot een vermindering van de vuilemissie. Bemalingsgebieden Waarderpolder en Schalkwijk voldoen nog niet aan de voormalige basisinspanning, maar er zijn wel grote sprongen voorwaarts gemaakt. De vuilemissie is 40 tot 50 % afgenomen. Spaarndam en Zuiderpolder voldoen aan de gemiddelde jaarlijkse vuilemissies. Zuiderpolder overschrijdt wel de piekmissies bij een herhalingstijd T=1 en T=2.

De uitgevoerde maatregelen hebben in de berekeningen in 2012 tot een vermindering van water-op-sstraat geleid, ten opzichte van de berekeningen in 2007.

Randvoorziening

In de planperiode van het GRP zijn aanvullende maatregelen uitgevoerd. De aanleg van twee randvoorzieningen in Molenwijk die voor 2014 gepland stond, is al uitgevoerd. Dit betreft BBB Slufferweg en BBB Lintumpad. Het project BBB Parkwijk is in 2013 uitgesteld.

Afkoppelen

De geplande maatregelen uit het BRP Schalkwijk 2007 zijn aangepast. In plaats van de aanleg van randvoorzieningen, is/wordt in de afgelopen planperiode in de gebieden Europawijk-Zuid en Geneesherenbuurt, verhard oppervlak afgekoppeld van het gemengde rioolstelsel.

In de wijk Oosterduin is in plaats van een randvoorziening een gescheiden rioolstelsel aangelegd en verhard oppervlak in de hele wijk afgekoppeld.

Bij werkzaamheden in de Forelstraat en de Jungstraat in Schalkwijk, wordt een gescheiden rioolstelsel aangelegd om regenwater apart af te voeren. Dit is nu in voorbereiding en is een vervolgfase van de afkoppelpilot Meerwijk Oost.

Vorbereiding

De gemeente Haarlem heeft meerdere projecten in voorbereiding. Dit betreft:

- rioolvervanging Albert Schweitzerlaan;
- afkoppelen Europawijk-West;
- afkoppelen Meerwijk;
- BBB Westergracht;
- BBB Jan van Galenstraat;
- BBB Parkwijk;
- groot onderhoud Zaanenstraat;
- onderhoud Eksterlaan;
- Bakenessergracht;
- centrale watergang Waarderpolder.

In verband met beperkte financiële middelen heeft de gemeente Haarlem in 2012, enkele projecten in voorbereiding (Zaanenstraat, BBB Parkwijk, BBB Westergracht) stil moeten leggen. Projecten zijn uitgesteld en worden later uitgevoerd.

2.4. Grondwater

De al jaren door de gemeente Haarlem uitgevoerde zorg voor het grondwaterbeheer is niet formeel vastgelegd in gemeentelijk beleid. Inmiddels is de Wet gemeentelijke watertaken verschenen, waardoor de zorgplicht voor het freatisch grondwater vanaf 1 januari 2008 wettelijk wordt geregeld. De nieuwe wet introduceert naast de gemeentelijke zorgplichten voor de riolering en afvloeiend hemelwater, ook het grondwater. De zorgplicht voor grondwater betreft het voorkomen van grondwateroverlast. Deze wet is opgegaan in de Waterwet.

Uitgaande van de nieuwe wetgeving is de gemeente Haarlem verantwoordelijk voor de ontwatering van openbaar terrein en biedt zij particulieren de mogelijkheid zich te ontdoen van grondwater¹. Perceel-eigenaren zijn primair verantwoordelijk voor de ontwatering van

¹ Artikel 3.6 Waterwet:

1. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen, teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van de beheerder of de provincie behoort;
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing, en het al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

hun terrein. Een perceeleigenaar kan de gemeente verzoeken het water te mogen lozen op een gemeentelijke voorziening. De gemeente maakt daarbij een doelmatigheidsafweging. Doelmatigheid: in principe worden maatregelen alleen doelmatig geacht als meegelift kan worden met andere relevante werkzaamheden en als de maatregelen passen in gemeentelijk beleid ten aanzien van de grondwaterstandverlaging.

Bij de behandeling van overlast op particulier terrein, wordt de waarde van 0,7 m beneden de as van de openbare weg vaak als richtlijn gehanteerd.

Ten behoeve van de evaluatie van de grondwaterzorg, is aandacht geschonken aan de onderstaande 6 onderdelen. Te weten:

1. maatregelen ten behoeve van optimalisatie grondwatersysteem;
2. meten van de grondwaterstand;
3. omgang grondwaterbeheer van de urgente overlastgebieden;
4. communicatie grondwaterzorg;
5. uitvoer grondwateronderzoeken;
6. verantwoordelijkheid grondwaterzorg binnen de organisatie.

Ad 1. Maatregelen ten behoeve van optimalisatie grondwatersysteem

In Haarlem is een uitgebreid stelsel van drainageleidingen aanwezig dat zorgt voor een optimale ontwateringsdiepte.

In 2008 was er in totaal circa 203 km drainage aanwezig. Dit stelsel is uitgebreid tot circa 220 km begin 2013. Een toename van circa 17 km. Deze drainage is met name aangelegd in de wijken Oosterduin, Patrimoniumbuurt en Geneesherenbuurt.

Voor Haarlem is een drainagesysteem ontworpen op wijkniveau. Per deelproject (rioolvervangende, groot wegenonderhoud) wordt drainage aangelegd, indien dit op de ontwerpteekeningen is aangegeven. Dit systeem van kaarten werkt niet optimaal. Hierdoor kon het ook voorkomen dat in sommige wijken is vergeten drainage aan te leggen. De toegankelijkheid van deze kaarten is derhalve een punt van zorg.

Het doorspuiten van dit drainagesysteem heeft niet structureel plaatsgevonden gedurende de planperiode. In 2011-2012 is voor de laatste keer het hele systeem doorgespoten. De onderhoudskosten voor het doorspuiten bedroegen circa EUR 220.000,--. De pompen/gemalen in het drainagesysteem worden 2 tot 3 keer per jaar gereinigd en gecontroleerd op functioneren, waarvan een keer gelijktijdig met de reiniging van het stelsel.

Of het doorspuiten het gewenste effect oplevert inzake de regulering van de grondwaterstand, door middel van geohydrologisch onderzoek, heeft niet plaatsgevonden.

Intentie is om vanaf 2013 jaarlijks 70 km drainageleiding per jaar te reinigen.

Ad 2. Meten van de grondwaterstand

Het meetnet bestaat momenteel uit 204 peilbuizen van het secundaire meetnet, waarvan tweewekelijks de grondwaterstanden handmatig worden opgenomen en uit 53 peilbuizen van het primaire meetnet, welke zijn voorzien van dataloggers.

De jaarlijkse kosten voor het meten van de grondwaterstand zijn EUR 47.000,--. De kosten kunnen mogelijk worden verlaagd door in de toekomst met dataloggers te gaan meten. Peilbuizen hoeven dan nog maar 1 à 2 keer jaar te worden bezocht.

Daarnaast beschikt Haarlem over een grondwatermodel om inzicht te houden in de werking van het grondwatersysteem. Het betreft een gedateerd modelinstrument, wat is gebruikt om de effecten van het stopzetten van de grondwaterwinning in de duinen te bepalen. Het effect van het stopzetten van de winning was berekend op een grondwaterstijging van enkele centimeters, tot maximaal 12 cm, afhankelijk van de locatie. Deze berekeningen zijn uitgevoerd voordat de winningen daadwerkelijk zijn gestaakt en zijn niet gevalideerd. Het model is momenteel niet meer representatief, en dient geactualiseerd te worden.

Ad 3. Omgang grondwaterbeheer van de urgente overlastgebieden

In het vorige grondwaterplan waren er 9 wijken gedefinieerd die urgent aangepakt dienden te worden inzake de grondwateroverlast. Het betreft de volgende wijken:

1. Leidsebuurt;
2. Kleverpark;
3. Nieuwe Amsterdamsebuurt;
4. Zuiderpolder;
5. Bomenbuurt;
6. Sinnevelt;
7. Ramplaankwartier;
8. Zijlweg West;
9. De Krim.

In de planperiode 2007-2012 is de Krim volledig aangepakt (aanleg drainagesysteem). Uit evaluatie is gebleken dat dit het gewenste resultaat opleverde. Kruipruimtes blijven overwegend droog. Behang laat niet meer los. En achterpaden en brandgangen vallen sneller droog na intensieve regenval. Uit een steekproef is gebleken dat bewoners positief zijn over het resultaat.

In overige wijken is alleen drainage aangelegd in het kader van projecten in de wijk. Problemen zijn dan ook maar gedeeltelijk opgelost. De oorzaak hiervan komt voort uit het doelmatigheidsprincipe. Vanwege de onderhoudsachterstanden(budget) wordt drainage alleen neergelegd als de riolering aan vernieuwing toe is. Slechts incidenteel wordt drainage als losse leiding gelegd. De kosten zijn dan gelijk 10 à 20 keer duurder als meenemen in een rioolproject en hiervoor ontbreken helaas de middelen.

Ad 4. Communicatie grondwaterzorg

Indien bewoners klachten hadden over hemel- en grondwater, werd dat via de Frontoffice digitaal vastgelegd. Hiervan kunnen stadsdekkende klachtenkaarten worden gemaakt.

Op basis van klachtenbestanden en berekende ontwateringsdiepte, zijn vanuit het verleden tot periode 2002-2007, de 9 urgente gebieden gedefinieerd. Op basis van de klachten 2007-2013 is nog geen analyse naar aard en omvang van de klachten uitgevoerd. Intentie is deze analyse dan ook weer uit te voeren.

Haarlem beschikt niet over een waterloket (website). Door de vele neerslag in de winter van 2012/2013, werd de noodzaak actueel om burgers te informeren omtrent grondwateroverlast. Er is in januari 2013 dan ook een frequently-asked-questions lijst opgesteld. In samenspraak met de buurgemeenten van cluster Kennemerland, is deze op de verschillende gemeentelijke websites geplaatst. Intentie is om in de toekomst een waterloket in te richten.

Ad 5. Uitvoer grondwateronderzoeken

Lokale grondwateronderzoeken werden uitgevoerd naar aanleiding van:

1. groot onderhoud in de openbare ruimte;
2. gemelde schade (overlast en/of onderlast) door burgers;
3. geohydrologisch onderzoek in het kader van het toetsen van beleidsvoornemens.

De kosten van punten 1 en 2 worden verdisconteerd in lopende projecten, of algemeen budget van de afdeling beleid en zijn niet te achterhalen. De kosten van punt 3 zijn niet direct terug te vinden in de financiële administratie.

Ad 6. Verantwoordelijkheid grondwaterzorg binnen de organisatie

De afdeling Beleid Openbare Ruimte, Groen en Verkeer bij OGV, was verantwoordelijk voor de grondwaterzorgtaak. Deze is sinds de reorganisatie van mei 2013 overgedragen aan de afdeling Gebiedsontwikkeling en beheer (GOB).

2.5. Beheer

De pompen in woonboten behoren bij binnenhuisriolering en zijn de afgelopen periode overgedragen aan de woonbooteigenaren.

Onderhoud

In tabel 2.4 is het aantal km riool opgenomen dat in de jaren 2007-2011 geïnspecteerd en/of gereinigd zou worden.

Tabel 2.4. Inspecties 2007-2011

jaar	reinigen en inspecteren (km)	reinigen (km)	uitgevoerde inspecties (km)
2007	31,9	32,3	31,6
2008	35,2	30,6	54,7
2009	29,9	33,0	60,4
2010	28,2	32,2	4,0
2011	34,5	29,6	-

In tabel 2.5 zijn de onderhoudsfrequenties van riolering en bijbehorende objecten weergegeven. Voor een groot deel van de onderhoudsactiviteiten is geen inzicht in de uitgevoerde frequenties. De onderhoudsactiviteiten liggen bij Spaarnelanden.

Tabel 2.5. Onderhoudsfrequenties

	GRP	uitgevoerd
reinigen en inspecteren vrijverval riolering	jaarlijks circa 31 km inspectie 1 keer in 14 jaar	150 km totaal
reinigen vrijverval riolering	jaarlijks circa 31 km reinigen 1 keer in 7 jaar	0 km
reinigen zinkers	jaarlijks	sporadisch, niet cyclisch
toetsen aanslagpeilen gemalen	1 keer per planperiode	geen terugkoppeling Spaarnelanden
uitzuigen kolken	1 keer per jaar	geen terugkoppeling Spaarnelanden
kwetsbare kolken	> 1 keer per jaar	geen terugkoppeling Spaarnelanden
reinigen drainageleidingen	jaarlijks	geen terugkoppeling Spaarnelanden
mechanische riolering	geen onderhoudsplan beschikbaar	onderhoudsplan opgesteld maar nog inhoudelijk evalueren
randvoorzieningen	1 keer in 5 jaar inspecteren	geen terugkoppeling Spaarnelanden
inspectiegegevens actualiseren	jaarlijks	tot 2011

2.6. Personele en financiële middelen

Vanwege administratieve veranderingen is de evaluatie op het gebied van personele en financiële middelen maar beperkt mogelijk. 2007 ontbreekt daarom in de tabellen.

Personele middelen

De formatie na de reorganisatie van afdeling Beheer Openbare Ruimte (BOR) in 2006 bedroeg 19,3 fte, waarvan 6,7 fte binnen BOR. In het GRP is geconstateerd dat er een tekort aan personele middelen was om de GRP-activiteiten uit te voeren. De benodigde formatie voor BOR bedraagt 10,2 fte. De gemiddelde bezetting in de planperiode bedroeg 6-7 fte.

De afgelopen periode is veel verloop geweest in de personele bezetting. De organisatie is aangevuld geweest door personele inhuur. In 2013 is de organisatie gereorganiseerd. De formatie voor beleid, strategisch beheer en dagelijks beheer riolering en grondwater, bestaat na de reorganisatie uit 3,6 fte.

Financiële middelen

In tabel 2.7 zijn de uitgangspunten voor de kostendekkingsberekening opgenomen. Vanaf 2010 beschikt de gemeente Haarlem over een voorziening. De startwaarde van de voorziening in 2009 betrof EUR 898.000,--.

Tabel 2.6. Uitgangspunten kostendekkingsberekening

	GRP	werkelijk
afschrijvingsperiode	40 jaar	40 jaar
afschrijvingsmethode	lineair	lineair
rentepercentage kapitaallasten	5 %	5 %
rentepercentage riolerings- en grondwatervoorziening (indexatie)	2 %	

In tabel 2.7 zijn de exploitatielasten weergegeven. De exploitatielasten zijn hoger uitgevallen dan geraamd in het VGRP. De kosten voor DVO Spaarnelanden zijn de afgelopen periode nagenoeg verdubbeld van EUR 675.000,-- naar EUR 1.260.000,--. De werkzaamheden die Spaarnelanden voor de gemeente uitvoert zijn bekend. Er is alleen geen terugkoppeling en registratie van hoeveelheden en gespecificeerde kosten. In 2010-2012 zijn de werkelijke exploitatielasten circa EUR 500.000,-- hoger dan in het VGRP was voorzien. De oorzaak is areaaluitbreiding.

De kosten voor databeheer (65.000 naar 130.000) en Technisch Beheer riolering (van 100.000 naar 300.000), zijn de afgelopen periode ook toegenomen.

Tabel 2.7. Exploitatielasten (x 1.000 EUR)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
GRP	1.826	1.858	2.211	2.222	2.236	2.245
werkelijk	2.921	1.897	2.740	2.755	2.817	2.594
verschil	1.095	39	529	533	581	349

* Begroot.

In tabel 2.8 zijn de personeelslasten opgenomen. Dit betreft geboekte uren op exploitatieposten. Naast de personeelslasten in tabel 2.8 zijn er uren geboekt op investeringen.

Tabel 2.8. Personeelslasten (uren x tarief) (x 1.000 EUR)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
uren x tarief	442	339	603	685	573	355

* Begroot.

Naast de opgenomen exploitatielasten zijn er in de gemeente Haarlem aanvullende kostenposten:

- straatvegen;
- inningskosten;
- verwijderen drijfvuil.

Het verwijderen van drijfvuil is tot en met 2009 vanuit de rioolheffing bekostigd. De bijdrage aan straatvegen bedroeg ten tijde van het opstellen van GRP 5 %, maar is toegenomen tot 33 %. Dit is een toename van EUR 170.000,- naar EUR 1.127.000,-. Dit is een hoog bedrag in vergelijking met andere gemeenten. Dit betekent dat de gemeente Haarlem circa EUR 3.500.000,- besteedt aan straatvegen.

In tabel 2.9 dalen de inningskosten in 2009. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door de overgang van het innen door Cosensus. Alle omzetbelastingkosten worden gedekt vanuit het BTW-compensatiefonds.

Tabel 2.9. Aanvullende kostenposten(x EUR 1.000,-)

	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk
straatvegen		149		998		1.029		1.072	n.v.t.	1.117	n.v.t.	1.127
inningskosten (Cosensus)		388		124		146		146	n.v.t.	151	n.v.t.	178
egalisereserve/ correctie meerkosten		-230		0		0		-710	n.v.t.	255	n.v.t.	125
verwijderen drijfvuil		179		183		0		0	n.v.t.	0	n.v.t.	
omzetbelasting		218		339		417		354		471		464
totaal	980		980		980		980		n.v.t.		n.v.t.	

In het VGRP 2007-2011, was voor de periode 2008-2012 een totaal aan investeringen geraamd van ruim EUR 71.000.000,-. In de periode 2008-2012 is EUR 55.000.000,- geïnvesteerd. In 2008-2010 is fors minder geïnvesteerd dan was opgenomen in het VGRP. In 2011-2013 heeft de gemeente een inhaalslag uitgevoerd. Eerder is geconstateerd dat circa 50 % van de projecten niet is uitgevoerd. Projecten zijn vertraagd uitgevoerd, of in verband met bezuinigingen niet uitgevoerd. Besparing door werk-met-werk uit te voeren, is niet altijd haalbaar door ontbrekende financiering bij andere domeinen. Het totaal aan gerealiseerde investeringen betreft meer dan de helft. Dit lijkt er op te duiden dat de kosten per project hoger waren dan begroot in het vorige VGRP, of dat alleen de dure projecten zijn uitgevoerd. De oorzaak ligt deels in het verschil tussen de eenheidsprijzen van het voormalige Ingenieursbureau (IB) en Wijkzaken (WZ). Dit leidt ertoe dat de investeringen hoger zijn dan in het VGRP aangenomen. Minder investeringen hebben ook geresulteerd in lagere kapitaallasten. In 2011-2012 is meer geïnvesteerd.

Tabel 2.10. Totaal investeringen planperiode (x EUR 1.000,--)

	GRP	werkelijk	verschil
2008	13.561	5.240	-8.321
2009	12.951	6.621	-6.330
2010	13.927	6.809	-7.118
2011	10.927	12.559	1.632
2012	10.876	14.646	3.770
2013	9.466	9.043	-423
totaal investeringen 2008 - 2013	71.708	54.918	-16.790

Tabel 2.11. Kapitaallasten (x EUR 1.000,--)

	GRP	werkelijk	verschil
2008	4.936	5.045	-109
2009	5.762	5.007	755
2010	6.599	5.254	1.345
2011	7.486	5.784	1.702
2012	8.131	6.633	1.498
2013	8.769	7.589	1.180

In tabel 2.12 zijn de inkomsten voor de periode 2007-2013 opgenomen. De inkomsten voor 2012 en 2013 zijn ook opgenomen, maar deze jaren vallen buiten de oorspronkelijke planperiode van het GRP. Vanaf 2009 waren de werkelijke inkomsten lager dan in het GRP was opgenomen doordat de geheven rioolheffing lager was dan in het GRP was voorzien. Het aantal heffingseenheden is vanaf 2009 hoger dan in het GRP. De gemiddelde rioolheffing in Nederland bedraagt EUR 183,--. Met EUR 146,-- in 2013 is de rioolheffing in Haarlem lager dan het landelijk gemiddelde.

Tabel 2.12. Inkomsten

	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk
rioolheffing (EUR)	102,44	104,48	113	107,88	129	115	140	117	148	131	156	146
heffings-eenheden	75.883	75.210	76.033	76.300	76.184	77.800	76.335	78.500	76.486	77.720	76.637	77.870
inkomsten totaal	7.741	8.716	8.600	8.547	9.791	9.053	10.689	9.116	11.347	10.375	11.993	11.878

In tabel 2.13 is een overzicht opgenomen van de inkomsten en kosten en het verloop van de voorziening. In 2011 en 2012 was de voorziening negatief. In 2012 is een toevoeging vanuit de algemene middelen gerealiseerd waardoor de beginstand in 2013 nul was.

Het berekende verloop van de voorziening toont eenzelfde patroon. Op basis van inkomsten, exploitatielasten, kapitaallasten en aanvullende kostenposten uit de administratie kan het gereproduceerd worden. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden, dat de gemeente Haarlem de administratie op orde heeft.

Tabel 2.13. Overzicht inkomsten en kosten (x 1.000 EUR)

	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk	GRP	werkelijk
exploitatiekosten (B)	1.826	2.921	1.858	2.116	2.211	2.959	2.223	2.755	2.236	3.036	2.245	2.869
aanvullende kostenposten (A)	980	716	980	1.305	980	1.175	980	1.218	980	1.268	980	1.305
kapitaallasten (D+E)	4.936	5.045	5.762	5.007	6.599	5.254	7.486	5.784	8.131	6.633	8.769	7.589
totale uitgaven (A+B+(D+E))	7.742	8.682	8.600	8.428	9.790	9.389	10.689	9.757	11.347	10.937	11.994	11.763
te dekken saldo (A+B+(D+E)+H)	7.742	8.682	8.600	8.428	9.790	9.389	10.689	9.757	11.347	10.937	11.994	11.763
totale inkomsten (F*G)/1000	7.741	8.716	8.600	8.547	9.791	9.053	10.689	9.116	11.347	10.375	11.993	11.878
saldo ((F*G)/1000)-(A+B+(D+E)+H)	-1	34	0	119	1	-336	0	-642	0	-562	-1	115
werkelijke onttrekking						443		710				
egalisatievoorziening 01-01	-1	0	-2	34	-1	898	0	455	0	-245	0	0
egalisatievoorziening 31-12	-2	34	-2	153	0	562	0	-187	0	-807	-1	115
toevoeging algemene middelen										338		
werkelijke stand 31-12						455		-245		-469		
tekort volgens exploitatie overzicht per kostenplaats										-452		

2.7. Wat betekent dit voor het VGRP 2014-2017?

In de afgelopen periode zijn een deel van de onderzoeken, rioolvervangingen en verbeteringsmaatregelen niet uitgevoerd.

Risico

Als vervangingsinvesteringen niet worden uitgevoerd 'veroudert' het stelsel. Hierdoor neemt de kans op calamiteiten toe. Het kan op termijn leiden tot een vervangingspiek, waardoor in een beperkte tijd zeer veel riolen vervangen moeten worden. Het belangrijkste aandachtspunt hierbij is, dat rioolveranging, drainageveranging en wegrenovatie, zoveel mogelijk tegelijkertijd uitgevoerd worden om de overlast en kosten te beperken. Daarnaast is het van belang om, als de weg wordt vervangen en het riool blijft liggen, er zeker van te zijn dat het riool blijft functioneren tot de volgende wegvanging.

Het niet uitvoeren van rioolvervangingen, hoeft niet te leiden tot grotere risico's, indien de kwaliteit van de strengen goed is. Het is dan wel van belang dat de gemeente voldoende inzicht heeft in de kwaliteit van de strengen door middel van inspecties. De afgelopen periode zijn veel inspecties uitgevoerd, maar er is een inhaalslag nodig in de beoordeling en interpretatie van de inspectieresultaten.

Maatregelen in het kader van vuilemissie

De vuilemissie is door het uitvoeren van maatregelen sterk verminderd. De basisinspanning bestaat niet meer. Voor de komende periode zal onderzocht moeten worden welke reeds voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd of alternatieve of geen maatregelen worden uitgevoerd en of er kosten bespaard kunnen worden door meten en monitoring in de riolering.

Grondwater

Het grondwatermodel van de gemeente Haarlem is niet meer actueel en moet worden geactualiseerd. Het onderhoud (doorspuiten) van drainage is de afgelopen periode deels uitgevoerd. Vanaf 2013 dient het drainagestelsel structureel te worden gereinigd. Het meetnet is technisch afgeschreven en grondwaterstanden worden handmatig uitgelezen. In de toekomst dient dit meetnet uitgedund, geoptimaliseerd en geautomatiseerd te worden. Tot slot dient een Waterloket opgesteld te worden, waar burgers terecht kunnen met al hun (grond)watervragen.

Databeheer

Het gegevensbeheer is actueel tot 2011. Het beheerbestand wordt als basis gebruikt voor modellen, om inzicht in het theoretisch functioneren en verbeteringsmaatregelen te bepalen. De komende periode zullen de gegevens bijgewerkt moeten worden om als basis actuele gegevens te kunnen gebruiken.

Beheer

De exploitatielasten waren de afgelopen planperiode hoger dan geraamd in het vorige VGRP. Om verdere stijging te voorkomen, dient er terugkoppeling van de uitgevoerde werkzaamheden vanuit de Spaarnelanden te komen.

Door inzicht in wat wordt beheerd en wat er uitgevoerd wordt, kan asset management geïntroduceerd worden. Beheer en onderhoud wordt resultaatgericht en meetbaar.

Veegkosten

De veegkosten zijn een substantieel onderdeel (circa 1/3) van de exploitatielasten uit 2012. De totale veegkosten zijn bijna 3,5 M€. Hiervan komt 1,2 M€ ten laste van de rioolheffing.

Samenwerking

Tijdens de afgelopen planperiode is samenwerking in de regio Kennemerland opgestart. De komende planperiode zal de samenwerking moeten worden voortgezet, om doelmatig en doelgericht beheer uit te kunnen voeren. Haarlem is de bestuurlijke trekker van het samenwerkingsverband.

BIJLAGE III WETTELIJK KADER

Planverplichting, zorgplichten en samenwerking

Planverplichting

De belangrijkste wet inzake rioleringsbeheer is de Wm. Deze wet omvat zowel de gemeentelijke zorgplicht voor het afvalwater, als de planverplichting tot het opstellen en hebben van een actueel VGRP. Het VGRP moet een overzicht bevatten van alle aanwezige rioleringsvoorzieningen, inclusief de actuele toestand ervan en de te verwachten vervangingsperiodes. Ook moet het VGRP inzicht geven in de wijze waarop de riolering wordt beheerd, welke effecten er zijn voor het milieu en hoe het beheer wordt gefinancierd.

Planverplichting (Wm, artikel 4.22.)

1. de gemeenteraad stelt telkens voor een daarbij vast te stellen periode een GRP vast;
2. het plan bevat tenminste:
 - a. een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater als bedoeld in artikel 10.33, alsmede de inzameling en verdere verwerking van afvloeiend hemelwater als bedoeld in artikel 9a van de Wet op de waterhuishouding, en maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, als bedoeld in artikel 9b van laatstgenoemde wet en een aanduiding van het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
 - b. een overzicht van de in de door het plan bestreken periode aan te leggen of te vervangen voorzieningen als bedoeld onder a;
 - c. een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen, bedoeld onder a en b, worden of zullen worden beheerd;
 - d. de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen als bedoeld onder a, en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
 - e. een overzicht van de financiële gevolgen van de in het plan aangekondigde activiteiten;
3. indien in de gemeente een gemeentelijk milieubeleidsplan geldt, houdt de gemeenteraad met dat plan rekening bij de vaststelling van een GRP;
4. onze Minister kan, in overeenstemming met onze Minister van Verkeer en Waterstaat, aan gemeenten de plicht opleggen tot prestatievergelijking ten aanzien van de uitvoering van de taak, bedoeld in artikel 10.33, alsmede de taken, bedoeld in de artikelen 9a en 9b van de Wet op de waterhuishouding. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de frequentie, inhoud en omvang van de prestatievergelijking.

Zorgplichten

In de Wm is een voorkeursvolgorde vastgelegd hoe bij het uitvoeren van beleid rekening gehouden moet worden met afvalwater. In de Waterwet zijn de zorgplichten voor hemelwater en grondwater vastgelegd. Voor de uitvoering van de zorgplichten krijgt de gemeente de mogelijkheid om bij verordening regels te stellen met betrekking tot het lozen van afvloeiend hemelwater en grondwater.

De voorkeursvolgorde voor afvalwater en hemelwater en de zorgplichten zijn weergegeven in onderstaande kaders.

Voorkeursvolgorde afvalwater (Wm, artikel 10.29a.)

Een bestuursorgaan houdt er bij het uitoefenen van een bevoegdheid krachtens deze wet, voor zover die bevoegdheid wordt uitgeoefend met betrekking tot afvalwater, rekening mee dat het belang van de bescherming van het milieu vereist dat in de navolgende voorkeursvolgorde:

- a. het ontstaan van afvalwater wordt voorkomen of beperkt;
- b. verontreiniging van afvalwater wordt voorkomen of beperkt;
- c. afvalwaterstromen gescheiden worden gehouden, tenzij het niet gescheiden houden geen nadelige gevolgen heeft voor een doelmatig beheer van afvalwater;
- d. huishoudelijk afvalwater en afvalwater dat daarmee wat biologische afbreekbaarheid betreft overeenkomt, worden ingezameld en naar een inrichting als bedoeld in artikel 15a van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren getransporteerd;
- e. ander afvalwater dan bedoeld in onderdeel d zo nodig na retentie of zuivering bij de bron, wordt hergebruikt;
- f. ander afvalwater dan bedoeld in onderdeel d lokaal, zo nodig na retentie of zuivering bij de bron, in het milieu wordt gebracht;
- g. ander afvalwater dan bedoeld in onderdeel d naar een inrichting als bedoeld in artikel 15a van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren wordt getransporteerd.

voorkeursvolgorde omgaan met hemelwater (NBW)

De Commissie Waterbeheer 21ste eeuw heeft de trits vasthouden, bergen en afvoeren als leidend principe geïntroduceerd om afwenteling naar andere gebieden te voorkomen. Voor afstromend hemelwater in de riolering komt, wordt de volgende voorkeursvolgorde toegepast:

1. benutten/hergebruik;
2. vasthouden/infiltreren;
3. bergen;
4. afvoeren naar oppervlaktewater.

Zorgplicht stedelijk afvalwater (Wm, artikel 10.33)

1. de gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting als bedoeld in artikel 3.4 van de Waterwet;
2. in plaats van een openbaar vuilwaterriool en een inrichting als bedoeld in het eerste lid kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen in beheer bij een gemeente, waterschap of een rechtspersoon die door een gemeente of waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, indien met die systemen blijkens het GRP eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt;
3. op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van de bescherming van het milieu ontheffing verlenen van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, voor:
 - a. een gedeelte van het grondgebied van een gemeente, dat gelegen is buiten de bebouwde kom, en
 - b. een bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater met een vervuilingsswaarde van minder dan 2.000 inwonerequivalenten wordt geloosd;
4. de ontheffing bedoeld in het derde lid kan, indien de ontwikkelingen in het gebied waarvoor de ontheffing is verleend daartoe aanleiding geven, door gedeputeerde staten worden ingetrokken. Bij de intrekking wordt aangegeven binnen welke termijn in inzameling en transport van stedelijk afvalwater wordt voorzien.

Zorgplicht hemelwater (Waterwet, artikel 3.5)

1. de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden geveerd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen;

2. de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen tevens zorg voor een doelmatige verwerking van het ingezamelde hemelwater. Onder het verwerken van hemelwater kunnen in ieder geval de volgende maatregelen worden begrepen: de berging, het transport, de nuttige toepassing, het, al dan niet na zuivering, terugbrengen op of in de bodem of in het oppervlaktewater van ingezameld hemelwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

Zorgplicht grondwater (Waterwet, artikel 3.6)

1. de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort;
2. de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing en het, al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

Samenwerking

De Waterwet stelt de watersysteembenadering centraal. De afvalwaterketen en het watersysteem zijn een integraal systeem. De taken van de riool- en oppervlaktewaterbeheerder zijn gerelateerd. Artikel 3.8 van de Waterwet bevat de wettelijke plicht om taken en bevoegdheden op elkaar af te stemmen. In plaats van voorschriften die zijn opgenomen in vergunningen, dient er te worden gestreefd naar afstemming en samenwerking op basis van afspraken. De inwerkingtreding van de Waterwet (2010) heeft er toe geleid, dat activiteiten zoveel mogelijk onder algemene regels vallen, waardoor het aantal vergunningen sterk wordt verminderd.

Interbestuurlijke samenwerking (Waterwet, artikel 3.8)

Waterschappen en gemeenten dragen zorg voor de met het oog op een doelmatig en samenhangend waterbeheer benodigde afstemming van taken en bevoegdheden waaronder het zelfstandige beheer van inname, inzameling en zuivering van afvalwater.

Speerpunten wet- en regelgeving

Vanuit wet- en regelgeving is de gemeente Haarlem voor een aantal thema's aanspreekpunt. Ook worden er vanuit wet- en regelgeving voorwaarden gesteld waar de gemeente Haarlem aan moet voldoen. De belangrijkste punten zijn in het volgend overzicht opgenomen.

Waterwet

Vanuit de Waterwet heeft de gemeente de zorgplicht voor hemelwater en grondwater. Ook moet vanuit de watersysteembenadering worden samengewerkt met het hoogheemraadschap van Rijnland en omliggende gemeenten. De normatieve benadering (basisinspanning) is met het inwerking treden van het Bestuursakkoord Water en de Waterwet verdwenen en met het vaststellen van het Besluit lozingen buiten inrichtingen in 2010 zijn de watervergunningen voor overstorten vervallen. De samenwerking tussen gemeente en waterbeheerder op het gebied van lozingen van rioolstelsels (onder andere overstorten) is hierdoor belangrijker geworden. Voor overstorten die een knelpunt vormen moet maatwerk worden uitgevoerd. Er is gekozen voor een effectbenadering waarbij innovatie, de kosten-effectiviteit van maatregelen en efficiëntie in de uitvoering voorop staan.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

26 vergunningen zijn opgegaan in 1 vergunning: de omgevingsvergunning. Deze vergunning kan bij 1 loket worden aangevraagd. Burgemeester en wethouders zijn het bevoegd gezag, behalve voor activiteiten van provinciaal of nationaal belang die worden benoemd in het Besluit omgevingsrecht. Het bevoegd gezag draagt zorg voor de procedurele en inhoudelijke samenhangende beoordeling van alle betrokken aspecten. Voor de activiteiten waarvoor een watervergunning nodig is, is de (grond)waterbeheerder, het waterschap, de provincie of Rijkswaterstaat bevoegd gezag, maar **kan** de vergunning worden aangevraagd bij de gemeente. In dat geval heeft de gemeente de coördinatieplicht.

Activiteitenbesluit

Het Activiteitenbesluit regelt in beginsel alle lozingen vanuit bedrijven, inrichtingen in de zin van Wm. Het Activiteitenbesluit is gebaseerd op de Wm, de Wabo en de Waterwet. Bij lozingen op rioolstelsels is de gemeente bijna altijd bevoegd gezag. De voorschriften voor veel voorkomende lozingen zijn geregeld in hoofdstuk 3 van het Activiteitenbesluit en zijn van toepassing op alle inrichtingen. Er gelden strengere eisen voor lozingen op schoonwaterstelsels omdat dit water in het oppervlaktewater terecht komt. Lozen in het vuilwaterriool is alleen toegestaan als daarmee de doelmatige werking van de riolering en de zuiveringstechnische werken niet nadelig wordt beïnvloed en de lozing geen nadelige gevolgen heeft voor de kwaliteit van het oppervlaktewater (Ministerie van Infrastructuur en milieu, mei 2012).

Besluit lozing afvalwater huishoudens

Alle lozingen vanuit particuliere huishoudens in zowel stedelijk gebied als buitengebied zijn geregeld met het besluit lozing afvalwater huishoudens. Huishoudelijk afvalwater mag niet in bodem- of oppervlaktewater geloosd worden als binnen 40 m vanaf de kadastrale grens een vuilwaterriool of zuiveringstechnisch werk bevindt en een aansluiting gerealiseerd kan worden. Het bevoegd gezag voor bodemlozingen is de provincie voor grondwaterbescherming- en waterwingebieden en de gemeente bij overige bodemlozingen. Het hoogheemraadschap van Rijnland is het bevoegd gezag voor oppervlaktewaterlozingen. Maatwerk voor bodem- of oppervlaktewaterlozingen is mogelijk indien het belang van de bescherming van bodem of oppervlaktewater zich daar niet tegen verzet. Op grond van het besluit moeten directe lozingen van huishoudelijk afvalwater worden gemeld.

Besluit lozen buiten inrichtingen

Hoewel de Waterwet een vergunningstelsel kent met een zogenaamde watervergunning, is het de bedoeling dat de vergunningen, die in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) voor overstorten van de gemeentelijke riolering zijn verleend, verdwijnen. Hiervoor in de plaats zijn er algemene regels gekomen, die voor overstorten zijn vastgelegd in het Besluit lozen buiten inrichtingen. Wel moet de gemeente de beschrijving van de overstorten opnemen in het VGRP en melding doen van nieuwe lozingen vanuit riolering op oppervlaktewater bij het bevoegd gezag. In praktijk kiezen veel gemeenten er voor om deze technische informatie op te nemen in het BRP. Het is dan noodzakelijk in het VGRP de relatie met het vigerende BRP vast te stellen.

Met de inwerkingtreding van het Besluit gelden de algemene regels van het Besluit. Voor zeer specifieke gevallen kunnen watervergunningen nog maximaal 3 jaar in de vorm van een maatwerkbesluit blijven voortbestaan. Dit zijn lozingen, waarvoor een vergunning of ontheffing was verleend voor de inwerkingtreding van artikel 2.1, maar die door de inwerkingtreding van het Besluit lozen buiten inrichtingen niet meer vergunningplichtig of ontheffingsplichtig zijn.

Wet op de informatie-uitwisseling ondergrondse netten (Wion)

De gemeente moet voorafgaand aan graafwerkzaamheden en ter voorbereiding van ruimtelijke plannen de ligging van kabels en leidingen gaan verstrekken. Revisiegegevens moeten binnen 30 werkdagen na aanleg voorzieningen zijn verwerkt.

Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF)

Om de financiering in lijn met de Wet HOF te brengen, moeten investeringen (op termijn) rechtstreeks gedekt worden uit de rioolheffing en niet langer worden geactiveerd. De rioolheffing dient daarbij kostendekkend te zijn. Door de koepelorganisaties VNG, Unie van Waterschappen en IPO is hierover onderhandeld met het Rijk. Uiteindelijk is een gezamenlijk akkoord bereikt waarbij ook de inrichting van het BTW-compensatiefonds is betrokken. De gemeente krijgen uitstel tot 2017 om te voldoen aan de vereisten en het Rijk heeft toegezegd coullance te betrachten bij de handhaving.

Bestuursovereenkomst opgave inzameling en het transport van stedelijk afvalwater in Noord-Holland 2013

Op basis van een uitgevoerde evaluatie en aanpassingen in wet- en regelgeving is een aanpassing gemaakt op eerder gemaakte afspraken. Bij de invulling van de gemeentelijke zorgplicht heeft de gemeente de keuze voor brede of smalle zorgplicht invulling. Bij brede zorgplicht invulling zorgt de gemeente voor riolering of een IBA. Bij smalle zorgplicht invulling vraagt gemeente ontheffing aan als rioleren niet doelmatig is.

Verder is afgesproken dat voor bestaande lozingen waarvan de ontheffing verloopt en waar niet wordt voldaan aan de minimale wettelijke eis van een Verbeterde Septic Tank (VST) kan worden volstaan met de huidige voorziening. Ook gaan de waterschappen gezamenlijk onderzoeken het IBA-beheer verder te optimaliseren.

Beleidsregel ontheffing zorgplicht stedelijk afvalwater Noord-Holland 2013

In januari 2013 is de beleidsregel Ontheffing Zorgplicht Stedelijk Afvalwater aangepast. De beleidsregel bevat de uitgangspunten die de provincie Noord-Holland hanteert voor de behandeling van aanvragen voor ontheffing van de zorgplicht stedelijk afvalwater zoals beschreven in de Wm artikel 10.33.

De aanpassingen ten opzichte van de voorgaande beleidsregels zijn:

- waterschappen leveren advies aan gemeenten. Gemeenten dienen dit advies in bij de provincie als ze om ontheffing vragen (art. 3). Het advies wordt meegewogen bij het al dan niet verlenen van een ontheffing;
- met de aangepaste beleidsregel bepalen en motiveren gemeenten zelf het doelmatigheids criterium. Dit criterium motiveert een gemeente in het VGRP.

Samenwerking

Het Rijk, de provincies, de waterschappen, de gemeenten en drinkwaterbedrijven hebben in het Bestuursakkoord water (2011) besloten maatregelen overeen te komen voor een doelmatiger waterbeheer. Er wordt ingezet op een mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van het watersysteem en waterketen. Hiermee wil men de kwaliteit van het beheer vergroten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

De gemeente Haarlem heeft met het hoogheemraadschap van Rijnland en omliggende gemeenten (regio Kennemerland) een intentieverklaring samenwerking afvalwaterketen opgesteld. Met de intentieverklaring wordt toegewerkt naar een gezamenlijke aanpak op het gebied van beleid, beheer, onderhoud en investeringen. Het doel is het borgen van kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verlagen van de maatschappelijke kosten.

Realiseren nieuwe lozing vanuit (hemelwater)riool

Het aanbrengen en hebben van werken, voor het lozen vanuit het (hemelwater)riool, in de beschermingszone van watergangen, zijn ook activiteiten die onder de Keur van het hoogheemraadschap van Rijnland vallen. De Keur is een set van gebods- en verbodsbepalingen voor activiteiten die het watersysteem kunnen beïnvloeden. Deze bepalingen zijn uitgewerkt in een aantal specifieke beleidsregels en algemene regels.

De gemeente Haarlem zal bij het aanbrengen van lozingswerken voor de (hemelwater)riolering handelen volgens de beleidsregels en, bij werkzaamheden die onder de algemene regels vallen, de werkzaamheden minimaal 2 weken van te voren aangeven. Tevens worden de beleidsregels bij toetsing van ruimtelijke plannen en bij het uitwerken van watergebieds- en inrichtingsplannen als uitgangspunten ofwel als waterhuishoudkundige toetsingscriteria gehanteerd.

Beoordeling riooloverstorten in Rijnland (smalle waterkwaliteitsspoor)

In 2010 is het Besluit lozingen buiten inrichtingen vastgesteld. Hiermee komen de watervergunningen voor overstorten te vervallen. In geval van eventuele problemen met een overstort wordt dit in overleg en afstemming tussen waterbeheerder en gemeente opgelost. Beoordeling van overstorten vereist in het kader van het waterkwaliteitsspoor een integrale benadering. Hierbij worden de emissies uit de afvalwaterketen in samenhang beschouwd met andere emissies, effecten op de waterkwaliteit en het behalen van doelstellingen voor het oppervlaktewater. Indien maatregelen nodig zijn, wordt bij het formuleren daarvan niet alleen gekeken naar de betreffende overstort, maar worden ook oplossingsrichtingen buiten de afvalwaterketen meegenomen in de afweging.

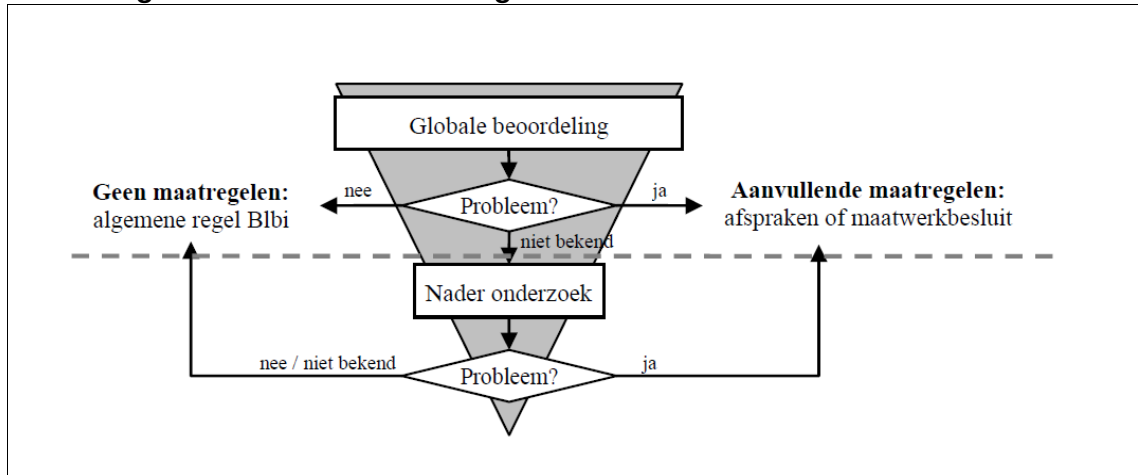
Dit betekent dat een overstort in principe zonder watervergunning mag functioneren, als deze op een juiste wijze is opgenomen in het VGRP en de overstort overeenkomstig het VGRP is uitgevoerd en wordt beheerd. Om vast te stellen of de overstort het bereiken van de doelstellingen belemmert en daarmee aanpassing van het VGRP noodzakelijk is, vereist een integrale afweging: niet alleen of de overstort de waterkwaliteit verslechtert, maar ook de mate waarin deze hieraan bijdraagt, hoe erg dat is en welke oplossingsrichtingen het meest kosteneffectief (maatschappelijk) zijn.

De beoordeling of een overstort al dan niet een probleem vormt, wordt gebaseerd op toetsing van de overstort aan 3 aspecten, te weten:

- gevoeligheid van (de functie van) het ontvangend water (inclusief knelpuntenanalyse Stowa);
- effect (gevaar) voor mens, dier en milieu;
- klachten van de burger.

Indien de beschikbare informatie onvoldoende blijkt om uitsluitel te bieden of een overstort een probleem vormt, dan is nader onderzoek nodig. Dit onderzoek zal ofwel resulteren in een eenduidig antwoord op vraag of de overstort een probleem vormt, ofwel dit blijft onduidelijk. In het laatste geval wordt dan aangenomen dat het geen probleemlocatie betreft.

Afbeelding III.1. Schema beoordeling overstorten

Integraal Waterplan Haarlem

In 2004 is het Integraal Waterplan Haarlem opgesteld. Het doel van het waterplan is het ontwikkelen en behouden van een veilig, veerkrachtig en ecologisch gezond watersysteem en bevat ook doelstellingen voor de waterketen. In 2013 is het waterplan geactualiseerd om herijking van de doelen en het opstellen van een realistisch uitvoeringsprogramma.

De gemeente Haarlem en het hoogheemraadschap van Rijnland willen gezamenlijk werken aan een duurzame en doelmatige afvalwaterketen. De gemeente Haarlem wil daarbij een bijdrage leveren aan de invulling van de zuiveringsvisie 2030. Bij een duurzame invulling van de afvalwaterketen wordt geen schoon hemelwater naar de zuiveringsinstallatie afgevoerd. Dit betekent dat verhard oppervlak moet worden afgekoppeld. Om dit mogelijk te maken is een fijnmazige waterstructuur nodig.

In het waterplan zijn kostenafspraken gemaakt voor de aanleg van open water. Dit open water wordt aangelegd ten behoeve van klimaatbestendigheid, compensatie toename verhard oppervlak, het verminderen van grondwateroverlast en het versterken van belevingswaarde van water in stedelijk gebied. Ook biedt de aanleg van meer open water kansen voor het afkoppelen van verhard oppervlak.

Klimaatverandering

In diverse beleidsplannen (Nationaal Waterplan, Nationaal Bestuursakkoord Water, provincie Noord-Holland, Waterbeheerplan 4 hoogheemraadschap van Rijnland, Integraal Waterplan Haarlem, e.a.) wordt uitgegaan van klimaatbestendig waterbeheer. Wateroverlast moet ook in de toekomst bij klimaatwijzigingen voorkomen worden.

Waterkwaliteit

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) richt zich op een goede toestand van oppervlakte- en grondwater. Essentiële elementen zijn het bestrijden van verontreiniging bij de bron (chemische doelstelling), het realiseren van een goede ecologische toestand van oppervlaktewateren en het beschermen van het grondwater. De aanpak is brongericht en omvat naast het verminderen van diffuse bronnen het uitvoeren van rioleringsmaatregelen en de aanpak van afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's) en overstorten. De hoofdlijnen in deze kaderrichtlijn zijn:

- behoeden voor verdere achteruitgang, beschermen en verbeteren van ecosystemen op het land en in het water en wetlands;

- bevorderen van duurzaam watergebruik door beschikbare waterbronnen voor de lange termijn te beschermen;
- progressieve vermindering van de verontreiniging van oppervlaktewater en grondwater en voorkomen van verdere verontreiniging hiervan;
- bijdragen aan het afzwakken van de gevolgen van extreme neerslag en perioden van droogte.

Het streven is om de KRW-maatregelen zoveel mogelijk in combinatie met de maatregelen die voortvloeien uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) uit te voeren. In het algemeen is de relatie van deze maatregelen met de riolering beperkt. In het stedelijk waterplan zijn activiteiten opgenomen om invulling te geven aan de KRW.

In het IWP zijn de kansen voor Haarlem met betrekking tot de KRW opgenomen:

- de aanleg van natuurvriendelijke oevers waar dit zinvol is op basis van ervaring en onderzoek;
- benutten gebiedseigen water, met name in de duingebieden;
- AWZI's: optimalisatie en verbeteren effluent.

Binnen het hoogheemraadschap van Rijnland lopen verschillende initiatieven voor het verbeteren van de kwaliteit van de afvalwaterketen. Zo wordt binnen de Samenwerking in de Afvalwaterketen ingezet op inzicht uit meten en monitoren.

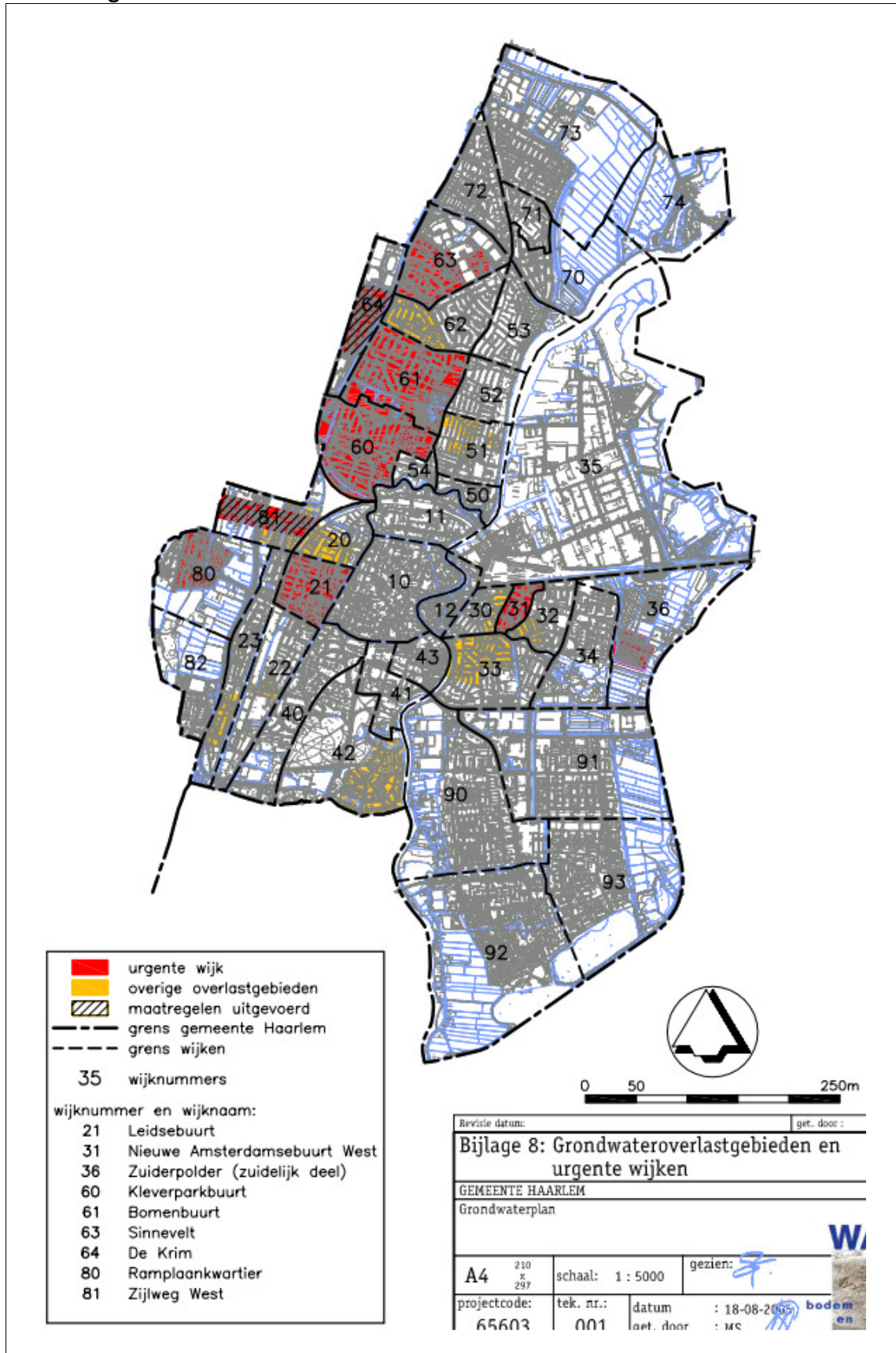
Wat betekent dit voor het VGRP 2014-2017?

Wetgeving en beleid leiden tot volgende verplichtingen voor het VGRP 2014-2017:

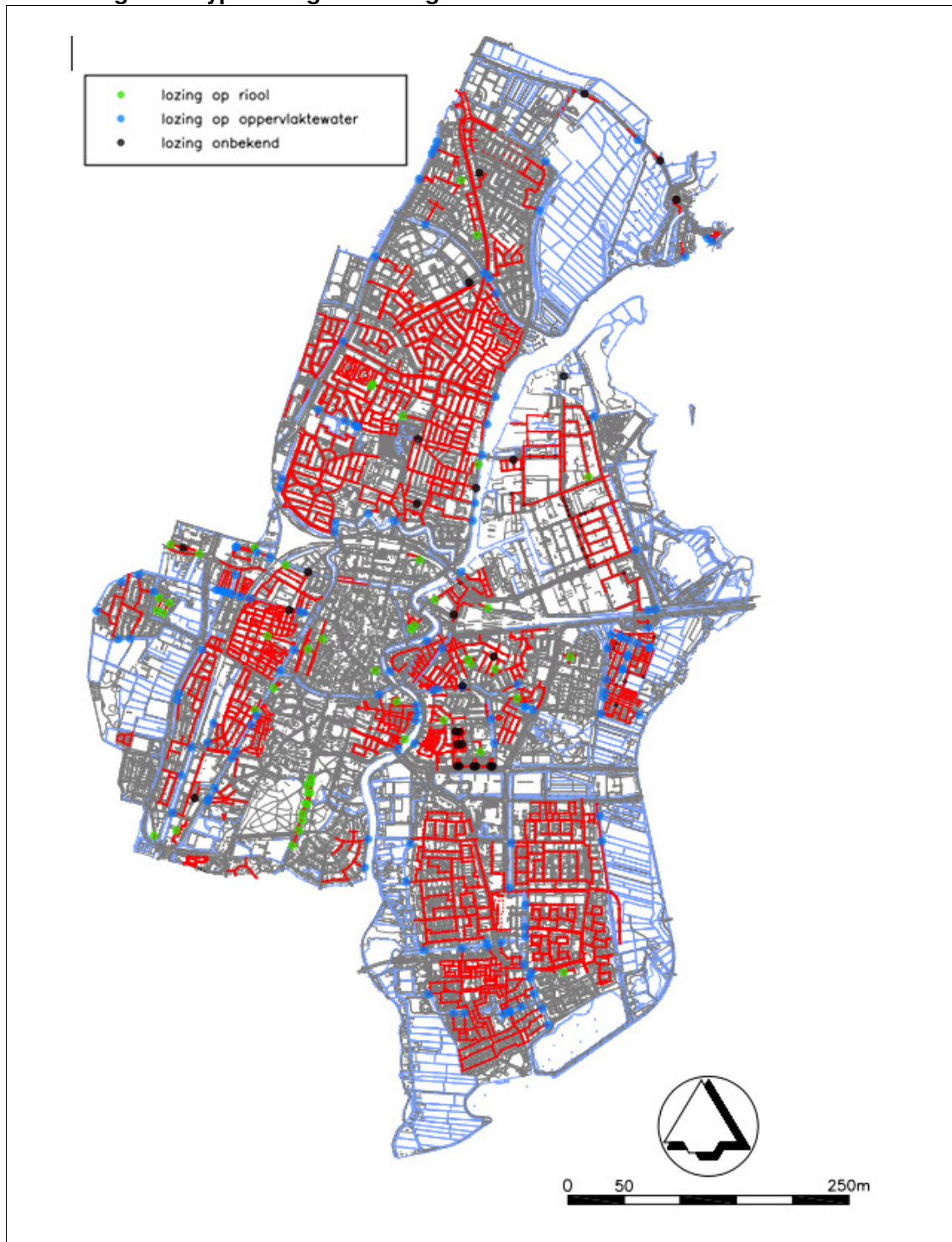
- uitwerken zorgplicht afvalwater;
- keuze en toelichting smalle of verbrede zorgplicht afvalwater;
- toepassen voorkeursvolgordes;
- uitwerken zorgplicht hemelwater;
- uitwerken zorgplicht grondwater;
- afstemmen taken en bevoegdheden/samenwerken met het hoogheemraadschap en gemeenten;
- maatwerk voor overstorten die emissietechnisch een knelpunt vormen;
- revisieverwerkingstermijn 30 dagen.

BIJLAGE IV KAARTEN

Afbeelding IV.1. Grondwateroverlast

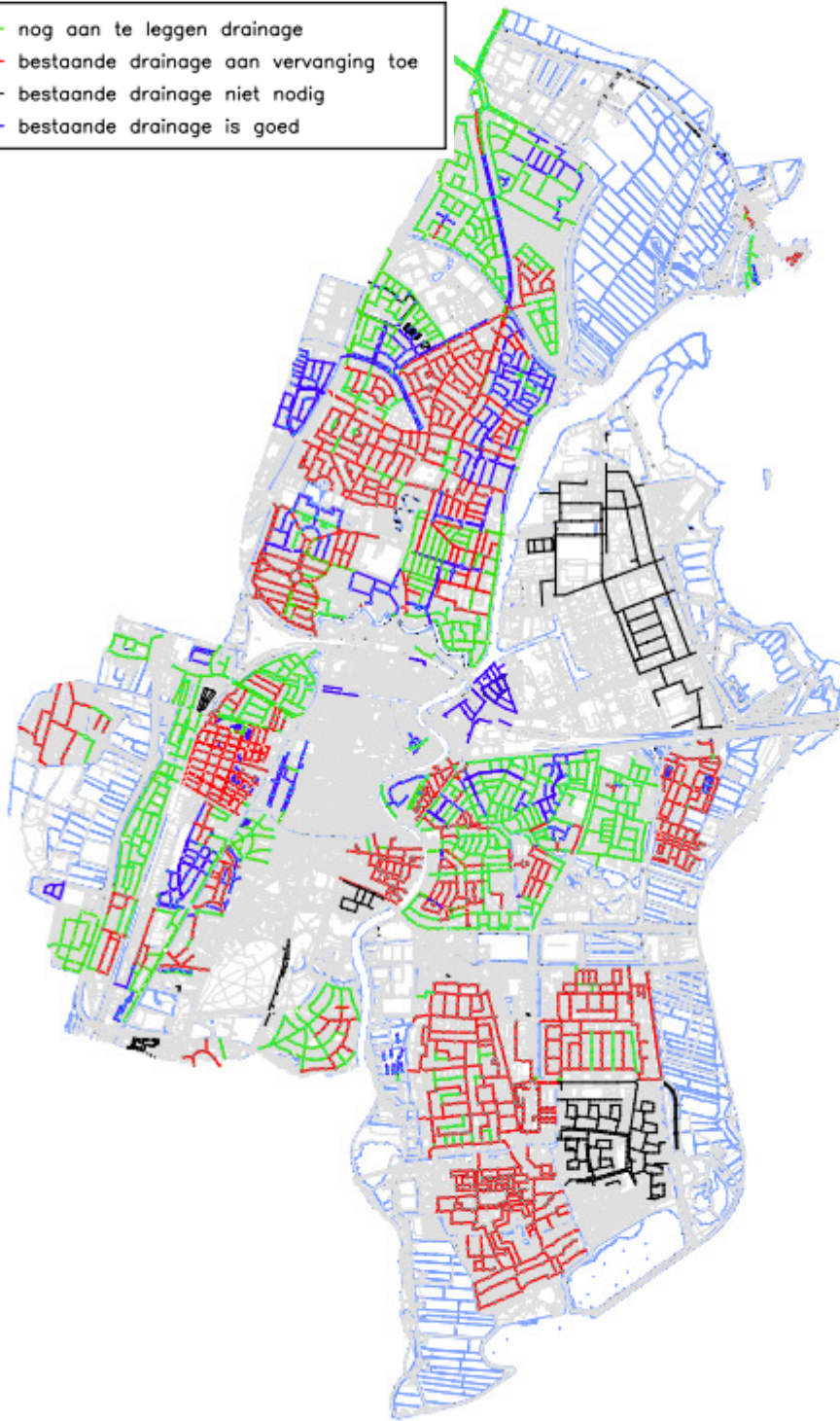

Afbeelding IV.2. Type lozingen drainage

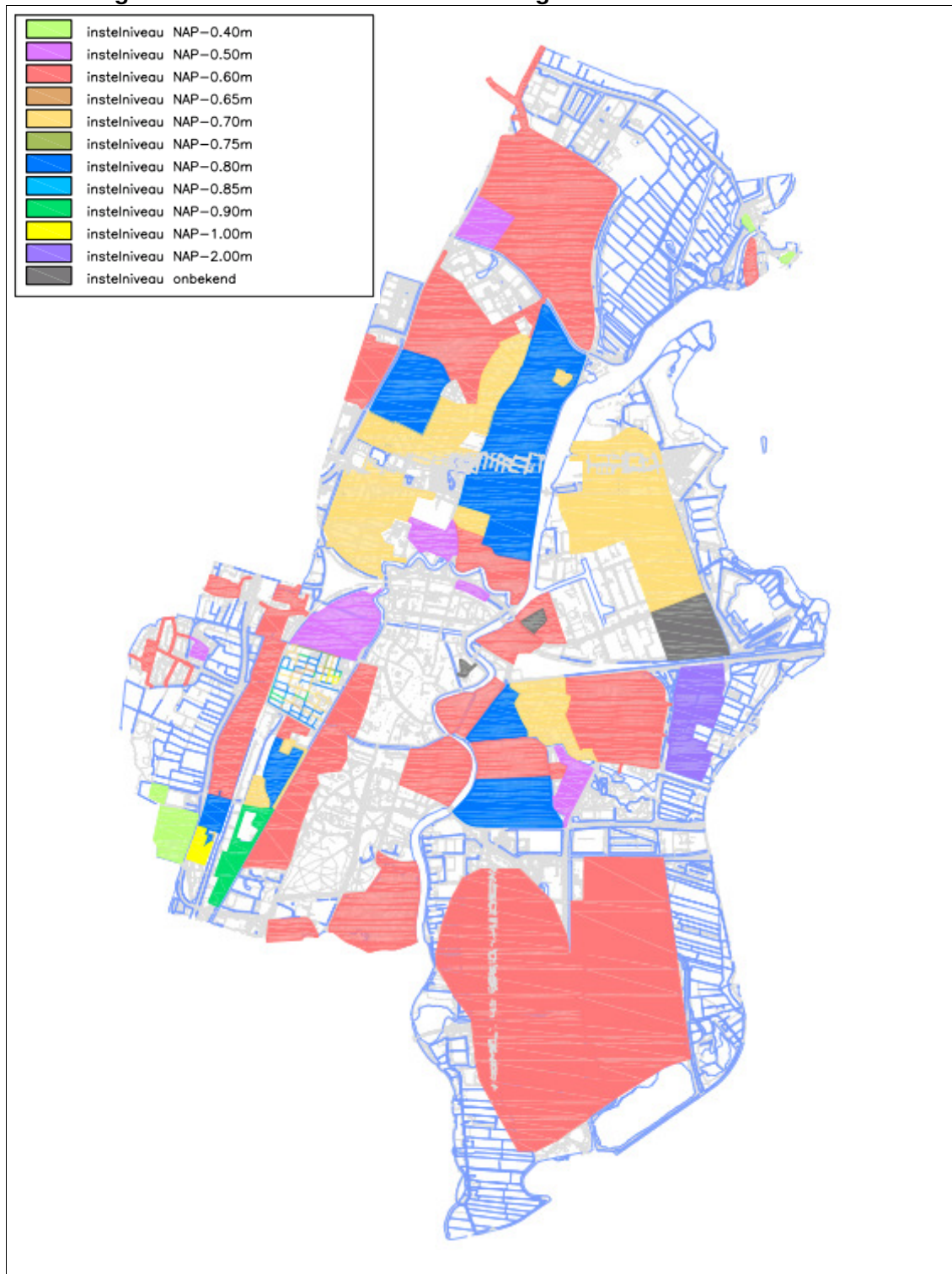

Afbeelding IV.3. Drainage

- nog aan te leggen drainage
- bestaande drainage aan vervanging toe
- bestaande drainage niet nodig
- bestaande drainage is goed

Afbeelding IV.4. Gewenste instelniveaus drainage

BIJLAGE V REFERENTIES

1. Actualisatie Integraal Waterplan Haarlem, gemeente Haarlem en hoogheemraadschap van Rijnland (kenmerk: Waterplan Haarlem v3, d.d. april 2013).
2. VGRP (GRP2) 2007-2011, gemeente Haarlem (d.d. 2006).
3. Gemeentelijk Grondwaterplan Haarlem 2007-2011, Wareco (kenmerk:65603.033.rap, d.d. 19 augustus 2008).
4. Grondwatermodel stedelijk gebied gemeente Haarlem, Wareco (kenmerk: 65601\009hg, d.d. 5 juni 2000).
5. BRP Waarderpolder, HLM272-19/marr2/012, d.d. 28 december 2012.
6. BRP Schalkwijk, 2012 HLM422-5/marr2/005, d.d. 10 december 2012.
7. Bemalingsgebied Spaarndam, Controle op het milieutechnisch- en hydraulisch functioneren, 307671, d.d. 1 augustus 2008.
8. Bemalingsgebied Zuiderpolder, Onderzoek realisatie basisinspanning, JL01, d.d. 4 juli 2010.
9. Waterwet.
10. Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).
11. Activiteitenbesluit, Ministerie van Infrastructuur en milieu (d.d. mei 2012).
12. Besluit lozing afvalwater huishoudens.
13. Besluit lozen buiten inrichtingen.
14. Wet op de informatie-uitwisseling ondergrondse netten (Wion).
15. Wet houdbare overheidsfinanciën.
16. Bestuursovereenkomst opgave inzameling en het transport van stedelijk afvalwater in Noord-Holland 2013.
17. Beleidsregel ontheffing zorgplicht stedelijk afvalwater Noord-Holland 2013.
18. Bestuursakkoord Waterketen 2007.
19. Bestuursakkoord water (2011).
20. Besluit lozingen buiten inrichtingen (2010).
21. Nationaal Waterplan.
22. Nationaal Bestuursakkoord Water, provincie Noord-Holland.
23. Waterbeheerplan 4 hoogheemraadschap van Rijnland.
24. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

BIJLAGE VI ALTERNATIEF ADMINISTRATIE

Als alternatief voor de begrotingsposten om de vergelijking tussen GRP en begroting te maken en het GRP te evalueren in 2017, wordt de volgende postenindeling geadviseerd:

- databeheer;
- beheer riolering;
- beheer grondwater;
- beheer en onderhoud gemalen;
- onderhoud en inspectie riolering;
- DVO Spaarnelanden;
- organisatie;
- straatvegen;
- inningskosten;
- heffing aan het hoogheemraadschap van Rijnland.